

VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK

RANE IN OBLIŽ str. 5

VESTNIK

Murska Sobota, 17. oktober 1991 • Leto XLII • Št. 41 • Cena 30 tolarjev

Pomurje izziv ali usoda!? Vprašanje, ki se mi ob tej priliki postavlja kot Prekmurcu po rodu, ki se v Pomurje vrača na začasnemu delu. Če gledam skozi optiko usode, lahko z gotovostjo zapišem, da gre za antropološkost. Skratka za zatekanje k tistem, od česar se ne moreš odtrgati, ki ostaja v tebi kot nekaj neizživelega. Če pa gledam skozi optiko izziva, je to okolje, ki je bilo in še zmeraj ostaja. Preprosteje povedano je okolje, če se nanj ozreš z očmi centra, ki je še zmeraj na robu. Po drugi strani pa okolje, ki je v iskanju svoje gospodarske in socialne identitete zastalo nekje na pol poti.

Ko se poskušam ozreti na to okolje s časovno in prostorsko distanco, gornjo tezo lako dokazujem z močjo več argumentov.

IZ CENTRA NA ROB

Vzrok lahko iščemo v stalnem zanemarjanju svojih naravnih virov, ekonomisti pravijo — komparativnih prednosti. Skratka, skupine, ki so zastavljale vizijo tega prostora na teh danostih, so zmeraj ostale ali na pol poti ali v popolni osami, in to so še današnji. Človek dobi občutek, da tega prostora ni izučilo nič. Vse preveč se je zanašal na prevzemanje vzorcev, ki so temu okolju tuji. In sedaj se je praktično znašel v kolapsu, tako socialnem kot tudi gospodarskem. Ali potrebujemo bolj zgovoren dokaz, kot je sesutje delovno ekstenzivne kovinskopredelovalne industrije, ki je žalibog vložena materialu dodala le borih 5 odstotkov nove vrednosti? Žal so v tem okolju v preteklosti, recimo temu konjunkturinih šestdesetih letih, ko je pravo združništvo doživelo svoj vrhunec, propadli projekti, ki bi danes tej pokrajini dajali neko jasnejšo in predvsem stabilno prihodnost. Za zgled omenjam razvoj semenarstva in vrste drugih specializiranih zadrug in s tem proizvodnje v tem prostoru. Ampak ne, potrebovalo je prasičje farme, »švas« industrijo, kajti prej omenjeni projekti so doživeli svoj politični stečaj, slednji pa gospodarskega. In sedaj — občutek imam, da se še zmeraj vse vrti okoli omenjenih dveh polov.

Očitno je, da se to okolje ne more znebiti svojega miselnega vzorca, in to kljub »politični« prevetritvi. Kajti očitno je, da se spet vse vrti okrog udobnosti sedaj in tu, namesto okrog razvoja in perspektiv. Prav tako to okolje ni bilo sposobno uporabiti pozitivnega naboja, ki mu ga ponuja izredna migracijska dinamika, ampak prej negativnega, kar je tudi razumljivo, saj ta ne povzroča nobenih stresov, ampak prej nasprotno.

Janez Votek

Z današnjim uvodnikom se vam, spoštovani bralci Vestnika, predstavlja novi odgovorni urednik domačega tednika. Janez Votek se je pred dobrim desetletjem v pomurski javnosti že potrdil kot večje in ostro novinarsko pero in v tem stilu nadaljeval tudi v slovenski prestolnici. Zdaj se vrača v domačo pokrajino, s katero nikoli ni prenehel živeti. Če v uredništvu delimo pričakovanja z bralci, potem od njega pričakujemo, da Vestniku prevetri dušo in da skupaj s sodelavci v hiši in zunaj nje iz njega naredi še boljši časopis.

Jesensko obilje na pokušnji v pozdrav NAJ KMETIJAM Pomurja 91 v nedeljo v Veržeju. Več o koncu Vestnikove akcije na 8. strani. (Fotografija: Nataša Juhnov)

Bakrena Bukovnica

str. 11

ZDRAVSTVO v službi države

Ne razumem, da ljudje ne vidijo, da tudi mi v zdravstvu proizvajamo, in to Zdravje, je ob stavki prizadeto povedala zdravnica. Mar ni to dovolj pomemben razlog, da bi država izboljšala položaj zdravstva in zaposlenih v njem?

Očitno pa proizvoda zdravstva »socialistično« vzgojen in navajen uporabnik ne vidi v tem smislu. Zameglitev dejstva, da tudi zdravstveni delavci proizvajajo, je namreč zasluga državniške kape nad zdravstvom. Država nad zdravstvom drži svojo roko, zato je lahko samo državno. In v tem času, ko so v ospredju drugi cilji, zanj in za družbene dejavnosti nasploh pač ni obilo denarja. Zdravstvo je postavljeno na drugi tir, saj denar najprej mora biti, kot pravijo, za prednostne naloge v osamosvajanju.

S tem ko država pobira davke in prispevke tudi za zdravstvo, ko plačuje dejavnost in daje plače, postavlja ljudi v belem v svojo službo. Služiti morajo najprej državi in posredno uporabniku, v njihovih očeh pa je proizvod zdravstvenih delavcev že itak plačan vnaprej. Saj velikokrat pravijo, za zdravstvo smo pa že veliko dali. V takem odnosu je zdravstvu onemogočeno, da bi pokazalo pravo ceno svojih storitev.

To mu niti ni dopuščeno, saj je zdravstvo za državo pomemben dejavnik ohranjanja socialnega miru. Zato mora biti poceni tako za državljana, ob siromašni državni blagajni z drugimi prednostnimi dejavnostmi pa tudi za državo. Za socialni mir in za lojalnost državljanov je treba nekaj žrtvovati. Bolje kot tvegati, da bo v državi izbil socialni nemir. Doktor bo tako, tako dolgo zdravstveni delavci svojih plač pač ne bodo mogli primerjati s plačami tistih delavcev, ki so zaposleni v monopolni (uspešni) dejavnosti, ki ima pri postavljanju cen proste roke. Zatorej pobožni misli zdravstvenih delavcev, pa tudi bolnikov in kulturnikov ter socialnih delavcev in drugih, da bi si vsi enakomerno razdelili bremena osamosvajanja in nastajanja nove države, ne morejo biti kaj več kot to.

Majda Horvat

Kogar bogovi ljubijo

str. 6

Oktober

23. oktobra stopi Sonce v znamenje Škorpiona
23. oktobra bo Luna v znamenju ščipa

VESTNIKOV KOLEDAR

17. oktober, četrtek, MARJETA
18. oktober, petek, LUKA
19. oktober, sobota, ETBIN
20. oktober, nedelja, VENDEL
21. oktober, ponedeljek, URŠKA
22. oktober, torek, MARIJA
23. oktober, sredi, BISERKA

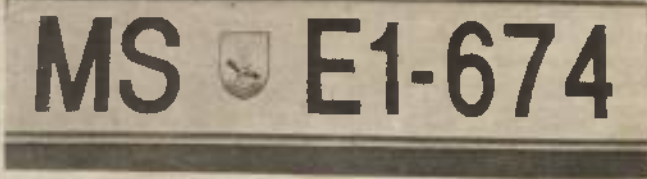
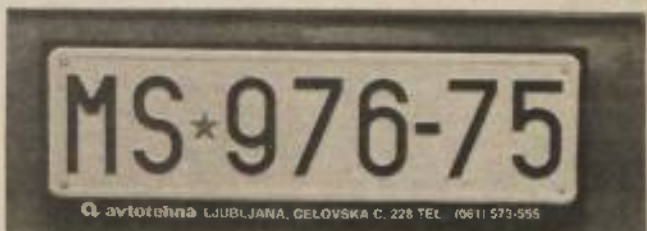
Pomurje pa le ima klas

Klas, ki ga je predlagala slovenska vlada, je opel. Dobili smo tolar in ga sprejeli za svoj denar (čeprav so že tudi pomisleki, ker naj bi bil za nas sprejemljivejši panon), ostal pa nam je tudi klas in z njim morda zavist dela slovenske javnosti. Ampak nas bo klas, skupaj z neločljivim simbolom dežele ob Muri — štokrlo, spremljal na registrskih tablicah.

Simbol je nastal, ne da bi Pomurci vedeli, kdaj in kje. Zdjaj ko nam je dan kot SIMBOL POMURSKE REGIJE, smo izbrskali, da je ideja nastala v umetniških krogih, zanj pa so se preprosto odločili občinski oblastniki. Pri sprejemanju odločitve je očitno šlo brez težav, saj zadeva ni pricurljala v javnost.

In kakšna je nova registrska tablica? Ima zelen okvir s številkami, ki so zelo podobne nemškimi. Namesto mestnega grba, ki je na registrskih tablicah drugih slovenskih območij, pa je na naši simbol pomurske pokrajine — klas s štokrlo.

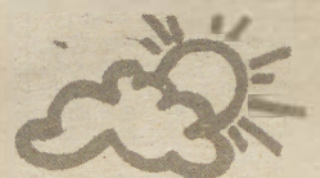
Prve nove tablice bodo dobili vozniki po novem letu, ko bodo registrirali nova ali pa stara vozila, katerim je več kot za mesec dni pretekla registracija. Zvedeli pa smo tudi, da si bodo tisti, ki so to pripravljene plačati, lahko omislili na registrskih tablicah drugačne oznake kot bodo na klasičnih — recimo začetnici imena in priimka. Novost je tudi, da bo ob prodaji starega avta registrsko tablico možno preseliti na novega. Ker novih tablic še dva meseca ne bo, objavljamo dosedanje za dokumentacijo, novo pa za tolažbo radovednežem.

Ob koncu tedna bo oblačno s padavinami, ki bodo v nedeljo postopoma prenehale.

PREGOVORA

Luka repo puka, v roke huka.
Če z dežnikom Urša pride, zi-ma vlagi ne uide.

VREME

SDZ JE IN JE NI

SDZ-jem je zdaj nekako tako, kakor je bilo svoje dni z družbeno lastnino. Družbena lastnina je bila takorekoč vsa namenjena za združeno proizvodnjo, istočasno pa so v vsaki tovarni menili, da so stroji njihovi. Pri čemer je dejstvo, da je v samem stroju to še kako res, saj je v vsakem smislu moj vsak stroj, na katerem se lahko izdelajo različni produkti, ki lahko zadovolji kakšno mojo potrebo. Težava je samo v praksi, ker nekdo nekdo s tem strojem razpolagati oziroma služiti.

tako imenuje. Sem v SZD-ju, vztrajam pa na distinkciji med vodjem stranke in stranko samo. Gre za odhod ljudi, ne pa razkol. Odhod, ki je bil programiran. Druge stranke kot je ta, ki se zdaj imenuje SDZ-NDZ ni. Nova stranka bo šele nastala. Sploh pa je zame to normalen pojav, prišlo je do čiščenja stranke, tudi v drugih se bo to dogajalo, pravi gospod Hrastelj.

Tudi z družbeno lastnino, na kateri potencialno še vedno vsi participiramo, se je moralo te zgoditi. Za zdaj vsi szdejevci menijo, da je stranka, ki je in je ni, njihova. Kar je sicer razumljivo, ni pa običajno.

G. Mirko Prelog, predsednik ljutomerskega občinskega odbora, ki je bil na razlomnem kongresu stranke, za zdaj ni hotel zavzeti stališča, ker čaka na menenje članstva.

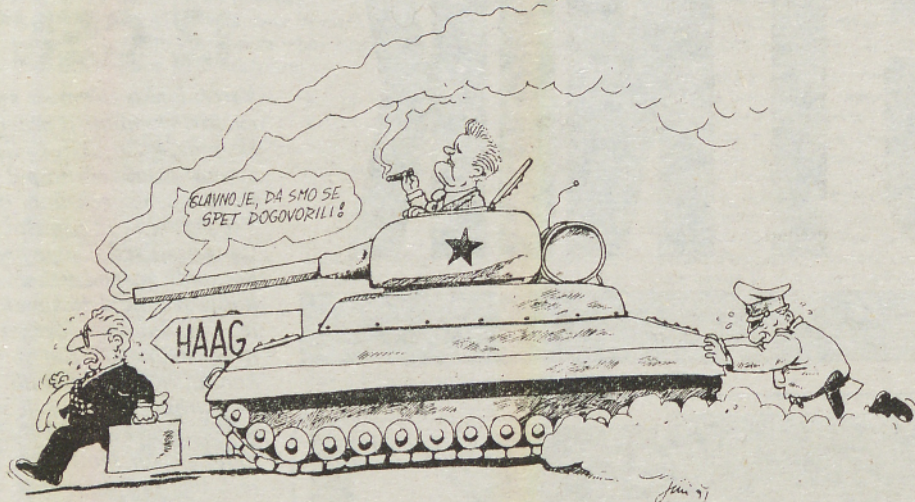
Štefan Smej

Kakor je mogoče soditi po izjavah nekaterih članov in vodilnih iz SDZ-ja v Prekmurju in Prtekiji, so do nastajanja vsi še naprej člani stranke, ki se je razcepila. Predsednik gornjeradganske stranke, g. Andrej Hrastelj celo pravi: »Do razkola ni prišlo, ker je stranka ostala SDZ in je edina stranka, ki se lahko

Iz Zagreba piše:

»Banana republika«, ki je čedalje bolj podobna samo še bananini lupini, se je po ukažu guvernerja Narodne banke Hrvaške prof. dr. Anteja Čičin-Šaina znašla na tistem bojišču, ki ga še pred časom ni bilo mogoče napovedovati. Četudi je Slovenija Hrvaški omogočila, da lahko njeni ljudje potujejo prek našega ozemlja do svojih krajev, ki so s hrvaške strani nedostopni — da ne govorimo o naši pomoči hrvaškim izgnancem in o mednarodni podpori samostojnosti in neodvisnosti Hrvaške —, je gospod Čičin-Šain po monetarni osamosvojitvi Slovenije tako rekoč zaprl Ljubljansko banko in njene poslovnice na Hrvaškem, prepovedal pretok dinarjev iz Slovenije na Hrvaško, uvedel devizno plačevanje goriva na hrvaških benzinjskih črpalkah, vsak slovenski potnik pa lahko potuje na Hrvaško kvečjemu s 1200 dinarji itd. Preprosti ljudje si seveda te poteze hrvaške države razlagajo kot »zahvalo« slovenski podpori hrvaškemu osamosvojitvi, kar je navsezadnje tudi res, kot je res tudi to, da bi bili zaradi vojne na Hrvaškem še na

ROMANJE K MIRU

Karikatura: Franco Juri

Vance posrednik v Jugoslaviji

Perez de Cuellar, generalni sekretar OZN, ki je v izjavah o jugoslovanski krizi in ukrepih svetovne organizacije zmeraj zadržan, očitno daje dogodkom pri nas velik pomen. Dokaz za to je imenovanje posebnega odposlanca, 74-letnega Cyrusa Vancea, enega od najbolj izkušenih ameriških diplomatov, človeka z velikim osebnim ugledom, ki naj bi pomagal pri reševanju jugoslovanske krize. Cyrus Vance je znan po tem, da je ostro naspro-

toval širjenju vietnamske vojne, zaradi česar je kar dvakrat odstopil z visokih državnih funkcij v obrambnem ministertvu. V času vladavine Carterja pa je prevzel položaj zunanjega ministra. Glavni cilj njegove zunanje politike je bilo zmanjšanje napetosti med veselilama, zato je nadaljeval politiko popuščanja do SZ, poseben poudarek pa je dajal razorožitvi. Kot hladnokrvnen in sistematičen človek z izrednimi diplomatskimi izkušnjami naj bi

pripomogel k reševanju jugoslovanske drame. Medtem je posebni odposlanec generalnega sekretarja OZN Vance dopotoval v Beograd, kjer se je pogovarjal z Miloševićem, Kadijevičem in Adžićem, sprejela pa sta ga tudi predsednik jugoslovanske vlade Marković in zunanji minister Lončar. Po koncu haaškega zasedanja se je Vance vrnil v Jugoslavijo in nadaljeval pogovore s hrvaško in slovensko stranjo.

NA BALKANU NIČ NOVEGA

V Haagu se še naprej trudijo pomiriti sprte strani, v Beogradu se še vedno gredo Jugoslavijo in rešujejo domnevno ogrožene Srbe, v Zagrebu igrajo na več kart, v Sloveniji pa se nadaljujejo politična razhajanja. Milošević in Kadijevič nonšalantno brijeta norce iz van den Broeka ter namesto premirja in umika armade nadaljujeta s slepim uničevanjem ter z nezmanjšano srditostjo določata zahodno mejo srbske Jugoslavije. Medtem pa v Haagu grozijo z gospodarskimi sankcijami, a hkrati vse bolj pristajajo na izvršeno dejstvo. To pa je še kako resno opozorilo za Slovenijo, saj v tolikanj čislani Evropi ni nikakršne sentimentalnosti do naših osamosvojitvenih prizadevanj, ampak zgolj hladno diplo-

matsko preračunavanje o čim večjih koristih. Večanje števila držav, ki priznavajo slovenski potni list, je sicer dobro znamenje, toda mednarodnega priznanja, ključnega pomena za preobrat v Italiji in sosednjim izjavam v Avstriji in Nemčiji, ne bo brez soglasja najstarejše. Po drugi strani je hrvaško-srbsko sovrastvo preoblikovano, da bi lahko po sklenjenem premirju pričakovali na Hrvaškem mir. Zato bo morala biti 546 kilometrov dolga južna meja nova evropsko-balkanska meja, še dolgo naša najbolj varovana in nadzorovana meja. Predsednik zaradi brezskrbnega življenja obmejnega prebivalstva. Hkrati bo treba bolj poskrbeti tudi za notranjost države, da bi se izognili raznim nepravilnostim.

ŠTIRJE GENSCHERJEVI POGOJI

Dogajanje na Hrvaškem, predvsem ravnanje srbske strani, povzroča vse več odpora pri številnih evropskih politikih. Tako je nemški zunanji minister Genscher v nastopu pred deželnim vodstvom svoje liberalne stranke v Rottingenu jugoslovanskim generalom postavil štiri pogoje za politično odpravo konflikta s pogajanj. Jugoslovanska vojska se mora umakniti s Hrvaške; nasilnih sprememb meja med republikami ni mogoče priznati; treba je priznati in zavarovati pravice manjšin ter mednarodno priznati tiste republike, ki so se odločile za samostojno pot. Pri tem se je skliceval na dejstvo, da je »Jugo-

slavlja v dosednji obliki postala halaboginja«, zato se zvečala vojska ne bi smela več upirati mirovnim prizadevanjem ES. »Slovenija in Hrvaška sta oblikovali svojo neodvisnost. Te volje ljudstva, ki je bila izražena na demokratičen način, ne sme nihče spodbijati,« pravi Genscher. Enako misli tudi avstrijski zunanji minister Mock, zato je Evropski skupnosti predlagal naj takoj prizna neodvisnost Slovenije in Hrvaške. Kot je poudaril, gre v tem primeru tudi za avtoriteto Evropske skupnosti. Konec da se spreminja tudi staljansko stališče do tega vprašanja. V znanjem ministrstvu so namreč napovedali, da bo Italija zelo kmalu priznala neodvisnost Slovenije in Hrvaške.

MEJA

slabšem kot do zdaj, če bi s Hrvaško ohranili skupno plačilno sredstvo z dvojnimi imenoma slovensko-hrvaški tolar-krona.

Hrvati doslej niso uspeli niti prešteti vseh globokih ran, ki se razpirajo in poglobljajo že od 17. avgusta lani. Po mojih podatkih, ki sem jih zbral na temelju letošnjega popisa prebivalstva, dosedanjih krvavih bojov, popolnem uničenju kakih 110 vasi in hrvaških mest, registriranih in neregistriranih beguncev, je v dosednji vojni na Hrvaškem padlo najmanj 20.000 ljudi, uradni podatki hrvaške države pa obravnavajo 850 mrtvih na hrvaški strani.

Na zadnjem saborskem zasedanju je predsednik hrvaške vlade dr. Franjo Gregurić posredoval podatke, da je v dosednji vojni hrvaško gospodarstvo utrpelo za okoli 12 milijard ameriških dolarjev škode, v resnici pa je ta škoda trikrat večja. Ta podatek pa starejše bralce nemara spominja na leta zadnje vojne, ko je iz sekunde v sekundo padala vrednost valute nemškega, madžarskega ali italijanskega okupatorja, ker ni bilo kritja. Tudi hrvaško gospodarstvo, ki mu je velikosrbski imperializem že od 17. avgusta lani vsilil vojno, se je moralo prilagoditi vojnim razmeram in celo v za-

Armada se umika tudi iz Hrvaške

Predsednik ministrskega sveta Evropske skupnosti Hans van den Broek je po štiriurnih pogovorih s predsednikoma Hrvaške in Srbije, Franjom Tuđmanom in Slobodanom Miloševićem, ter obrambnim ministrom generalom Veljkom Kadijevičem v Haagu na konferenci povedal, da se bodo enote JA iz Hrvaške umaknile v mesecu dni. Dejal je tudi, da se bo hkrati s tem nadaljeval tudi proces političnih pogajanj, ki naj bi se končal v enakem roku. Vse republike se morajo medtem dogovoriti o načinu prihodnjega sodelovanja. Ti dogovori pa morajo vsebovati varstvo pravic narodnostnih manjšin in manjšinskih skupin. Nizozemski zunanji minister van den Broek je zaslug za najnovejši sporazum pripisal opazovalcem ES, češ da so prav ti pri vojskujočih se straneh dosegli jamstva, da bodo spoštovali ustavitve ognja. Za zdaj se je Evropska skupnost odrekla gospodarskim ukrepom proti Jugoslaviji, je povedal van den Broek. Na podlagi tega sporazuma v Haagu so se nadaljevali pogovori med opazovalci ES in predstavnikoma vojskujočih se strani na Hrvaškem. Sklepa seja mirovne konference v Haagu naj bi bila po izteku dogovorjenega enomesečnega roka.

VSAKDANJOST VOJNE

Nemški kancler Kohl je nedavno izjavil, da je prepričan, da ni več daleč dan, ko se bodo lahko tudi jugoslovanski narodi svobodno odločali o svoji usodi.

Ali ni ta »pozitivna utopija« nekoliko neobičajna? Kakor da bi ne živel tik pod koncem dvajsetega stoletja v Evropi in v času parlamentarnih demokracij? Kakor da bi se na balkanskem bojišču ne vsak dan pobilo neko za zdaj težko določljivo število ljudi, predvsem civilnih ljudi. Tudi otrok.

Kje je vest Evrope, ki očitno sodi, da se ta neumna balkanska plemena morajo prej med seboj pobijati, preden se bodo lahko svobodno odločala?

Zakaj so pravzaprav Hrvati, če odštejemo to, da so pač brez nafte in vseh tistih drugih strateških atributov, zaradi katerih se zahodni svet nemudoma spravi v vojaški korak (Kuvajt, Panama, Haiti), tako sumljivi ljudje? Zakaj se tudi mnogi med nami tako zlahka prepuščajo misli, da se je morebiti Tuđman v resnici dal v Banskih dvorih sam bombardirati, kakor trdijo Srbi?

Spomnimo se nekoliko našega s'ajvenskega odnosa do vojne na Hrvaškem. V začetku nam ni bilo veliko mar za njihovo morijo, ker smo jim zamerili njihovo obnašanje med našo vojno. Kolektivno moralno pekljenje, ki ga v javnosti ni bilo mogoče zaznati, obstajalo pa je kot tema zasebnih pogovorov, je postalo izrazitejša takrat, ko je armada začela od nas seliti vojaško opremo. Na lastne vojne neprijetnosti pa smo že nekoliko pozabili. Vendar, če natančneje pogledamo, ta obču-

V žarišču dogodkov

tek »moralne odgovornosti« ni bil iskren.

Bili smo razpeti med polovičnim sočutjem in sebično ignoranco. Zato si je bilo potrebno zgraditi neko moralno zatočišče. Zatekli smo se torej tja, kamor se zateka kritični del svetovne javnosti, ki mu za dogajanje na Hrvaškem vendarle ni vseeno: na vprašanje vesti smo začeli odgovarjati z vprašanjem o tem, koliko so si za vse skupaj krivi Hrvati sami.

Zakaj Srbom niso dali avtonomije, smo spraševali? Kaj bi to škodovalo hrvaški suverenosti. Omenjali smo velikanske zločine Hrvatov nad Srbi v drugi svetovni vojni.

Toda ali je dovoljeno vračati krvni dolg petdeset let po ustavih zločinih, se je vprašal znani komentator avstrijske televizije Paul Lendvai? Od kod Srbom pravica, ki si jo sicer jemljejo mafijski klani? Zakaj ima ta pravica svoje zakonito zatočišče prav na Balkanu?

Zato, ker stvari tukaj niso imele pravih imen. Mednacionalne odnose so urejali po načelu »bratstva in enotnosti«, namesto po ekonomskih in kulturoloških merilih. Ali je v tem času, ko traja balkanska vojna, ali je takrat, ko je bila vojna pri nas, kdo od nas kdaj pomislil, da bi klical mir v imenu nekdanjega »bratstva in enotnosti«?

Ne slovenska in ne svetovna vest ni mogla spregovoriti, ker

EVROPSKI PARLAMENT PROTI PRIZNANJU

Evropski parlament je zavrnil resolucijo sredinsko-desničarskih strank in zelenih v zahtevu po priznanju Slovenije in Hrvaške. Za resolucijo se je izreklo 64 poslancev, 82 pa jih je bilo proti. Po obisku in pogovoru Stipeta Mesiča v Strasbourgu so se predstavniki večine skupin v Evropskem parlamentu dogovorili za besedilo resolucije. Ta je vsebovala pobudo za priznanje Slovenije in Hrvaške, vendar pa se je ob tem razvila zelo živahna razprava na seji socialistične skupine. Na njej so socialisti iz Španije, Velike Britanije in Grčije preglaševali preostale, zato je socialistična skupina umaknila svoj podpis. Evropski parlament je nato odobril alternativni dokument socialistov. V njem je rečeno, da Jugoslavije v sedanji obliki ni več in da mora imeti ES uravnotežen pristop do tega vprašanja.

Za skupno priznanje

Predsednik zunanje-političnega odbora madžarskega parlamenta Horn meni, da bi madžarsko-avstrijsko-italijansko in nemško priznanje Slovenije in Hrvaške spodbudilo tudi druge države, da bi ukrenile enako. Dodal je, da je Zahod posevem izgubljen v zvezi z jugoslovansko krizo, zato bi nekakšno skupno priznanje zagotovo spodbudno vplivalo na druge države.

Evropske čete za Jugoslavijo

Nizozemec van Ekelen, generalni sekretar Zahodnoevropske unije, je v Madridu izjavil, da mora biti Unija pripravljena na vojaški poseg v Jugoslavijo, če bi se za to odločili na politični ravni v okviru Evropske skupnosti. Če bi prišlo do uresničitve tega sklepa, bi v Jugoslavijo najverjetneje poslali od štiri do pet tisoč ljudi.

Stefan Smej

JUGOSLOVANSKI PREBLISKI

Lord Carrington je prepričan, da je med odraslimi mogoč kompromis. Ni eden istih Britancev, ki ima tuje za barbare, in zato od njih malo pričakuje. Gotovo pa mora dvomiti, če Jugoslavane še lahko prišteva k odraslim.

Die Zeit, Hamburg

Srbski narod je biloško stvar. Mar naj zdaj damo 300.000 mladih Srbov za nekakšno zajebano srbsko cesarstvo, v katerem bo že na samem začetku Srbov manj kot pripadnikov drugih narodov.

Duga, Beograd

Jugoslavija je dejansko postala država pod mednarodnim skrbništvom, pod tem pa so v glavnem države v nastajanju. Tako po predvidevanjih mednarodnih organizacij prestaja verjetno svoj zapuščin-ski postopek, torej prenehanje pravnega obstojanja.

Vjesnik, Zagreb

globus

MOSKVA — Sovjetski uradni krogi so zanikali pisanje nekaterih zahodnih časopisov o atentatu na Mihaila Gorbačova. Kot so napovedali, so te trditve neutemeljene.

TOKIO — Japonska vlada je sporočila, da je po 51 letih sivočrno navezala diplomatske stike z Leto, Latvijo in Estonijo. Vse tri baltičske republike so s tem že seznanile.

JERUZALEM — Trije znani palestinski aktivisti z zasedanja izraelskega ozemlja v ZDA pogovarjali z zunanjim ministrom Bakerjem.

DUNAJ — Vojaški predstavniki 38 držav — ZDA, Kanada in evropskih članic KVSE, med njimi za zdaj tudi predstavniki baltičskih držav — so se zbrali na 10-dnevnem sestanku, med katerim bodo proučili varnost stare celine v novih razmerah.

SEUL — Južnokorejski združeni disidentski organizaciji je dolžilo predsednika Ro Tae Vuja krutega ravnanja s političnimi protiniki. Po trditvah združenja je v zaporih 1316 političnih zapornikov.

TIRANA — Francoski zunanji minister Dumas je bil na enodnevni uradni obiski v Albaniji. To je prvi obisk kakega francoskega diplomata v Tirani po drugi svetovni vojni. Poleg predstavnika najvišjih oblasti se je sestel tudi z voditelji opozicije.

MOSKVA — SZ je tudi formalno navezala diplomatske stike z Estonijo in Litvo, saj so izmenjali ustrezne diplomatske misle. Kmalu naj bi navezali diplomatske odnose še z Letonijo.

VARŠAVA — Poljski minister Bielecki je s predsednikom beloruske vlade Kebisem podpisal listino o medsebojnem prijateljstvu. Čeprav njeni sporazumi določa, da bo meja med državama nespremenjena.

AMAN — Ameriški državni sekretar Baker je zvečer obiskal bližnji vzhod, kjer je uskladival stališča udeležencev mirovne konference.

globus

Kmalu v nove prostore

V Monoštru se je sestalo predsedstvo Zveze Slovencev na Madžarskem. Beseda je tekla o akcijah za to jesen in tudi za naslednje leto.

V začetku novembra, 8. in 9., se bodo na Gornjem Seniku, v Stevanovcih in na Virici predstavili soboški gledališčniki, skupina Guliver z igro Zlata ura, za najmlajše pa bodo pripravili lutkovno igro. V začetku naslednjega leta, predvidoma ob slovenskem kulturnem prazniku naj bi se Porabci predstavili v Murski Soboti (podobno kot so to že trikrat storili v Ljubljani), za konec pa naj bi pripravili Porabske dneve, prireditve, ki bi potekala v različnih porabskih vaseh, pa tudi na slovenski strani meje. Poleg Martinja in Gornjega Senika pa bi bilo potrebno povezati tudi druge vasi ob meji.

Člani predsedstva so zvedeli, da se bo sedež zveze v začetku novembra preselil v nove prostore, ki so večji od dosedanjih in bodo omogočali boljše možnosti za delo tako vodstva zveze kot udeležencev Porabja. Tudi nekoliko večji prostor bo mogoče vsestransko izkoristiti za različne prireditve, razstave in podobno.

Sicer pa slovenska zveza skupaj z Zvezo Hrvatov na Madžarskem in kulturnim društvom Oršep prireja v soboto, 19. oktobra, ob 15.00 v Źriszentpetru protestni shod in mirovne demonstracije proti vojni na Hrvaškem. Na pobudo gornjeseniških učiteljev pa je stekla tudi akcija zbiranja pomoči za begunce iz Hrvaške, ki so pribežali na Madžarsko.

se

Na podražitve ne pristajajo slepo

Člani radgonskega IS niso sprejeli višjih cen komunalnih storitev — Terjajo natančnejša posojila blike?

Tudi v Gornji Radgoni — podobno kot prej v Ljutomeru — niso potrdili predloga Komunalnih storitev o dvigu cen komunalnih storitev. Tako so se namreč odločili na seji občinskega sveta, ko so v razpravi temeljito pretehtali posledice razpisnih podražitev, ki naj bi jih uveljavili že v tem mesecu. Tako so komunalni predlagali 12-odstotno podražitev odvoza odpadkov s kesoni, v novembru

razširjeno reprodukcijo, je dokončna odločitev o podražitvi komunalnih storitev preložena do nadaljnjega.

Sicer pa so na seji sklenili, da je cene geodetskih storitev možno valorizirati za nekaj čez 7 odstotkov. Govor je bil tudi o odpravljanju posledic po vojni agresiji v radgonski občini, ki je utrpela precejšnjo škodo. Enotna je ugotovitev, da so z doslej opravljenimi deli, ki jih nadzira posebna občinska komisija, evidenco pa imajo na Rdečem križu, dokaj zadovoljni, čeprav jim primanjkuje sredstev za dokončno odpravljanje vseh posledic.

Usoda radgonskega gradu

Delegacija radgonskega izvršnega sveta in Rdečega križa je pred kratkim obiskala rojaka in uspešnega poslovneža v Švici Milana Hercoga. Ta je namreč, kot je znano, ob agresiji JA na Gornjo Radgono prispeval 400 tisoč šilingov. Tokrat so predstavniki radgonske občine prevzeli kombi, opremljen z radijsko zvezo in sanitarnim materialom. Poleg tega je Milan Hercog pripravil najeti radgonski grad, ga preurediti in v njem odpreti znane poslovne in druge prostore, med drugim tudi eno od svojih podjetij za tiskanje propagandnega gradiva. Pričakuje, da se bodo v ta prizadevanja vključila tudi ustrezna republiška ministrstva.

za dodatnih 8 odstotkov. V gospodarstvu, kjer prej že dle časa niso dvigovali cen, bi bila ta podražitev kar 50-odstotna, za gospodinjstva — letos so običajna višje cene — pa za 10 odstotkov. Po tem predlogu naj bi gospodinjstva in gospodarstvo plačalo za vodo 20 odstotkov višjo ceno, pri kanalizaciji pa bi bila podražitev znašala 50 odstotkov. Ker člani radgonskega sveta terjajo natančnejša posojila, predvsem v zvezi z racionalizacijo znotraj komunalnega podjetja, njegovo likvidnostjo ter pridobitve sredstev za enostavno in

Z ustreznih republiških organov namreč niso dobili niti dinarja za popravilo infrastrukturnih objektov in opreme, zato bodo skušali še bolj »pritisniti« nanje, da jim čimprej nakazujejo potreben denar. V občini so že razporedili okrog 10 milijonov tolarjev za najnujnejše potrebe. Rečeno je bilo, da bi za obnovo vseh poškodovanih stanovanjskih objektov potrebovali okrog 50 milijonov tolarjev, medtem ko je o natančnem znesku posredne škode, ki so jo utrpela radgonska podjetja, nemogoče govoriti.

Milan Jerše

Več pozornosti osnovnim problemom

Soboški socialisti pogršeja globalno strategijo razvoja občine, usmeritve, česar bi se lahko oprijeli vsi gospodarski subjekti. Ker niso ustrezno opredelili ključni problemi — vsaj ne analitično —, od izvršnega sveta zahtevajo, naj konkretizira svoja stališča, ki bi pripomogla k hitrejšemu odpravljanju pomanjklivosti pri gospodarjenju.

To so med drugim poudarili na nedavni razširjeni seji predsedstva občine, kjer so predstavniki Socialistične stranke v Murski Soboti, ko so se opredelili o gospodarskih gibanjih. Ob tem so opozorili tudi na zahtevnejšo predvolilnih obljub, zlasti glede referendumskih predlogov pri cestnem in vodovodnem omrežju. Po njihovem mnenju je pomembno priznati namenja tudi zdravstvu, občinski izvršni svet mora imeti koncept socialnega programa, saj je precej ljudi na meji preživetja in ne morejo dobiti ustrezne zaposlitve. Zato se v občini pripravljajo na referendum, kot so poudarili v razpravi, poslanci ne smejo zgolj opredeljevati, ampak predvsem dajati koristne pobude.

Ko so govorili o položaju Socialistične stranke znotraj trenutne politične scene, pa so dejali, da so lahko zadovoljni s svojo zastopateljstvom v občinskem parlamentu. Tu skušajo na kritičen in konstruktiven način prispevati k večji učinkovitosti. Opredelili so tudi naloge, ki si prizadeva, da bi v svoje vrste pritegnila čimveč novih članov. V ta namen bodo organizirali različne akcije in družabna sre-

M. Jerše

ZASKRBLJENI OB PRAZNIKU

S sprejemom delegatov občinske skupščine in predstavnikov političnih strank so se v Gornji Radgoni na skromen način spomnili svojega občinskega praznika. V ta okvir sodi tudi sprejem delegacije učencev osnovnih šol ob tednu prometne varnosti pred torkovim skupnim zasedanjem vseh treh zborov občinske skupščine.

Na prvi pogled se zdi, da v kmetijstvu ni večjih problemov, je pripomnil Branko Kržan, toda velika podražitev reprodukcijskega materiala vnaša nemir. Na nevdržan položaj osnovnega šolstva pa je opozorila Terezija Šegula, saj s plačami zaostajajo

celo za komunalci, kjer je kvalifikacijska sestava nižja. V razpravi so se tudi zavzeli za izenačitev obrtne dejavnosti in podjetništva.

Milan Jerše

Glasnost soboškega Demosa

»Razšli smo se že okrog osmih, šli pa tam okrog četrta na sedmih. To je po mojem bistveno za ta sestanek,« je rekel Drago Šiftar, član soboškega izvršnega sveta, o 23. seji koordinacijskega odbora, ki je bila v torek, 8. oktobra.

Če sodimo po neki znani krjačici, ki pravi, da ljudje o pomembnih rečeh odločajo na kratko, o nepomembnih pa se na dolgo in na široko prepirajo, potem so se na 23. koordinacijski seji pogovarjali o pomembnih rečeh. Po dnevnem redu so obravnavali poročilo o zasedanju soboške občinske skupščine in o kadrovskih spremembah v vodstvu Demosa. Kakor smo lahko

prebrali v Večeru, so se demosovci, v radost opozicije, spravili nad svojo vladno, nad tajnico občinske skupščine, razpravljali so o delu kadrovske komisije in zaman so iskali novega tajnika. Skratka, politično so se prav dobro sprli. To pa je pomembna odločitev.

Seveda se Demosu zdaj dogaja, kar se mu mora: ker se je zleplil v strankarski omnibus — v nekakšno stranko strank, ki združuje tako levico kot desnico. Vendar je tudi res, da takšni spori pričajo o nekem pozitivnem naboju, za katerega je pravzaprav zelo čudno, da se je v tem političnem konglomeratu, kljub njegovim siceršnjim neprofiliranosti, sploh ohranil. Pomisliti je namreč potrebno, da je Demosu grozilo prav tisto, kar je »moralno-politično« pokopalo staro partijo. Demos namreč nikoli ni tajil, da se je združil zato, da bi komuniste spravil z oblasti. Tisto pa, kar nastane zaradi oblasti, se zaradi oblasti tudi ohranja, kar pomeni, da zelo pazi, da ne bi samo sebe navznoter slabilo.

Komaj si je namreč mogoče predstavljati, da bi edina vladajoča stranka izpred let, torej partija, s svojimi sateliti (v soboškem Demosu so v epicentru, ki bi ustrezal nekdanji poziciji partije, čedalje očitneje krščanski demokrati, sateliti pa so vse druge stranke vladajoče koalicije) kdaj razbijala samo sebe. Njen tovrsten spor, ki pa si ga je, kakor smo rekli, mogoče predstavljati samo kot nekaj popolnoma hipotetičnega, bi se končal z ugotavljanjem partijske odgovornosti. Zato, da bi partija trdno ostala na oblasti.

Vse to skupaj pa seveda ne pomeni, da so ljudje v Demosu manj pokvarljivi kakor nekdanji komunisti. Razlika je v tistem, čemur se po rusko pravi »glasnost«, v klasičnem političnem jeziku pa »javnost političnega dela.«

Štefan Smej

R. Ficko Foto: N. Juhnov

Tudi Trezino senje, ki je svoje dni privabljal prodajalce in kupce od blizu in daleč, ni več to, kar je bilo. Prazne luknje med stojnicami in gneča, ki je ni bilo, sta opozarjali, da sta ponudba in povpraševanje podlegla kruti realnosti. Prodajalcev z ene strani meje je bilo veliko manj kot ponavadi, prišli so le od blizu — iz Čakovca in Varaždina. Pravijo, da so se ustrašili poti, ki je še vedno zaznamovana z vojno in slovenske carine. Manj je bilo tudi kupcev, pa še ti so se, namesto da bi kupovali, zgrinjali okoli stojnic z motno opojnostjo in v njej utapljali skrbi in tolarje. Je pa sejem dokazal, da tolar ni edino plačilno sredstvo v Sloveniji, da je mogoče lepe ženske škorenjce kupiti za 1000 SLT, za 1200 din, še rajši pa so trgovci vzeli marke ali šilinge. »Ziher je ziher.«

PRIJATELJA SPOZNAŠ V NESREČI

Vojne grozote in hudodelstva, predvsem nad civilnim prebivalstvom v sosednji Hrvaški, so imele za posledico uničenje vsega premoženja posameznih družin. Te so namreč ostale brez hrane, oblačil in drugih življenjskih potrebščin, zato se je tudi Območna organizacija Zveze svobodnih sindikatov Pomurja skupaj s krajevnimi sveti Ljutomer, Gornja Radgona, Lendava in Murska Sobotica odločila, da se vključijo v akcijo zbiranja pomoči prizadetemu prebivalstvu. Na ta način želijo pomankanje vsaj delno omiliti.

Z akcijo zbiranja pomoči ogroženim na Hrva-

škem so pozvali direktorje podjetij, organe upravljanja in predsebnike sindikatov, da se odzovejo tej humanitarni akciji. Dogovorjeno je, da bodo v pomurskih delovnih kolektivih priskočili na pomoč po svojih možnostih in za prizadete ljudi v vojni na Hrvaškem prispevali hrano, kmetijske pridelke, oblačila, higienske izdelke, čistila, posteljino, krmo za živino in podobno. Prevzem zbranega je organiziral Območni svet Zveze svobodnih sindikatov Pomurja, ki bo poskrbel, da bo vse darovano predano predsedstvu republiškega sveta Samostalnih sindikatov Hrvaške. M. Jerše

Zbiranje pomoči

V veliki zbiralni akciji, ki so jo prejšnji teden organizirale humanitarne organizacije Rdeči križ, Karitas in Adra soboške občine in ki je zajela krajevne urade Puconci, Bogojina, Martjanci, Belčinci, Tišina ter Murska Sobotica z okolico, so zbrali 70 ton živil ter 150 tisoč dinarjev. Zbrano so z enajstimi kamioni odpeljali v bolnišnico Osijek in na tamkajšnji Rdeči križ, v zbirni center za

begunce v Maruševac pri Ivancu, v gradbeni center v Zagrebu, kjer je 750 pribežnikov, na Otočac, Sisak ter v Dalmatinsko Zagoro. Denar pa bodo nakazali na žiro-račun za osiješko bolnišnico, Adri, ki bo nakupila potreben sanitetni material, evangeličanski cerkvi za njihove pribežnike, ki so na Hodošu, preostali denar pa bodo porabili za nakup sanitetnega materiala ter ga poslali na

krizna območja. Del zbranega pa bodo porabili tudi za begunce v naših krajih. Ljudje so torej veliko prispevali, zaradi zbranega in organizacije pa moramo posebej omeniti krajevno skupnost Rakičan, Moravske Toplice in Tišino.

Ta konec tedna pa bodo akcije potekale tudi po goričkem delu soboške občine.

Zbirale so tudi v gornjerad-gonski občini. Osnovna šola Jožeta Kerenciča je zbirala higienske potrebščine za zbirni center na Reki, kar so jim tudi že odpeljali, ter Karitas, ki je zbrala štiri tone živil ter obleko. Društvo prijateljev mladine vseh šol rad-gonske občine pa je zbiralo igrače in otroška oblačila.

V lendavski občini bo velika zbiralna akcija konec prihodnjega tedna.

Za 200 tisoč dinarjev pa so sanitetni material za Hrvaško kupila podjetja Vigros, Zunanja trgovina in Mesna industrija

mh

Pribežniki

Vsaj v Pomurju se je reka beguncev nekoliko umirila, vendar jih je v soboški občini še vedno 308, v ljutomerski 135, v lendavski 137 ter v radgonski 140. To so seveda prijavitelji, je pa tudi precej takih, ki niso.

Pribežniki so v Pomurju pri znanih, sorodnikih ali pri družinah, ki so jim odprla vrata svojega doma. V zbirni center v Maribor jih niso pošiljali. Nekateri so že tudi odšli, predvsem tisti, ki so iz krajev, kjer so se spopadi ustavili, novi pa prihajajo iz Vinkovcev, okolice Vukovarja, Slavonskega Broda in drugih krajev.

PRENOVITELJI Z OBISKA PRI SPD V INGOLSTADTU

Zgradba soboške občinske skupščine. 11. oktober okrog pol devetih. V zgradbi je toplo, ker izdatno kurijo. Zdravniki in učitelji stakajo, v šolah še ne kurijo.

Upajmo, da kurijo v bolnišnicah.

Socialdemokrati imajo prednost imena, prenovitelji imajo pravico prve noči, socialisti pa so vmes. Vse tri stranke pa sodijo na levo. Socialdemokrati so s Pučnikom v Demosu, prenovitelji s Kučanom na čelu republike, soboški socialisti pa so na zadnjih volitvah najboljše potegnili od vseh drugih socialistov v Sloveniji.

Nemci pa so v zadregi, ker jim mnogokaj ni jasno. Kako je lahko levo tako razcepljena; kako so lahko socialdemokrati v, po njihovih merilih, desnem Demosu; kje so pravzaprav socialisti, so levo ali desno od sredine, kako je z Žakljem?

Evgen Emri in Geza Farkaš sta bila skupaj v pisarni, včasih smo se nad tem usajali, zdaj pa že spet anticipirata združitve v skupno stranko. Ne samo zato, ker onadva tako hočeta, marveč

Nemci sešivajo slovensko levico

tudi zato, ker nemški socialdemokrati iz Ingolstadta tako pričakujejo. Farkaš: »On (pokaže na Emrija), Kolmanič in jaz lahko gremo skupaj v Nemčijo. Problem je v špici v Ljubljani.«

Zato hodi zdaj vsaka stranka zase. Bili so že socialdemokrati, pred kratkim tudi prenovitelji, socialisti pričakujejo vabilo. Poleg Emrija, ki je delegacijo vodil, sta bila še član soboškega predsedstva prenoviteljev B. Ščavničar in Duško Kos iz Ljubljane, ki se je pogovarjal z mladimi socialdemokrati.

»Tudi nemška socialdemokracija ni čisto enotna, so različne struje,« pravi Emri. Slovensko levico pa skušajo kljub temu bolj poenotiti, ker se jim zdi prešibka, če je tako razcepljena. Je bil dr. Pučnik tam tema pogovorov?

»Ne, ni bil. Rekli so celo, da se o Pučniku ni za meniti, ker je po njihovem desničar. Oni poznajo razmere pri nas.«

»Mi imamo z nemškimi socialdemokrati tradicionalna srečanja že od taktat, ko tukaj socialdemokracije še ni bilo. Z ustanovitvijo socialdemokratske stranke pa se je sodelovanje razširilo tudi nanjo.« Zato imajo komunisti (prenovitelji) pravico prve noči, ker so bili prej, socialdemokrati pa prednost imena.

Prednost imena ni majhna. Prenovitelji so udarili čudovito mimo, ko so onegavili in so se raje poimenovali »prenovitelji«. Čisto tako kakor kakšno italijansko ali albansko gibanje. Ali pa kakor cerkveno gibanje za pre-novo vere. Zdaj pa se jim to maščuje.

Kako to, da so Nemci začeli vabiti k sebi na poravnavo prekmurske in priške levicarje? Skušajo mogoče takšne procese sprožiti tudi drugod po Sloveniji? »Dogovor je tak, da je Sobotica, soboška levoica, na slovenski ravni odgovorna za stike z Nemčijo,« pravi Emri.

Kmalu bodo šli na spravno romanje tudi socialisti. »Sklic levega kongresa oziroma zbora v Sloveniji pa je zelo delikaten,« meni Emri. Saj.

Štefan Smej

Stefan Smej

Socialna država in licemerna protikomunistična oblast

Vprašanja o tem, če učitelji in zdravniki stavkajo ob pravem času, če je 24.000 tolarjev plače za zdravnika specialista preveč ali premalo, če so učiteljske stavke kakor gripa, ker nastopajo spomladi in jeseni, kakor je rekla znano maloumna komentatorica za šolstvo na ljubljanski televiziji, so neprimerna in podla.

Oblast, ki se zaradi zane-marjanja šolstva in zdravstva spreneveda ter brani z zdravorazumarskimi argumenti mase, je ali pokvarjena ali pa povsem nesposobna. Naša oblast to dela, kajti ne brani se drugače kakor prav z argumenti mentalno egalitarizirane množice, ki hoče uživati vsestransko socialno varnost, kompilirano z nedisciplino in obenom pa poceni.

Če izkoriščata v masah privzgojeno dediščino partijskega žongliranja med porabniki in izvajalci na zelo pomembnem segmentu družbenega življenja, ki se je birokratsko imenoval »svobodna menjava dela preko samoupravnih interesnih skupnosti«, je pokvarjena. Če pa obeh teh področij ni sposobna vzdrževati na standardu, ki bi bil primeren splošnemu vtisu o narodovi premožnosti, je nesposobna.

Nesposobna je, pa četudi je za to z levjim deležem kriva prejšnja oblast, kajti aktualna oblast ima legitimizacijo in legalnost. Zatorej ima tudi pravico in dolžnost vzpostaviti davčni sistem, ki bi preočil nekaj nekompetentnega bogastva skozi mehanizme socialne države, ne glede na to, da še niso sprejeti lastninski zakoni.

V vsaki dobri državi sta vsaj še dve državi. Kot državi v državi: pravna država in socialna država.

O teh dveh pojavih v naši državljanski skušnji ni veliko informacij. Socializem kot uredniška utopija prehodne družbe je anticipiral uredništev popolnega prava in popolne socialne pravčnosti. Način, kako je socializem obstajal naj bi že sam po sebi kot politični sistem uredništev tudi Pravico in Varos.

Pravna država v klasičnem smislu, kar pa zdajle ni naša tema, je država v kateri ima boginja Justitia, katere ime po latinsko pomeni Pravica, zavezane oči, v eni roki drži tehtnico, v drugi pa meč. Kajti Pravica ne sme gledati na to, komu izreka pravico. Socialna država je tisti del državnih mehanizmov, zaradi katerih je med drugim ponehala levičarska kritika države. Je eden izmed razlogov, da država naj sploh še obstaja kot koristna organizacija.

Kaj je socialna država? To so vsi tisti mehanizmi v državi s katerimi se pomaga manj srečnim in s katerimi se zaradi socialnega miru blažijo razlike, ki izhajajo iz različnih sposobnosti in neenake podjetnosti državljanov.

»Vsakdo, ki se je zastrupil z obedom v restavraciji, se nalezel gripe v avtobusu ali bolh v hotelski postelji oziroma dobil glivično infekcijo nog v javnem kopalšču, dobro ve, kako je zdravje posameznika odvisno od zdravja in higijene celotne družbe.« Tako slikoviti znajo biti pri uvajanju v socialno državo Angloasaksonci.

Pri nas gre prav že za same temelje socialne države, oblast pa se z razvajenimi masami licemerno sklicuje na zdravniško in pedagoško etiko.

PASTI IN SLASTI GOSPODARSKEGA OSAMOSVAJANJA

NAFTA IZ HRVAŠKE ZA DOLARJE?

V edini slovenski rafineriji Nafta Lendava teče predelava nafte zaenkrat še normalno — proizvodnjo derivatov še niso zmanjšali, prav tako ne razpošiljanja po Sloveniji. Toda če se položaj na Hrvaškem ne bo umiril in če ne bo dogovora o plačilu za kondenzat na Hrvaško, bo lendavska rafinerija to morala storiti v desetih dneh. Zaradi vojne na Hrvaškem, ki je zaprla največje plinsko polje, je dobava kondenzata v Lendavo ustavljena, blokiran pa je tudi naftovod od Omišlja. Druga težava rafinerije so plačila. Do sedaj je Lendava Ini plačevala kondenzat v dinarjih, sedaj pa se v Zagrebu postavlja zahteva po plačilu v dolarjih. Te dni potekajo s Hrvati intenzivni dogovori za neke vrste kliring, zaenkrat brez uspeha. Zaradi tega sta sedaj ustavljena plačilni in blagovni promet. Če se v desetih dneh stvari ne bodo uredile, bodo začeli proizvodnjo ustavljati, dokler si ne zagotovijo kondenzat drugod. O gospodarski osamosvojitvi in njenih prednostih oz. posledicah razmišljajo v Nafti izredno kritično. Poudarjajo, da bo za energetiko osamosvojitve prinesla predvsem podražitev poslovanja. Kondenzat bomo kupovali za drage dolarje, kompenzacija in delitev tržišča v Sloveniji z reško rafinerijo ne bo več možna. »Najprej tega nismo delali zaradi cenovnih razmerij, sedaj, ko bi se dala ta cenovna razmerja urediti, nismo dovolj pripravljene,« pravi direktor Miloš Ošljaj. »Mislim, da tudi v energetskem konceptu Slovenije nismo povedali vsega. Preveč je bilo neodločnosti in pogovorov o tem, ali bo energetika javno podjetje ali ne in premalo sistematičnosti.

ENOSTRANSKE REŠITVE

Trgovci opozarjajo predvsem na enostranske rešitve in slovenski koncept menjave z drugimi republikami. Ti koncepti so za slovensko stran najsprejemljivejši, ni pa nujno, da ustrezajo tudi drugim. In zato, preden se bodo te države med eboj dogovorile, bo gospodarstvu težko. Pri veletrgovini Potrošnik pravijo, da se je trgovina čez noč znašla v zaprtem prostoru, vendar pa bo morala dobre poslovne odnose s partnerji iz drugih držav obdržati. To pa bo težko, saj so nastale ovire, ki te odnose tako ali drugače rušijo. Jože Kovač, glavni direktor Potrošnika pravi, da je blagovna menjava z drugimi republikami tačas zelo nejasna. »Vseskozi smo kritizirali jugoslovansko birokracijo, kaže pa, da jo sedaj natančno posnemamo, meni Kovač.« Mi smo čez noč postali največji zunanjetrgovinski partner z drugimi republikami. Na naše dvorišče pride dnevno štirideset 30-tonskih tovornjakov iz juga in za teh štirideset tovornjakov bomo morali sedaj narediti 40 posebnih dokumentov, kjer ima ena faktura štiri strani. To isto fakturo bo potrebno prepisovati v carinsko deklaracijo in špediterske listine in moram reči, da je to norija. Namesto da bi se ukvarjali s stvarmi, ki so donosne, se bomo ukvarjali s papirji. Ustanoviti bomo morali lastno špeditersko službo in se registrirati za izvoz in uvoz. Do večerj to ni bilo potrebno, ker smo bili trgovec v notranjem blagovnem prometu.«

Pri Potrošniku opozarjajo tudi na izvoz — primer Univerzala iz Lendave in njegovih trgovin čez mejo. Kot veletrgovina prodajajo blago Univerzalu, ta pa bo zalagal svoje trgovine na Hrvaškem. Kupec je domač, k njemu gre faktura, blago pa je izvozno in gre čez mejo. Jože Kovač meni, da je po dolgem času država naredila pametno potezo, ko je postavila menjalno razmerje dinar tolar ena proti ena. Tako, v trgovini niso spreminjali svojih utečenih po-

S težkimi in negotovimi koraki stopa Republika Slovenija po poti gospodarske osamosvojitve. Če bi Slovenija imela program samostojne ekonomske politike, ti koraki prav gotovo ne bi bili tako zdržani in bi gospodarstvo lahko bilo bolj mirno. Če bi imeli program z vsebinsko in časovno opredeljeno posameznih faz ukrepov v monetarni in posojilni politiki, zagotovljeno varnost ter zaščito slovenskega premoženja, učinkovite ukrepe za preusmerjanje gospodarstva na stabilnejša tržišča, bi ne prihajalo do takšnih zapletov in težav, s katerimi se danes srečujejo in jih skušajo največkrat neuspešno, po svoje, reševati praktično vse veje gospodarstva.

Številne nejasnosti poslovanja v slovenski ekonomski suverenosti tarčejo tudi ponursko gospodarstvo. V pogovorih s predstavniki carine, bank in SDK-ja so podjetja iskala odgovore na številna vprašanja, vendar jih največkrat niso dobili. Pot v gospodarsko samostojnost je torej manj gotova, kot je bila v politično, tudi daljša je in bolj trnova. Vlada bo že danes morala odgovoriti gospodarstvu, drugače se hitro lahko zgodi, da bo mlada slovenska država občutila krizo, značilno za trideseta leta.

ti, vsako drugo razmerje pa bi prineslo velike težave in predvsem nepotrebne dela. Čeprav so se pri Potrošniku dobro pripravili na osamosvojitve glede zaloga, pa opozarjajo, da bodo imeli v določene obdobje težave z nekaterimi vrstami blaga, ki so jih vozili iz drugih republik. »Do pomanjkanja blaga sicer ne bo prišlo, ker bo trgovina intenzivno iskala nadomestila,« pravi Jože Kovač. »Slovenski kupec pa bo moral spreminiti tudi svoje navade — enostavno se bo moral navaditi uporabljati morsko sol namesto kamene, prašek Persil namesto Eve itd. Ne glede na to, kakšne dogovore bomo dosegli s sosednjo Hrvaško, se bo izbira blaga skrčila. Cenovno s strani trgovine to ne pomeni nič, slovenski izdelovalci pa se bodo pač obnašali tržno — cenno bodo oblikovali glede na ponudbo in povpraševanje. Jesen bo zelo pestra.«

Tako so Pomurci potrpežljivo čakali pred bančnimi okenci na tolarje. V ljubljanski banki — Pomurski banki so za novo slovensko valuto v treh dneh zamenjali po tečaju 1:1 168 milijonov dinarjev. Danes menjava dinarjev za tolarje v banki ni več možna, za 100 dinarjev lahko dobite 85,61 tolarja smao še v SDK-ju.

OSAMOSVOJITVENI UKREPI BODO PRIVABILI TUJCE

Turistični delavci, ki so jih letošnji znani dogodki in njihove posledice najbolj prizadele, vidijo v gospodarski osamosvojitvi velike prednosti. Dušan Benič, direktor Moravskih Toplic pravi, da bodo sprejeti ukrepi pozitivno vplivali na poslovanje zdravilišča. Ker se politične razmere umirjajo, izboljšujejo, kar vrača ponovno zaupanje gostov v Slovenijo, so možnosti, da se bodo tuji, ki so dolga leta hodili v zdravilišče, ponovno vrnil. Drugo pa sta denarna osamosvojitve in tečajna lista, kjer vidimo, da je odnos med tolarjem in marko 32, med tolarjem in šilingom 4,5. Ta razmerja so v korist zdravilišča, bivanje postaja za tuje goste cenejšje, kar je eden od dejavnikov, da se bodo gostje vračali. Drugače pa bo z gosti iz nekdanje Jugoslavije. Zaradi tečaja bo bivanje zanje v Sloveniji vedno dražje, vendar to Moravske Toplice ne skrbi preveč. Gostov iz drugih

TOLAR JE ŽE DRAŽJI OD DINARJA
Po uradnem tečaju Banke Slovenije je za 100 dinarjev mogoče danes dobiti le še 85,61 tolarja. Svet Banke Slovenije je sklenil, da bo novi tečaj na listi banke veljal do konca oktobra letos. Na tečajnici Banke Slovenije ni več dinarja kot devize, oblikoval se bo na podlagi ponudbe in povpraševanja na ljubljanski borzi.

republik je bilo samo deset odstotkov, ki pa jih zdravilišče lahko nadomesti s tujimi in slovenskimi. Seveda ob politični in gospodarski stabilnosti, dobri ponudbi in pravilno ter uspešno izpeljanih prodajnih akcijah.

ZAČASNE TEŽAVE

»V vsakem primeru je prav, da se je Slovenija gospodarsko osamosvojila,« pravi Milan Koren iz Mesne industrije Pomurka. »Vrednost dinarja je zares vprašljiva, in če bomo ravnali v skladu z načeli, ki veljajo za utrditev domače valute, je lahko to dobra osnova za vse oblike naše menjave. Sicer tudi Mesno industrijo tarčejo težave pri organiziranju poslovanja z drugimi republikami, vendar to niso problemi, ki se ne bi dali rešiti. Prav tako so težave s pla-

O KVOTAH SE BODO POGOVARJALI V BRUSLJU

Mura, ki več kot 90 odstotkov svoje proizvodnje prodaja na tuje, s tržiščem nekdanje Jugoslavije nima večjih težav. Že v začetku letošnjega leta so se odločili, da bodo na balkanski del svetovnega tržišča plaširali minimalne količine blaga in poskušali več izvoziti. Odloči-

Branko Povoden, vodja plačilnega prometa pri soboškem SDK-ju, plačilni promet komentira takole: »Ni izvajamo plačilni promet z drugimi republikami v celoti, s tem da imamo pri neposrednih komunikacijah s podružnicami SDK-ja v drugih republikah težave, ker nam plačila zavračajo. Zaradi tega uporabljamo tehniko zbirnih aviz, kar pomeni pošiljanje plačilnih dokumentov po pošti. Zaenkrat iz drugih republik nismo dobili vrnjene nobene zbirne avize, je pa to tudi kratek čas. Plačila oz. prilivi iz drugih republik pa se pojavljajo tudi po 8. oktobru, predvsem so to prilivi z območij, ki so nam blizu (Varaždin, Čakovec). Računamo, da se bodo stvari v tednu dni uredile in da bo plačilni promet stekel normalno.«

tev se je sedaj potrdila kot pravilna, z jugotrgom jih zaenkrat vežejo samo še terjatve. Teh je za 200 milijonov dinarjev, kako jih bodo izterjali, pa ne vedo. Ze danes so z razmerjem tolar-dinar izgubili 15 odstotkov in kot vse kaže, bodo morali pozabiti tudi na preostanek.

Večje so težave pri pridobitvi izvoznih kvot, ki jih je do sedaj določal Beograd. Slovenska vlada pravi, da ima Slovenija kot zakoniti dedič pravico do uveljavitve kvot in kontingentov. Ali je v praksi res tako? Božo Kuharič, generalni direktor Mure, pravi: »Že v začetku letošnjega leta smo slovensko vlado opozarjali, da se je potrebno o stvareh okoli izvoznih kvot in kontingentov dogovoriti. Moram reči, da se kaj konkretnega takrat še ni dalo narediti, da pa je bilo slovensko zunanje ministrstvo zelo prizadevano. Pobuda je tekla v dveh smereh, in sicer da je potrebno pripraviti sporazum o pridruženem članstvu EGS in pridobiti potrebno dokumentacijo. Povezali smo se z dr. Sočanom, ki deluje v Bruslju in ki se je z odgovornimi za tekstilno industrijo v EGS-u dogovoril za sesta-

V Muri torej Beograda ne zanemarjajo, stavijo pa na Bruselj. Izvozne kvote pa se bodo morale razdeliti med tekstilisti tudi znotraj Slovenije, v ta namen pripravljajo Gospodarska zbornica Slovenije poseben pravilnik za dodeljevanje uvoznih in izvoznih kontingentov.

OPOZORILA IN BOJAZNI

Gospodarstvo opozarja in ni navdušeno nad tem, da smo v ekonomsko suverenost stopili s samostojno valuto in neurejenimi razmerji. Feri Horvat, predsednik Gospodarske zbornice Slovenije, pravi, da nujno potrebujemo minimalno trden sistemski okvir, pravni red, ki ga mora zagotoviti država, finančno infrastrukturo in institucije tržnega sistema. Iz družbe, kjer je bila Slovenija dobra med slabimi, stopamo namreč med najboljše. Zdi se, da bi nekateri naši politiki kar čez noč

ČETRRTINA ZAPOSLENIH V NAFTI JE HRVAŠKIH DRŽAVLJANOV

Čez 25 odstotkov zaposlenih se v lendavsko Nafto vozi čez Muro. V rafineriji pravijo, da vprašanja o nacionalnosti niso nikoli postavljali in tudi sedaj ga ne bodo za nikogar. Je pa seveda vprašanje, kaj se bo s temi delavci dogajalo takrat, ko bo prišlo do nujnih restrikcij, predvsem zaradi tega, ker je v Lendavi že sedaj nekaj čez tisoč nezaposlenih. V Nafti pa ugotavljajo, da imajo tretjino presežka delovne sile. Zato bo verjetno potrebno upoštevati ne le kriterij selektivnosti, po besedah Miloša Ošljaja so se v Nafti dogovorili, da ljudi, ki jih potrebujejo za nemoteno proizvodnjo, nikakor ne bodo razvrščali v predajčke nacionalnosti. Glede izplačila osebnih dohodkov imajo ti delavci dve možnosti. Odprejo lahko tekoči račun v svoji banki, na katerega jim bo podjetje nakazovalo plačila v njihovi valuti, če želijo pa lahko prejemajo tudi tolarje v Sloveniji.

nek, ki bo kmalu. Zaenkrat Beograd še ne nagaja, mi smo izvozne kvote za zadnje četrletje že dobili, težave pa bodo lahko naslednje leto. Pogodbe s tujimi partnerji za naslednje leto imamo sicer že sklenjene, kajti na kvote enostavno ne moremo čakati. Mislim, da je tačas velika škoda, da vlečemo iz Beograda Dagmarja Šusterja, predsednika Gospodarske zbornice, ki je do sedaj z nami ravnala korektno in ni delala nobenih razlik med republikami. Sem za to, da umaknemo iz zveznih organov politike, ne pa tudi gospodarstvenike.«

nost evropskih gospodarskih struktur, je prav mogoče, da bi slovensko gospodarstvo za prihodnje leto, kar se tiče kvot in kontingentov, marškalj izgubilo. Gospodarstveniki zahtevajo učinkovit sistem intervencij v gospodarstvo. Za to naj bi bilo letos 11 odstotkov proračuna, 2,8-krat več, kot je bilo v letu akumulacija, in to predvsem za pomoč zgubljajem, za spodbujanje razvoja pa samo 38 odstotkov celotne vsote. Ob takih preračunih sredstev pa bo korak v Evropo še daljši. Renata Pisko

BON ZA TOLAR

KAKO BONI IN TOLARJI ZVENIJO V PANONSKEM NAREČJU

Pomislite, kakšni nevarnosti se je izpostavljala ta »mlada država«. Še zavedali se niso gospodje poslanci na dolgi nočni seji, da s sprejemanjem imena za nov slovenski denar sprejemajo tudi odločitev o tem, če bomo Prekmurci do nadaljnjega še vendarle ostali v slovenski državi. Ali pa se bomo zelo kmalu odcepili. Potem ko je bilo jasno, da s klasom kot imenom za slovenski denar ne bo nič, sta v tako imenovanem »ožjem izboru« ostala v igri karant in tolar.

KARANT PROTI PANONU

Mnogo argumentov pa je govorilo v prid karantu. Zato seveda, kar ima beseda v sebi črko r, pa zato, ker se sliči podobno kot karant, predvsem pa zato, ker so tako hoteli karantanski Slovenci. To se pravi tisti del »mlade države«, ki poseduje alpski del dežele. Že Franu Miklošiču pa se je razlikovala med alpskimi in panonskimi Slovenci zdela dovolj velika, da je na njej utemeljil razlikovanje dveh od štirih slovenskih plemen, kolikor jih je priznaval: karantansko in panonsko. Drugi dve plemeni sta dacijsko in bolgarsko, vendar sta ti dandanes zunaj naših finančnih tokov.

Mimogrede: to, da slovenska dežela združuje kar dve od štirih slovenskih plemen, je seveda neizbraven navdih za slovensko slavilno pesništvo prihodnjih dni, ki bo lahko pomanjkljivo razprostranjenost Slovenije nadomeščala z zgoščenostjo jezikovno-zgodovinskih pojavov na »tako majhnem ozemlju«. Obenem pa mora to dejstvo biti izvor opozoril pred nevarnostjo, zaradi katere se alpo-centrični nikoli več ne bi smel tako napihovati in pihati v tleče žarišče potencialnih odcepitvenih težav — kakor tokrat, ko je želel panonskim Slovincem podtakniti karant. Zalostno pa je, da se severovzhodni panonski poslanci sploh niso spomnili, da bi kot protitež karantancem vrgli v igro panon. študi brez r-ja.

Če bi zmagali zagovorniki karanta, bi bil čas, da bi se panonski Slovenci globoko zamislili. In se potem takoj odločili za »začetek postopka razdruževanja«.

TOLAR JE IZ DOLINE

Zmagal je tolar. Zato, ker ima črko r, ker spominja na dolar in zato, ker spominja na stare čase, ker je še redek denar, ki je prihajal v naše raskave in po cankarjansko potne roke, imel vrednost. Dasi pa imamo na tiste tolarje še spomine, lahko pustimo zdaj ob strani tisto Cankarjevo stiskanje desetice, ki kolikšen del tolarja je takrat, bo si je kupil dateljnov ali kaj, že imel. Zdalj smo v samostojni denar in denarja, dateljnov pa tudi, samo imeli, kolikor si ga bomo nakupili. Naj se vrnejo stari časi v vsem svojem tolarškem sijaju in vsi bodo imeli tolarje tudi vsekoli. Ne pa samo tu in tam kakšno desetico.

Tolar prihaja od nemškega talera, odkoder prihaja tudi denar v Korenu besede je nemški mostoltnik »das Taler«, ki pomeni dolina. Tisti, ki se ukvarjajo z besedami, znaki in s pomeni besed, ter imen (semantiki in sémantiki), ugotavljajo, da prihaja ime tolar (taler) od imena za rudni srebro na Češkem, ki je bil v dolini z nemškimi imenom Joachimthal (Joachimova dolina, Joachimova dolina). Cesarški srebrnik se je tako včasih imenoval Joachimsthaler oziroma Joachimshaler. Angleži so zadevo nekoliko omeščali, tako da so namesto »tal« rekli »dole«.

Tukaj pa je dejanska težava s tolarjem. Meni kot Prekmurcu se zdi, da ima s tem t-jem tolar prevladujočo kranjsko skopost, če v svoji zvočnosti. Taler, to je še nekako slo izgovoriti, ki se ne razlikuje od izgovorjavi katerega se nam za tvorjenje besed namenjenih izrazov počez med zobmi in jeziku, pride široki a. Tako se v skupaj nekako izravna in beseda taler nam v govorilih ne razlikuje od izgovorjavi. Prekmurci smo iz thalerja naredili tolar, pri čemer je o za t-jem zelo u-jast, zelo odprt glas.

ki je že skorajda bolj u kot o. Ker pa smo Prekmurci in preleki zelo širokozvočni, zadeva pa je bila s tem odprtjem o-jem (oziroma nekoliko zadelanim u-jem videti še vedno preveč samoglasniško skopa, pre malo razdihana, smo drugi samoglasnik a pozneje še izredno podaljšali: to(u)lar.

Če vso stvar zdaj še eklatno preverite in izgovorite najprej tolar in potem toler, boste kaj lahko ugotovili, da vam je po panonskem tolarju laže.

Zdalj pa prosim izgovorite še enkrat, vendar čisto tako, kakor se knjižno slovensko pričakuje, najprej besedo »tolar« potem pa še »dolar«. Če spadate med panonsko slovensko zvočno pleme, boste znova ugotovili, da vas pri tolarju, če ga izgovorite brez poglobljenih samoglasnikov, v primerjavi z dolarjem, ki ste ga prav tako izgovorili z ozkimi kranjskimi samoglasniki, v prsih nekaj zapira. T se vam lovi pod zobmi, d, tudi če mu sledita ozka, o in a, pa nekako lažje zdrse iz ust in vam obenem po glasikah še prijetno zagradi. Dolar se laže izgovarja.

PREKMURSKO-PRLEŠKI TOLAR ZNESE VEČ

Zdalj je, kar je. Imamo tolar namesto dolarja, toda imamo tudi ekskluzivno panonsko zmožnost, da tolar izgovarjamo radodarno s svetlim dolgim a-jem in z o-jem, ki je že skoraj u. Dejstvo je, da nam bo zaradi tega vedno, ko bomo imeli opravka s svojim denarjem, pa bodisi da bomo o njem samo govorili ali pa ga bomo trošili, laže. Tako pri srcu kakor v žepu.

Tolarjev pa čisto uradno pravzaprav še nimamo. To, kar imate v rokah, ko se udeležujete denarne menjave dobrin po slovensko, je bon. Na papirnati reči ni videti, da bi prenesla veliko gnetljivost, prav malo je žilava in lahko se vam zgodi, da se vam, bo kmalu prelomila, če jo boste pregebali.

LAŽJE JE TRGOVATI Z BONI KOT S SUHIMI RIBAMI

Bon pa sicer prihaja od francoskega izraza za dobro. Vsekakor je bon toliko dober, kolikor vanj zaupate. Kakor ve-

prav na njih piše »V Boga zaupamo«. Sicer pa je vprašanje zaupanja v dolar vsaj za zdaj še samo retorično.

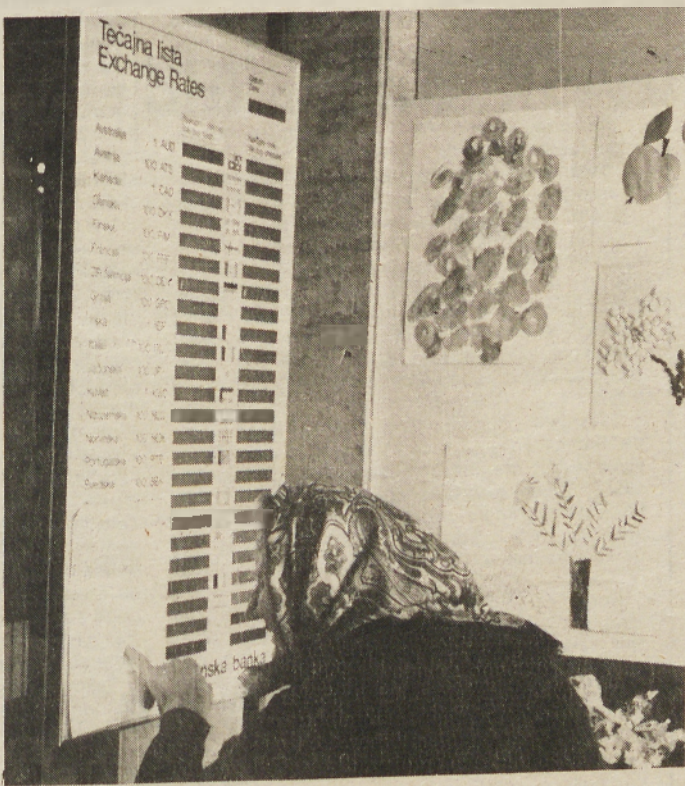
Oblast se bo morala zelo truditi, da bo v ljudeh zasejala prepričanje, da je bon zanesljivo mejnalo sredstvo. Začne lahko kar s tem, da jih opozori na to, kako bi bilo, če bi morali trgovati izključno z naturalijami. Torej s tem, da jih straši s tistim, kar bi bilo, če bi morali zamenjevati blago za blago.

Za vse slovensko prebivalstvo naturalna menjava seveda ni nekaj eksotičnega, ampak prav pogost in primeren način za bogatstvo. Po naturalni menjavi so posebej znani trgovski krogi, ki se iz nekega poslovnega podružničnega središča koncentrično širijo na sorodstva v daljna kolena. Okrog takšnih naturalnih središč se potem splete celotna mreža, od uradnikov do obrtnikov, in ti ljudje potem drug drugemu »rihtajo«. V določenih obdobjih »rihtanje« silno metastazira in ne pokriva samo strjenih področij, marveč sega tudi daleč čez.

Večina, čeprav morebiti niti ne velika večina, pa je iz tega izključena. Pa tudi prej omenjenim krogom se včasih nameri, da morajo poseči po denarju oziroma po kakšnem drugem nenaturalnem plačilnem sredstvu. Da premagajo nadležni civilizacijski prag. Denar je potemtakem kljub vsemu potreben, torej je potrebno tudi zaupanje vanj.

Kako bi pravzaprav bilo, če bi menjavali naturalno, brez bonov in brez tolarjev? Kaj bi uporabljali namesto denarja, ker, recimo, kmet vsekakor ne bi mogel peljati svoje krave najprej k zdravniku, da bi mu plačal participacijo in bi si ta odrezal košček govejega telesa, potem pa korakal z njo v kmetijsko zadružno, da bi polplačal kakšne obresti, ko bi mu pa itak ostal samo še kak sesek, s katerim bi si potem v apoteki kupil kombinirani prašek?

V kraljestvih zgornjega Senegala so imeli namesto denarja kocke soli, ob Gvinejskem zalivu bombažno platno. Ponekod v Afriki so trgovali še z bakrenimi zapeticami, morskimi polžki, koralami. Islandija je na primer tam nekje v 15. stoletju predpisala cenik blaga, plačljivega s posušenimi ribami (ena riba za-

lja za denar na sploh. Nobenega obstoječega zemljana, ki ne je, pije in diha, ne boste mogli prepričati, da se lahko za bon z ustreznostjo številko na njem v naši državi našiti ali si zagotovi kakšno drugo dobrotno, če boste vi sami na nakupovanju s seboj nosili naturalije. Saj navsezadnje tudi dolarja ne morete pojesti, in če se odpravljate v Ameriko, morate zapuati v menjalno vrednost dolarjev, če jih seveda imate, če-

konjsko podkev, tri za par. žen-skih čevljev... Kaj kmalu nam postane jasno, da se bomo morali zadovoljiti z nadomestkom za blago, ker si je težko predstavljati, da bi hodili naokrog z vrečkami in vrečkami klasja ali prgiščami lipovega cve-tja. Vsepovsod po svetu je za to nadomestek državni denar. Pri nas pa so za zdaj to državni boni. Toliko bolj potrebni zaupanja. **STEFAN SMEJ**

RANE IN OBLIŽ

PRVI DAN PO OSAMOSVOJITVI NA SLOVENSKO—HRVAŠKIH MEJNIH PREHODIH

Od 34 mejnih prehodov z Republiko Hrvaško so štirje v Pomurju: med Petišovci in Murskim Središčem je mednarodni mejni prehod, čez katerega teče tudi tovarni promet; v Lendavi je prehod za železniški promet; med Gibino in Čestijancem je mednarodni mejni prehod za potniški promet; med Razkrižjem in Banfijem pa je prehod za obmejni promet. Seveda pa ceste, ki peljejo skozi te kraje, niso edine prometne poti, ki vodijo iz ene v drugo republiko. Tu so še poljske poti in nazadnje še brod na Muri med Hutoz in Sv. Martinom.

GIBINA—ČESTIJANEC — Vse do prenehanja moratorija na slovensko-hrvaško osamosvojitvev med Gibino (Slovenija) in Čestijancem (Hrvaška) ni bilo oznak ali objektov, ki bi opozarjali na meddržavno mejo. Potem so prišli buldožerji in se zarili v polja ob cesti: nastaja pravi meddržavni mejni prehod. Neke vrste rana, ki obmejno prebivalstvo boli.

ŠE NAPREJ PO OBIČAJNIH POTEH

Na prvi pogled se zdi (in ni jih malo, ki trde), da se Slovenija z vzpostavitvijo mejnega režima med našo državo in Hrvaško zapira. Pa ni tako! Kontrola celotnega mejnega prostora je eden od pogojev za državnost. Določitev uradne meje in kontrolnih točk — mejnih prehodov — je nujnost zaradi kontrole blaga, potnikov in denarja. Morda slednjega še posebej, saj tolarja nismo uvedli zato, da bi ga spodkopali ni vrednen jugodinar. Je pa tudi res, da je slovensko-hrvaška meja izredno prometna, saj je dnevno slo čez njo okrog 15 000 prebivalcev obeh držav. Tako v interesu Slovenije kot Hrvaške je, da se poti ne prekinejo, zato si prizadevajo za čim bolj svobodno prehajanje. Republikli sta se že dogovorili o začasnem nadzoru nad dnevnim gibanjem zaposlenih v eni ali drugi državi, statusu dvolastnikov, prometu čez republikli.

Dogovorjeno je, da morajo imeti državljani Republike Slovenije in Republike Hrvaške, ki vsak dan prestopajo mejo zaradi zaposlitve, pri sebi uradno izdan osebni dokument, ki mora imeti fotografijo lastnika dokumenta (osebna izkaznica, voziško dovoljenje in podobno) ter potrdilo o zaposlitvi, ki ga morajo izdati organizacija, podjetje ali zasebnik, kjer je občan zaposlen. Občani, zaposleni na območju druge republike, lahko prestopajo mejo na krajih, ki so že ustaljeni in običajni, torej prek uradnih in tudi neuradnih poti. Delavci potemtakem gredo čez mejo ne le na prehodih, ampak tudi po poljskih poteh, čez brod na Muri...

Ugoden status imajo tudi lastniki zemljišč na ozemlju sosednje republike oziroma države. Ti morajo imeti pri sebi uradno izdan osebni dokument s fotografijo in potrdilo o dvolastništvu pristojnega občinskega upravnega organa. V potrdilu morajo biti številka osebne dokumenta, številka parcele in kraj, kjer je parcela. Za prestop skupne meje se lahko uporabljajo tako uradni mejni prehodi kot dosejanje in ustaljene najkrajše poti do parcele. Dvolastniki smejo prek skupne meje prepeljati kmetijsko mehanizacijo in orodje, živali in kmetijske pridelke s svojih zemljiških površin v drugi republikli oziroma državi. Dostop do parcel imajo tudi širši člani družin in delavci, zaposleni pri lastniku ali obdelovalcu parcele, pri sebi pa morajo imeti veljaven uradni osebni dokument.

Ugodnost je tudi, da občanom sosednjih občin Slovenije oziroma Hrvaške ni potrebno prehajati meje na uradnih mejnih prehodih, ampak lahko čez njo potujejo na drugih, že običajnih me-

stih, če tako laže pridejo do svojih posestev, do kraja šolanja ali skrajšajo pot med dvema točkama. V tako imenovanem delnem tranzitu čez območje sosednje republike oz. države je treba imeti pri sebi uradno veljaven osebni dokument s fotografijo, ki ga izda občinski upravni organ z območja občine, ki meji na sosednjo republiko. To določilo pa se ne nanaša na osebe, mlajše od 18 let.

Te najnovejše informacije se nam je zdelo potrebno zapisati, kajti če bi tudi Pomurci in Medžimurci smeli prehajati mejo le čez mejne prehode, potem bi bila huda: pretregane bi bile najkrajše poti do njiv, vinogradov, do sosedov, prijateljev, do delovnega mesta in ljudje bi kleli politike, ki da so jih ogradili. Delali bi jim sicer krivico, kajti oni za to niso

PETIŠOVCI—MURSKO SREDIŠČE — Prehod na tem mestu je mednarodni, čezenj bo šel tudi tovarni promet, za zdaj pa na njem še ne bo fitopatološke inšpekcije zaradi pregleda živali in rastlin, ampak bodo take tovore pošiljali na prehod v Središču ob Dravi. V začetku tega tedna je pogled na prehod v Petišovcih že spodbudnejši kot teden dni prej, ko so šele utrjevali izogibalšča.

krivi, saj sino se v obeh republikah na plebiscitih oziroma referendumih izrekli za osamosvojitve in s tem tudi za mejo. Dobro je, da jih obmejno prebivalstvo ne bo (ob)čutilo, ljudem, ki stanujejo v drugih občinah, regijah, republikah... pa je tako in tako vseeno, kjer je prehod, glavno je, da čim laže pridejo čezenj.

BULDOZERJI NA MEJNIH TOČKAH

V torek, 8. oktobra, ko smo prestopali uradno določene mejne prehode med Slovenijo in Hrvaško na območju Pomurja, še niso bile objavljene olajšave, ki smo jih navedli. Mejni prehodi v Razkrižju, Gibini, Petišovcih in tudi v Središču ob Dravi, ki sicer ne meji na Pomurje, so bili eno samo gradbišče. Ljudje ob meji Slovenije in Hrvaške, ki pa na cestah doslej ni bila zaznamovana, so imeli v srcu bolečino. Dotlej so lahko šli iz ene republike v drugo, ne da bi se jim bilo treba

na meji, ki je praktično ni bilo, ustaviti. Tega dne pa je bilo drugače, kar smo (ob)čutili tudi mi: avto smo morali ustaviti v Središču ob Dravi, v Petišovcih prav tako, pokazati osebni dokument (izkaznico), povedati, koliko denarja imamo s seboj, cariniki pa

so pogledali tudi v prtljajnik. Pregledov pa ni bilo v Gibini in Razkrižju, saj so kontrolni točki šele začeli urejati. Naleteli smo torej na težke delovne stroje, ki so rili po zemlji, na delavce, ki so utrjevali »postajališča«, pa tudi na ljudi, ki so postavljali zabožnike, v katerih bodo mejni policisti, cariniki, menjalna služba, kjer bodo po utemeljenem sumu naredili tudi osebni pregled, kakršen je lahko na prehodih z Avstrijo ali Madžarsko. Cariniki tedaj še niso imeli širših informacij, kako ravnati s potniki, ki prevvažajo kako blago, zato so jih spuščali »skoz«. Miličniki pa so seveda pregledovali dokumente.

Bo imelo obmejno prebivalstvo škodo zaradi vzpostavitve pravega mejnega režima? Mnenja o tem so deljena. Praviloma bi morali biti celo na boljšem. V

interesu države — in Slovenija to še posebej poudarja — je, da meja ne sme ostati nenaseljena, zato imamo celo zakon, na podlagi katerega naj bi bili ljudje ob meji deležni posebnih ugodnosti. Velja seveda tudi za prebivalstvo ob slovensko-hrvaški meji. Dobro je ali pa bo, da ta meja ne bo železna zavesa, kot pretiravajo nekateri, ki jih hudo moti vsako omejevanje. Med njimi je (za zdaj?) tudi gostilničarka iz Petišovca, ki ima zdaj, ko grade mejni prehod, velik promet, boji pa se, da bo pozneje, ko bodo delavci odšli, šla na boben. Najbrž ne ve, da ljudje, ko pridejo (srečno) čez mejo, tako radi zavijejo v prvo »ostarijo«. To smo storili tudi mi in začeli urejati svoje vtise s poti. Zdalj, ko so (bile ali pa so še) mejne točke še gradbišča, je podoba klavrna, čez čas bo drugače. Nič več ne bo tako, kot je (bilo).

Tekst: Š. Sobočan
Foto: N. Juhnov

STAVKA — zdravilo za zdravstvo

O problemih v zdravstvu smo letos popisali že kupe papirja, vendar je potrebno ponoviti nekatera dejstva, kajti stavko zdravstvenih delavcev je mogoče predstavljati le v kontekstu problemov.

Finančne težave so že nekaj časa v zdravstvu kot vsakdanji kruh, vendar moramo začeti s pojasnjevanjem stavke in vrelišča z lanskim letom. Takrat je republiška vlada odločila, da se izgube prenesejo v letošnje leto. S tem so od letošnjega hlebca že odščitni del, potem pa se je v parlamentu zgodilo dejanje, ki je zapечатilo »usodo« zdravstva. Za zdravstvo so v proračunu odobrili samo 10,6 milijarde dinarjev (lani 10,3), predlog je bil 13 milijard, vendar ga delegati po neodobrajajočem mnenju vodilnih v vladi niso sprejeli. V zdravstvu so se oglasili, da je to premalo, vendar

zovanje tega je brez koristi, dokler ni strokovnih standardov in normativov ali preprosto določila, koliko zdravstvenih delavcev mora skrbeti za toliko in toliko ljudi.

Ti, ki so se ob stavki sklicevali na presežke, bi jih prej morali presteti. To pa je delo prav teh iz ministrstva. Saj se vendar delavec sam ne bo razglasil za ekonomski presežek. Presežki tudi v zdravstvu so, vendar zagotovo manj v pomurskem kot drugje. Pa vendar težave niso nič kaj manjše.

Tudi plače zaposlenih niso ravno blesteče, čeprav so med višjimi v slovenskem zdravstvu (to je tako samo letos).

Prekipelo je

Dolgo je vrelo, potem pa je prekipelo. Treba je priznati, da si

spontano, bolj zaradi prizadetosti zaposlenih kot pa izdelane strategije in taktike sindikatov. Zato so tudi lahko v bistvu tak različni sindikati sedaj nastopili složno kot pogajalci z vlado.

Pričakovani zavezniki

Stavkajoči v belem so pričakovali zaveznika vsaj med bolniki ali uporabniki. Manj ga je bilo, kot so nekateri upali. Pričakovanje, da bodo enkrat tudi bolniki kaj naredili za zdravstvene delavce, je bilo naivno.

Ljudje so različno sodili, gotovo ne odobravajoče tisti, ki so imeli z zdravstvenimi delavci slabe izkušnje, ki so se ob tem počutili prizadeti v svojih pravicah ali pa so sami v velikih težavah.

Ali so bolniki bili zavezniki ali figura za vlado? Ali ni vlada ob pogajanjih stavila na to, da je v igri vendar bolnik, ki ga zdravstveni delavec, zavezan etiki, ne bo odklonil, ter se vedno znova sklicevala na to, da uporabnika s stavko ne smejo prizadeti?

Pogajanja

Zahteve stavkajočih so bile zapisane v petih točkah, stavka pa se je v bistvu nadaljevala drugi, tretji dan predvsem zaradi razhajanj v razmerju med najvišjo in najnižjo plačo v zdravstvu. Vlada je predlagala razmerje 1:4,8, kar je le več od razmerja, ki je bilo pred tem (specialist je dobil manj kot tri plače čistilke). Vendar je stavkovni odbor menil, da je to še vedno premajhna razlika ter je od ponedeljka zahteval vsaj razmerje 1:5,4 (prej 5,6) ter da vlada predloži plačilna razmerja za vse družbene dejavnosti in državno upravo. Zahteve stavkajočih pa je tudi bila, da delegati v skupščini čim prej razpravljajo o položaju zdravstva ter o tem, da se denar, namensko zbran za zdravstvo, troši drugje. Ne samo o razmerju, za vrati pogajanj je bilo tudi trenje o razponu med plačilnimi razredi.

Pravijo, da je tudi to bila zanka vlade, da bi stavkajoče sprla med seboj. Zdravniki naj bi dobili največ, drugi manj, nekateri nezdravstveni profili, zaposleni v zdravstvu, pa celo manj, kot so imeli doslej.

Stavka — zdravilo za zdravstvo

Nekateri pravijo, da so se za stavko odločili v nepravem času, ali da je sploh neprimerna za zdravstvene delavce. Ali pa so s stavko že zamudili? In kaj drugega naj bi storili, če s samim dokazovanjem in pripovedovanjem tako vodilnim v vladi in ministrstvu ter novinarjem niso premaknili prav ničesar, voz pa je vedno bolj drsel navzdol.

Majda Horvat

OB POSMRTNI IZDAJI KNJIGE DR. MARKA GODINE

KOGAR BOGOVI LJUBIJO, TA UMRE MLAD

A Thesis on the Management of Injuries to the Lower Extremity (Teza o ravnanju s poškodbami spodnje okončine) je naslov knjige Marka Godine. Knjigo je pet let po sinovi smrti pripravil za tisk in izid njegov oče, prekmurski pisatelj Ferdo Godina. Poleg osrednjega Godinovega strokovnega teksta v angleščini so v knjigi v slovenskem in angleškem jeziku še trije komentarji in predgovor njegovih prijateljev, sodelavcev in učencev.

Spominjam se ljudskega odzivanja v Prekmurju na nesrečno smrt mladega kirurga dr. Marka Godine, tega »prijaznega genija«, kakor piše o njem na zavilku lepo narejene knjige njegov prijatelj iz Salt Lake Cityja, dr. Graham Lister. Ljudskih razpredanj v tistih dneh okrog 12. februarja 1986, ko je med obredom na pokopališču »ves čas prepevala samotna ptica«, kakor se spominja dr. Lister.

Vendar, ali je sploh umestno zavezovati tega velikega človeka in svetovljana z nekakšnim omejujočim prekmurskim lokalpatriotizmom?

Godina je končal študij medicine v Ljubljani, se izpopolnjeval v Glasgowu (Škotska), na več ameriških univerzah in klinikah, bil ustanovitelj »Evropskega tečaja kirurgije roke« najprej v Ljubljani, nato pa še na Švedskem, bil gostujoči profesor na Univerzi v Louisvillu pa potem spet ustanovitelj mikrokirurške službe v Kuvajtu. Njegovi učenci in nadaljevalci so danes tudi tam, kamor sam, ki je veliko potoval, niti stopil ni, v Avstraliji, Argentini, Braziliji, Kanadi, Kubi, Danski, Nemčiji, Grčiji, Italiji, Švedski, Združenem kraljestvu in v Združenih državah.

Dr. Zoran Arnež, Godinov učenec in zdajšnji slovenski nadaljevalec učiteljevega dela, ga opisuje kot človeka, iz katerega »je vela prekmurska dobrota«.

Marko Godina

Je v tem že dovolj razloga, da tega človeka »inovativne genialnosti« (Lister) opredeljujemo kot nekoga, ki je bil rojen tudi iz duha prekmurstva, zaradi česar naj bi bilo upravičeno omenjati tudi to, kako je njegova smrt odmevala med prekmurskim ljudstvom? Ali ni to omejeno in nezno prostodušno?

Prekmurski ljudski glas je takrat, v času nesrečnega dogodka govoril v skladu s svojimi novodobnimi vrednotami: kako absurdno je, da se tak znan in dober kirurg, kakor je Godina, vozi v majhnem »pejeku«, avstrijski »pobje«, s katerimi sta z ženo, ki ga je peljala z zagrebškega letališča, trčila, pa so preživeli, ker so se peljali v dolgi limuzini. Vedno, ko slišim, da zdravniki stavkajo zaradi plač, se spomnim tega do kraja preprostega ljudskega preudarka o možnosti, da pobegneš usodi.

Ta ljudski račun se v Godinovem primeru ne izide. Sestavljen je iz občutka stiske ter nerazumevanja in kot tak dobronameren. Toda poteki človeških življenj niso določeni z naključnostmi imetja. Kaj naj pomeni dober avtomobil proti strastni življenjski poti izrednega človeka? Čeprav je res, da so zdravniki v tej družbi vseskozi slabo plačani.

Kogar bogovi ljubijo, ta umre mlad, ker živi strastno. Z nobenim avtom temu ne moreš ubežati. »Imel je tudi bohemsko življenje, kakor pripovedujejo njegovi prijatelji v spremnih besedah h knjigi »A Thesis«, pravi njegov oče Godina. Po dolgih nočeh na kliniki v Louisvillu (Kentucky, ZDA), ki jih je prebil v pisarni, so ostajali za njim pepelniki, polni ogorkov, »priča njegove dolgoletne kadilske strasti« piše v Predgovoru dr. Lister. Ljubil je hitro vožnjo, pravi oče.

Zavedajoč se prekrška nad skromnostjo, postaviljam tukaj neko svojo tezo, ki se glasi: Veliko njegove veličine je izšlo iz mitične zavesti, tudi iz prekmurske mitične zavesti.

M. Godina je bil karizmatičen, to ugotavlja tako Lister, pisec Predgovora, kot tudi pisec enega od komentarjev dr. Wayne A. Morrison.

Karizma, to je majzilenost. Tisti, za kogar se pravi, da ima karizmo, je obdarjen s posebnim poslušom za globino mitičnega duha. Takšni ljudje navadno živijo intenzivno in strastno.

Nekdo, ki je sam postal mit — »njegovo ime je po smrti postalo mit«, piše Morrison —, ta je moral imeti uho za mitološko. Godina je slišal mita vedno v ljudskem pripovedovanju, slišal je slišni mit in sam postal mit. Veliki ljudje nam s svojo karizmo pojasnijo, česar nismo mogli razumeti.

Nikoli si nisem mogel pojasniti, v čem je razlog za velik ljudski strah, strah naših mater, ki so nas otroke svarile pred poškodbami »golic« pri nogometu. Goleni, to smo vendar občutili kot nekaj najbolj čvrstega in zato so bile vedno najbolj obtočene.

Več kot sto let ni bilo enotne doktrine pri zdravljenju goleni, pravi dr. Wayne. »Godina nam je Bilrotha in Volkmanna, zdravnika, ki v svojem delu poročata o štiridesetodstotni smrtnosti bolnikov z odprtim zlomom goleni« (Morrison). Zaradi uporabe antibiotikov se je umrljivost zmanjšala še vedno pa so zelo pogoste infekcije, pozno zaraščanje zlomov, dolgotrajna hospitalizacija.

Poznam ljudi, ki se jim odprte rane goleni ne bodo nikoli zrasle. Tudi zato ne, ker jih niso zdravili po Godinovi doktrini? Godina je zavračal tako imenovano »varno filozofijo sekundarnega zdravljenja«. On je zdravlil z začetno veliko rano, tako da je odstranil poškodovano tkivo, poravnal in nadomestil kosti in potem je na to prenesel mišični režanj, ki ga je vzel na drugem delu telesa. To je naredil 820-krat od leta 1973 do 1983.

Kaj mu je dajalo to drznost, s katero je v začetku zdravljenja poškodbno, če povemo zelo pomeno-stavljeno, najprej silno povečal, da bi jo potem pozdravil?

Ali je s tem v resnici posegal v božje delo, kakor je očetu Ferdu rekla neka starejša presunjenana in žalostna ženska iz rojstne Dolnje Bistrice?

Osrednja tema knjige dr. Marka Godine je zdravljenje spodnjih okončin s presajevanjem režnja, knjigi pa je na vztrajanje očeta Ferda dodan niz barvnih fotografij, ki prikazujejo neko drugo, javnosti bolj znano genialnost kirurga Marka Godine.

Nekemu moškemu je bilo potrebno odrezati hudo poškodovano roko, ki je ni bilo mogoče takoj prišiti nazaj na krm. Zato je dr. M. Godina roko oziroma dlan začasno vžil pod pazduho zdrave roke za toliko časa, da se je štrcelj popravi in je bilo mogoče oba dela roke sešiti. »Po ltu dni je pacient že uporabljal roko za vsakdanja dela. To je bil prvi primer takšne heterotopične replantacije na svetu.« (Sandi Sitar, Sto slovenskih znamenstvenikov.)

Od kod Godini ta ideja. Vsi njegovi tuji in domači kolegi, ki v uvodnem delu knjige pišejo tudi o spominih nanj, omenjajo njegovo ukvarjanje z zgodovino. Iz zgodovine mitologije vem za primer takšne »heterotopične replantacije« — vsaditev na drugem kraju.

Bog Zevs, ki je iz mitologije znan kot radoživi bog, je boga Dioniza ali Bakhusa, tega že bolj tragičnega in vznesenega boga, zaplodil z zemljano Semeli, hčeri kralja Kadma. Zeusova »zakonita« žena Hera je bila ljubosumna in je Semeli prigo-varjala, naj prepriča Zeusa, da se ji pokaže v polnem nebeskem siju. Ko je Zevs to vendarle storil, je umrljiva Semela zgorela v nebeskih plamenih. Zevs pa ji je odvzel še nedozoreli plod, zašil otroka v svoje stegno in ga tako donosil. Mitologija je dobila Dioniza. Tudi če bi raziskovalni življenjski Marka Godine pokazali, kar pa je komaj mogoče za pričakovati, da se ni ukvarjal z grško mitologijo, to moje teze ne bi spodbudilo. Človeku karizmo (Lister, Morrison), se stvar razodeva.

Tako kakor se mu je nekako razkrilo — temu nekdajnemu bistriskemu fantu, ki je v poltrnih počitnicah drzno skakal v Muro pod mlinskim kolesom, se ga oprjel in na njem potopil ter na truhli strani spet izplaval —, kaj je vrojeni strah prekmurskih mater, katerih otroci so začeli igrati nogomet. Zakaj so te matere takrat, ko so se prek svojih otrok prvič srečevale z nogometom, čeprav niso poznale razprave Bilrotha in Volkmanna, pomislile na poškodbe goleni.

Za kirurgijo potemtakem veja, »da velike rane ni nič težje zapreti z režnjem kakor majhne« (Morrison).

Štipendijski sklad Marka Godine, v katerem je »približno 50.000 ameriških dolarjev« za trajno zagotavljanje enoletnih štipendij, skuša biti režanj na rani.

Štefan Smej

- ENI ...
- Mishm, da ni pravično, da stavkajo.
 - Brez službe bi morali ostati, pa bi videli, kako je šele takrat.
 - Ni prav, da stavkajo, naj bi delali, ker ljudje potrebujejo zdravlje. Naj bi raje pomagali ljudem, saj imamo tudi mi majhne plače.
 - Sramota za zdravstvo, saj imajo petnajst tisočakov plače. Dajo nam upokojencem toliko, pa le moramo živeti?
 - Morali bi biti solidarni z njimi.
 - Moti me. Prej so imeli višje plače, pa seveda niso stavkali, sedaj, ko bi morali malo potrpeti, pa. Nekateri med nami pa niti plač ne dobimo, ampak samo bone za hrano.
 - Če nimajo take plače, kot bi bilo treba, potem prav, da stavkajo.

- ... IN DRUGI
- Ni logično, da je specialistični pregled vreden toliko kot česanje pri frizerju.
 - Ni sprejemljivo, da ni cenejšega hotela, kot je bolnišnica z vso zdravniško oskrbo.
 - Ni mogoče sprejeti, da je zdravnik specialist plačan tako kot tisti, ki vam na črpalki natoči gorivo.
 - Je mar to naša prednost, da moramo dežurati, da nimamo ne petka ne svetka, ne nedelje ne praznika.
 - Od marca nismo prejeli višje plače, upokojencem pa pokojnine usklajujejo z rastjo plač.

je problem nekako šel s prizorišča vse do srede leta. Začeli so se kopičiti neplačani računi, ministrstvo pa je na zahtevo po več denarja odgovarjalo, da naj pripravljajo varčevalne ukrepe.

Napisali so jih, že prej, tudi v pomurskem zdravstvu, a rešili niso ničesar. Zmanjšali so število zaposlenih, odrgali nekaj zaposlenim, pa tudi uporabnikom, vendar so se neplačani računi kopičili, materialni stroški ob inflaciji so naraščali, o kakšnih vlaganjih ali zamenjavi iztrošene medicinske opreme pa več ni bilo niti govora. Seveda že leto prej. Voza niso izvlekli niti zadnji ukrepi ministrstva — tako višja participacija kot drugi.

Plače

Denarja ni bilo niti za višje plače zaposlenih. V pomurskem zdravstvu jih niso povečevali od marca, v gospodarstvu pa so se le povečevale (od 8 do 10 odstotkov).

Kdo je koga obžrl, ali preveliko število zaposlenih v zdravstvu s svojimi plačami delovanje zdravstva oziroma materialno osnovo ali materialni stroški plače. Doka-

ob napovedih stavke nihče ni upal napovedati, da bo tako odločna, saj so znana številna odstopanja, prelaganja in popuščanja zdravstvenih delavcev v lanskem letu. Olja pa so stavki prvi dan dolili tudi odgovorni v vladi, ki se jim ni zdelo vredno, da bi se prvi dan stavke obrnili k zbranim protestnikom pred skupščino. Mor-da je odločenost za stavko presenetila tudi sindikate (šest jih je podpisalo stavkovne zahteve). Da se ni tako resno mislilo, dokazuje tudi to, da so še dan pred stavko krožile informacije, da stavke ne bo. Stavka tudi ni bila organizacijsko pripravljena s predvidenimi smermi delovanja ali posebnim načrtom. Nastala je skorajda

PLAČE NA OGLED

V Pomurskem zdravstvenem zavodu je čistilka za svoje delo v septembru prejela 7 320 dinarjev (bruto) ali če vzamemo 60 odstotkov te vrednosti za neto, je to 4 390 dinarjev. Plača srednje medicinske sestre je bila 12 840 ali kuverti približno 7 700 dinarjev (neto). Višja medicinska sestra je zaslužila 16 760 dinarjev (neto približno 10 060), zdravstveni delavec z visoko izobrazbo je prejel 22 240 dinarjev (neto približno 13 340) ter zdravnik specialista 25 520 (neto le 15 072).

VSE POTI VODIJO V HAAG

V stališčih in sklepih Skupščine Republike Slovenije ob izteku trimesečnega moratorija je med drugim zapisano, da bo Slovenija še dalje sodelovala na konferenci v Haagu, saj je zainteresirana za sporazumno reševanje in urejanje vseh vprašanj s preostalimi deli bivše SFRJ, za sporazumen dogovor glede obveznosti in terjatev ter sporazumno ureditev vseh vprašanj o nasledstvu nekdanje SFRJ. Sodelovanje na mirovni konferenci od nas pričakuje tudi Evropa, oboji pa si želimo, da bi konferenca uspela, saj si tako eni kot drugi želimo mir in mirno rešitev krize. vroče balkanske glave se same ne bodo mogle sporazumeti — slovenska izhodišča niso imela zavzetih poslušalcev za pogajanja, kaj šele, da bi prišlo do prvih pogovorov, ki jih je že za prvi avgust predvidela Brionska deklaracija.

Razmere v Jugoslaviji zahtevajo, da vse poti vodijo v Haag, saj so pokazale, da brez mednarodnega posredovanja ni mogoče priti do nobenega sporazuma med republikami. Dosedanja mlačnost konference nas ne bi smela preveč razočarati. Haška konferenca je, kot je dejal zunanji minister Dimitrij Rupel, forum in naša priložnost, da svetu predstavimo svoj pogled na prihodnost odnosov na tem delu sveta in se uveljavimo kot mednarodni dejavnik. Vsi pogledi Slovencev so polni pričakovanja uprti v Haag, prav tako pazljivo pa

spremljajo obnašanje Slovenije na tem vrhu oči dvanajsterice in mednarodna javnost. Tehtali bodo prizadevnost in iskrenost sodelovanja Slovenije na mirovni konferenci in pričakovali, da bo Slovenija tvorno prispevala k miru na širšem območju Balkana in Srednje Evrope.

V Haagu se bomo lažje pogovarjali tudi o sporazumni razdružitvi in delitveni bilanci z razpadajočo SFRJ. Ti pogovori v Beogradu ne bi bili mogoči.

Poleg miru in dediščine se bodo v Haagu reševala tudi vprašanja gospodarskega sodelovanja med republikami, ki so tesno povezana z mirom in tveganjem pri naložbah in posojilni politiki. Če miru v tem delu Evrope ne bo, potem tudi tujih finančnih injekcij, brez katerih slovensko gospodarstvo ne bo zmoglo, ne bo.

Nimamo druge poti, kot da tvorno sodelujemo z Evropo. Čeprav se nam morda zdi že neumno vedno znova dopovedovati in ponavljati iste stvari, pa bo to, glede na to, da Evropa težko pristaja na novo realnost, še večkrat potrebno. Previdno in modro ravnanje pri tem nam bo pomagalo, da se dokazemo kot mednarodni suveren subjekt, — le tako bo Evropa bolj razumela naš položaj in jugoslovanske težave. Od tega pa je pravzaprav odvisno vse.

Renata Ficko

NEKAJ SMRDI . . .

Smrad v okolici soboške kafilerije že nekaj let povzroča prebivalcem stanovanjskih blokov in drugje po mestu sive lase. Glede na odgovor Sekretariata za varstvo okolja in urejanje prostora, ki je bil posredovan tudi v delegatski klopi, se zdi, da ta problem ne bo kmalu odpravljen. Navajajo namreč, da je sedaj že znano, kar potrjujejo tudi inšpektorji in drugi strokovnjaki, ki so se ukvarjali z reševanjem problematike kafilerije, da smrad, ki je posledica delovanja kafilerije, nastaja predvsem zaradi malomarnega dela pri tehpološkem postopku. Dogaja pa se, da v kafileriji neredno vzdržujejo mehansko čistilno napravo, prek katere teče voda, ki je onesnažena z maščobami in drugim, v kanalizacijo. Neposredno odgovornost za to pa nosijo vodja obrata in vodilni delavci v kafileriji.

Končno je torej znano, kdo prevzema odgovornost za neprijeten smrad iz soboške kafilerije. Upajmo le, da bodo pravi krivci tudi kaznovani in da vse ne bo ostalo le na papirju!

M. Jerše

JAVNA DELA OB BREZPOSELNOSTI

Javna dela starejšo generacijo spominjajo na krizna trideseta leta, medvojnja taborišča, mlajše na delovne brigade. Če teoretiki v tem času javna dela opravičujejo ter jim pripisujejo primernost tudi za ta čas, pa vendar ne gre prezreti njihove socialnokrizne obarvanosti ter državne vodenosti oziroma podpiranosti.

JAVNA DELA S SOCIALNIM PRIZVOKOM

Teoretik slovenskih javnih del, dr. Inav Svetlik, je namreč socialno obarvanost javnih del potrdil z izjavo, da imajo javna dela socialno ne pa tudi ekonomsko funkcijo. Osnovni namen naj bi bil blažiti probleme brezposelnih, preprečevanje apatije, izgube delovnih navad ter marginalizacije. Predlagal je tudi ciljno skupino brezposelnih, torej tiste, ki dlje časa iščejo zaposlitev, starejše, ki so ostali brez zaposlitve in nimajo možnosti za ponovno zaposlitev ali za upokožitev, ter za mlade, ki nimajo ustreznih sposobnosti za izobraževanje ali stalno zaposlitev. Našete praktiki v posredovanju zaposlitev uvrščajo med težje zaposeljive osebe.

In prav ti vedo povedati, da je med temi težko najti delavce, ki bi sprejeli ali bili sposobni opravljati program javnih del. Pri starejših delavcih je problem zdravja, programi javnih del pa so večinoma povezani s fizičnim delom, in to na prostem.

JAVNA DELA, MANJ ZAHTEVNA DELA

Težko si je zamisliti program javnih del, ki bi bil pisan na kožo brezposelnim iz ciljne skupine, ali pa tudi ni prave domišljije. Morda je vzrok za podobnost programov — ne samo v Pomurju, ampak tudi v drugih slovenskih občinah — sorodnost potreb občinskih skupnosti. Ta sorodnost programov namreč še dodatno zožuje prostor izbora med brezposelnimi, saj prevladujejo programi čiščenja divjih odlagališč, okolja, manj zahtevna gradbena dela ter pomoč ostarelim. Sicer pa, nihče ni rekel, da na javna dela morajo res samo tisti iz skupine težje zaposljivih. Toda kljub temu na zavodu za zaposlovanje med brezposelnimi težko dobijo delavce, ki bi bili pripravljeni prijeti za delo v programih javnih del. (Ponudba za javna dela je namreč za brezposelnega neobvezujoča, lahko jo sprejme ali pa tudi ne, vendar ne izgubi nobene pravice). To, da ob armadi brezposelnih na zavodu težko najdemo delovno silo za program javnih del, naročnike (izvršne svete) čudi. Nekateri tudi dodajajo, da potem ni povsem verjeti brezposelnim, ki pravijo, da bi sprejeli kakršnokoli delo, samo da ne bi sedeli doma. Morda je nekaj na tem, da nekaterim ni volja delati, je pa med brezposelnimi tudi veliko tistih, ki so si sami našli dodatni zaslužek, ki je višji od plačila za javna dela.

ALI SE SPLAČA DELATI JAVNO?

Ker delavcu za čas dela v javnih delih teče pokojninsko in zdravstveno zavarovanje, se načelno kar splača. Vendar pa dela trajajo le krajši čas, pol leta ali leto. Oglašajo pa se tudi delavci, nezadovoljni s plačilom. Predvsem niso zadovoljni s stimulativnim delom plačila, ki jim ga daje naročnik, podpisnik programa — torej izvršni svet. Ali je skupaj od 6 do 7 tisočakov plačila delavcu za delo v javnih delih malo ali dosti, je seveda stvar primerjave in ocene, stimulativnega dela pa je v tem od 2 do 2,5 tisočaka na mesec.

Delavci pa opozarjajo še na nekaj: V javnih delih so vsi plačani po urah in ne po zahtevnosti ali kakovosti opravljenega dela.

JAVNA DELA V POMURJU

Z javnimi deli so prvi začeli v lendavski občini, saj so čistili divja odlagališča. Tu so imeli delo štirje delavci. To je tudi edini program lendavske občine za javna dela. V odpravah posledic agresije v Gornji Radgoni je sodelovalo 29 delavcev, z deli pa so končali avgusta. Iz lanskega leta pa je bil tudi program obnove negovskega gradu, kjer je delalo šest delavcev (iz radgonske občine).

V Gornji Radgoni poteka še obnova gradu, tu dela sedemnajst delavcev, ter čiščenje divjih odlagališč s štirimi delavci.

Oktober so v Ljutomeru začeli s pomočjo na domu, opravljajo jo štiri osebe, ter v soboški občini s pomočjo ostarelim. Pri slednjem so program nekoliko preložili prav zato, ker ne morejo dobiti primernih delavcev za določena gradbena dela. Težave pri izbiri delavcev so tudi za program obnove gradu v Soboti, ki ga še pripravljajo.

ZA JAVNA DELA NI VEČ PRIJAV

Brezposelnost v Pomurju z javnimi deli do sedaj ni bilo mogoče pomembno ublažiti (verjetno tudi drugje ne), ne zanikamo pa socialne funkcije in koristnosti opravljenega. Toda novih programov, ki bi jih postali v odobritev v Ljubljano, ni prijavit nihče več. Ali je za to potrebno preveč energije in dela, kot pa je potem prave (ekonomske) koristi? Ali je za to kriva proračunska suša ob koncu leta v občinah? V proračunu mora namreč imeti izvršni svet poleg denarja za stimulacijo delavcev še denar za vse druge stroške projekta.

Ali bo torej za sedaj prijavljenimi javnimi deli tudi dokončna pika? Majda Horvat

Avstrijci imajo iskren razlog, da odlašajo s priznanjem Slovenije

Pred nedavnim sem v nekem komentarju nekoliko zabavjal čez sosednjo Avstrijo, ki se ne more odločiti za to, da bi nas priznala, čeprav je to v njenem globalnem političnem interesu. Pred tem si ni potrebno zatiskati oči. Avstrijski politiki niso že tolikokrat propagirali svojih prečrtavanj o možnosti priznanja Slovenije zaradi neke »dobrososedske« naklonjenosti, ampak zaradi političnega računa. Kar pa je seveda normalno, saj je politika, če parafraziramo neki znani izrek, »anticipiranje osvajalne vojne z drugimi sredstvi«.

Takrat sem menil, da se avstrijska diplomacija ravna po starem načelu, ki ji ga je pripisoval nekdo, ki je bil pripravljen na vse, kar je bilo potrebno, da bi se jim pridružil. Bolje kakor vojevati se, pa četudi samo diplomatsko, se je ženiti. Avstrijcem pa je iz nekaterih ne povsem jasnih razlogov izredno veliko do tega, da bi se oženili z Evropsko skupnostjo. Čeprav je v zadnjem času opažati upadanje politične volje za pridruženje EGS.

»Toda prosim za razumevanje, če smo mi v naših analizah prišli do spoznanja, da bi imela samostojna pot Avstrije glede priznanja bistveno manj prednosti kot pa koristi,« je dejal pred kratkim Heinz Fischer, predsednik avstrijskega parlamenta, član socialdemokratske stranke, v intervjuju za Naše razgleda.

»Ali avstrijsko priznanje ne bi sprožilo »plazu« priznanj s strani drugih držav?, ga je vprašal Slavko Fras.

Fischer je rekel, da se počuti neprijetno, ko sliši, da Slovenci menijo, češ, če nas Avstriji kot

edina država priznajo, potem so naši prijatelji. Če ne, pa niso.

»Gotovo se ne bomo po nepotrebnem obojevali in odlašali, hkrati pa si bomo zelo prizadevali, da ne bi naredili kakšne napake — tudi ne kakšne napake, ki bi zadevala interese ljudi v Jugoslaviji ali v kateri od jugoslovanskih republik — samo zaradi tega, ker je kdo nestopen, kar je sicer razumljivo, in ker nekateri ljudje, zdaj sem zelo odkriti, gojijo pretirano upanje glede resničnega učinka avstrijskega priznanja.« (podčrtal S. S.).

Avstrijci se nočejo iti diplomatske vojne z EGS, h kateri hočejo vsaj za zdaj, čeprav, kakor smo rekli, ne več tako močno pristopiti. Nočejo EGS siliti k temu — če bi oni, recimo, kaj takega lahko.

Obenem pa to v resnici, kakor pravi Fischer, ne bi imelo bog ve kakšnega učinka. Prej nasprotno.

Avstrija je dežela lipicevcev in mozartovih kroglje, Straussa in

drugega. Toda Avstrija je tudi dežela Kurta Waldheima, ki je postavljen na ameriško »watch list«, na seznam tistih, ki v ZDA niso zaželeni. Zaradi Waldheimovega članstva v nacionalsocialistični stranki, zaradi njegove neprepričljive pojasnjene vloge pri balkanskem deportiranju Judov in streljanju partizanov med drugo svetovno vojno.

Avstrija je v očeh atlantskega zahoda (van der Broekove Nizozemske, Danske, Francije, V. Britanije, pa seveda tudi ZDA in celo Nemčije) dežela z najbolj čudno liberalno stranko (Haidler): Avstrijci so za te države sicer zanimivi kot turistni gostitelji, toda istočasno so tudi sumljivi kot Hitlerjevi vojaki. Waldheim je eden od zadnjih zahodnih predsednikov držav, ki se je srečal s Sadamom Husainom . . .

Zato ima Fischer prav: skoraj bolje, da Avstrija tega ne naredi prva niti sama.

Stefan Smej

SREČANJE PLANETOV

Kot kaže, bomo čudež le dočakali, sicer z lepoto napako, a čudež vendarle bo. Samo da bo zares, saj smo v zadnjem letu pojedli veliko zarečenega kruha, zlasti madžarski in slovenski politiki.

Vsaj 12 let, če že ne več, je mejni prehod Martinje—Gornji Senik večna tema pogovorov med Slovenijo in Madžarsko. Vrsto let so politični ideološki razlogi onemogočili rešitev tega problema. Po spremembah na obeh straneh meje smo vsi skupej upali, da se bo začel klobčič hitreje odmotavati. Pa se ni. Je že res, da je bilo tudi veliko objektivnih ovir, toda tudi brez napak posameznikov ni šlo. Na kaj

mislim pri ovirah? Vemo, kam je v zadnjem letu začela pluti jugoslovanska barka, ki je zdaj nasledila. Ob vseh velikih temah je neki majhen prehod bogu za hrbtom le kapljica v morju. Toda za porabske Slovence je to eden temeljev njihovega preživetja. In to so sami vedno postavljali v ospredje.

Kakšna je torej zdaj ponujena rešitev? Madžarske oblasti so ugotovile, da se z Jugoslavijo ne

da več pogovarjati, zato so predlagali začasno rešitev. O odprtju prehoda naj se dogovorijo lokalni organi v Pomurju in Železni županiji. (Do podobnega dogovora naj bi prišlo tudi z zalsko županijo o prehodu Pince—Tornyiszentmiklos). Vso stvar pa naj opravijo bolj na tih, so še prišepnili. Dokler Slovenija ni priznana kot neodvisna država, ne more podpisovati mednarodnih državnih sporazumov, zato je pač potrebno poiskati začasne rešitve. Prehod naj bi bil odprt ob sobotah in praznikih. »Tih« dogodek tako v Martinju kot v Pincah naj bi se zgodil že v naslednjih dneh. Brez velikega pompa torej. Ljudje ob meji ga tako ali tako ne potrebujejo, potrebujejo prehodno mejo.

O razlogih, zakaj je ta mejni prehod nujen, smo že velikokrat govorili. Zdjaj le en zgljed: Predstavljajte si, da imate brata, ki ima hišo le streljaj od vaše. Lahko ga vidite, toda da se srečata, morata potovati 70 kilometrov. (To je zdaj pot od Martinja do Gornjega Senika prek mejnega prehoda na Hodošu.) Takšna je že več kot 46 let usoda porabskih Slovencev. Kot da bi rajski živeli na različnih planetih.

Planeta se bosta zdaj združila. Seveda to ne bo dovolj, toda marsikaj bo lažje, neposredna povezava z matico bo vsaj malo upočasnila voz, ki pelje porabske Slovence v asimilacijo.

Silva Eöry

DEZINFORMACIJE

Iz neuradnih virov smo zvedeli, da sta konec oktobra leta 1990 predsednika Madžarske in Slovenije prestopila državno mejo pri Gornjem Seniku. Od takrat je minilo 344 dni, mejnega prehoda pa še ni (Je bil to ilegalni prestop?)

(Iz zadnje številke Porabja, časopisa Zvezze Slovencev na Madžarskem)

Demografsko ogroženi niso prepušteni klavni usodi, smo 16. maja naslovili temo tedna. Našteli smo posamezne obmejne in druge demografsko ogrožene krajevne skupnosti, priobčili vsebino republiškega natečaja za sofinanciranje razvojnih programov, nanizali pa smo tudi nekaj konkretnih projektov, ki so jih občine, gospodarske organizacije, obrtniki in kmetijski poslali v Ljubljano, odkoder naj bi v krajšem času prišla tako imenovana nepovratna sredstva, v slabšem primeru pa določen delež, in sicer 50-odstoten.

Zelja po denarju iz republiškega proračuna je izredno veliko. Morda je kriva »reklama«, saj so v nekaterih občinah pričakovali, da bodo na račun svoje obmejnosti in demografske ogroženosti (zmanjševanje števila prebivalstva in drugo) naenkrat prejeli do veliko denarja, da bi tako uredili ceste, telefonijo, izboljšali električno napetost, gradili gospodarske objekte, pa so se učili! Kot nam je povedala samostojna svetovodja pri republiškem komiteju za družbeno planiranje Helena Erce, je z republiškim proračunom še vedno zagotovljeno le 865 milijonov tolarjev, kot je bilo ob razpi-

Bodo želje ostale želje?

su, čeprav je od tega poteklo že nekaj mesecev in so v tem obdobju cene krepko narasle, zato je ta vsota realno precej manjša. Morda bo s popravkom republiškega proračuna drugačna: kudo ho, če bo nižja, kar ni nemogoče, saj denarja hudo primanjkuje. Do določenega dne (do konca julija) so prejeli kar 2800 zahtevkov za nepovratna sredstva oziroma za sofinanciranje raznih projektov. Dobro smo se odzvali tudi Pomurju, čeprav je bilo slutiti, da so nekatera pričakovana sredstva denarju naivna. Zvedeli smo, da so v republiškem komiteju za družbeno planiranje izločili kakih 1500 projektov za denar. Gre za zahtevke iz 1989. leta. Bolj naklonjeni so bili do zahtevkov, vloženih v lanskem letu; ustreznih so jih rešili 50, kar jih 100 pa naj bi jih dočakalo takšno ali drugačno usodo v naslednjih dneh. Za te projekte so v proračunu rezervirani 273 milijonov tolarjev, 25000 milijonov dinarjev, ki so nekako zagotovljeni projekti, poslani v letošnji letni plan, pa je kapljica v oceanu primerjavi s 4 milijardami milijoni. Toliko denarja namreč prosijo letošnji kandidati (občine, gospodarstvo, zasebniki). Ker je odobritev denarja odvisna od dotoka v republiški proračun, se nekako dogovorili za določeno vsoto v mesecih septembra, oktobra in november naj bi upravičencem nakazali po 45 milijonov tolarjev, v decembru pa ostane: 730 tolarjev. Sprejeli so tudi predložitve, ki so si ga v svojih nastavitvah postavile mnoge občine: najprej urediti tako infrastrukturo, zasebni gospodarske organizacije, obrtniki, kmetje. Naše sogovornica je dejala, da je v vprašanje, kako jih bodo rešili. Če ne bo več denarja, kot je bilo planirano, ali pa če ga bo — Bog ne daj! — se manj, potem bo marsikaj apetit po naložbah splaval po vodi. Morda pa tudi najbolj vztrajni bodo poskušali načrte izpeljati z drugimi finančnimi viri ali pa bodo obseg naložb zmanjšali. Pa gotovo pa bo marsikateri želja ostala le — želja. S. Sobočan

NAJ KMETIJA 91 V VERŽEJU

MIRKO PETOVAR iz Bunčan je lastnik arhitekturnega bisera in ga bo še naprej enako skrbno varoval.

Mlad gospodar Dušan Skuhala je ob podelitvi obljubil, da bo dobro kmetovanje na njihovi domačiji v Bunčanih ostalo za vzor.

Na kmetiji Antona Vučka v Gornji Bistrici najboljše od vseh prijavljenih kmetij skrbijo za čisto okolje in počutje živali.

Ernest Drvarič iz Šalamenec je s svojo družino lahko ponosen na ureditev okolice kmetije.

Vestnikovega priznanja za naj kmetijo Pomurja pa je očitno vesel tudi Jože Seršen iz Veržeja in gotovo bo našlo prostor med mnogimi priznanji s kasaških tekmovalcev. Vsem je plakete izročila direktorica Podjetja za informiranje Irma Benko.

Na dvorišču naj kmetije pri Seršenovih v Veržeju se je v nedeljo kar naprej nekaj dogajalo. Po končani Nedeljski kuhinji Murskega vala je na lepo urejeno dvorišče pripeljal »bagrič«.

Frančka ni le vrtela kolovrat, ampak je tudi zapela.

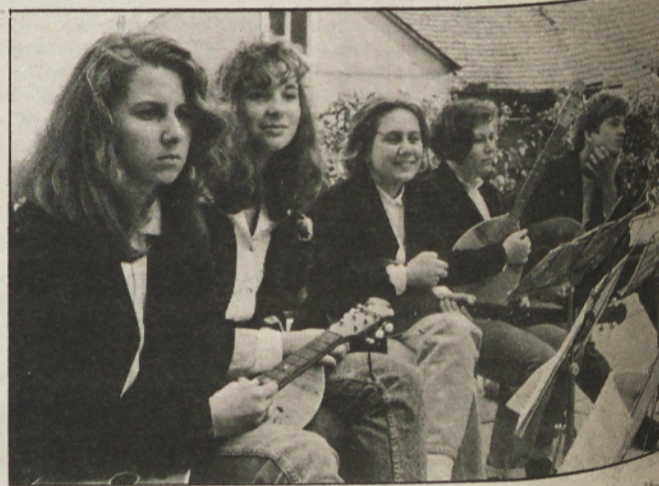
Obiskovalci nedeljske prireditve v Veržeju so se z zanimanjem ustavljali pri veržejskih starih mamah, ki so v živo ponazarjale obdelavo lanu — danes izumrlo, nekoč pa nepogrešljivo opravilo na pomurskih domačijah.

Nedelja, 13. oktobra 1991. Zjutraj se je napovedoval meglen, mogoče celo deževen jesenski dan, ki ni prijeten niti za sprehajanje. V preteče oblake pa se tistega dne niso zaskrbljeno ozirali le vinogradniki, saj je ta konec tedna minil v znamenju trgatve, ampak so bili zaskrbljeni tudi organizatorji sklepne prireditve akcije Naj kmetija Pomurja 91 v Veržeju. Konec dober, vse dobro! Dopoldanske oblake je pregnalo prijetno jesensko sonce in gostje so se začeli zbirati.

Prišli so skoraj vsi povabljeni — tako na dopoldansko oddajo Murskega vala, ki je potekala s podstenja Seršenove kmetije, kot tudi na popoldansko slovesno podelitev priznanj. V radijski oddaji so sodelovali Jerneja Bratuša, Jana Kovač, Stanka Dešnik, Janko Slavič, Branko Zidar, dr. Aleksander Šiftar, Božena Kosi, Mirko Petovar, Dušan Skuhala, Ernest Drvarič ter prijazni gostitelji Lojzka, Irena, Jože in Milan Seršen. Čas med pogovori o urejenosti prekmurskega in prleškega podeželja so popestrili veržejski tamburaši, ki jih vodi Zoran Repija, Dario Šonaja s frajtonarco in Richard Zadravec s klavirsko harmoniko ter Jožica in Marjan Beton s citrami. Prizorišče je bilo okrašeno z jesenskimi cvetličnimi aranžmaji, napis Vrtnarija pa je opozarjal, da so delavci soboškega podjetja, ki si močno prizadeva za lepšo podobo naše pokrajine, urediti tudi večjo cvetlično gredo pred Seršenovo kmetijo. Da smo se na podstenju (ganku) vsi gostje kar dobro počutili, dokazuje tudi to, da smo kljub končani oddaji ob 12. uri še kar sedeli in se pogovarjali za bogato obloženo mizo, čez čas pa tudi zapeli.

Popoldne se je vse skupaj nadaljevalo s prireditvijo s podelitvijo priznanj in nagrad. V imenu ocenjevalne komisije je govoril Janko Slavič, Štefan Dravec pa v imenu Pomurske turistične zveze. Želja vseh je, da bi z akcijo nadaljevali tudi v prihodnje. Janko Ferenc iz Žihlave, Franc Bertalanč iz Sodišinec, Zdenko Žitek z Mote, Jože Kosi iz Ključarovec in Alojz Špindler iz Bunčan so prejeli priznanje za uvrstitev med prvih deset naj kmetij Pomurja, bon Vrtnarije za nakup sadike po želji ter lično darilo kraja Veržej (mlinarja). Kmetija Antona Vučka iz Gornje Bistrice je bila izbrana za naj kmetijo za ekologijo, kmetija Marjana Skuhale za naj kmetijo za okolju prijazno kmetovanje, kmetija Ernesta Drvariča za naj kmetijo v urejanju okolice ter kmetija Mirka Petovarja za naj kmetijo s področja arhitekture. Za naj kmetijo 91 je bila izbrana kmetija, zaradi katere smo tega dne pravzaprav bili v Veržeju — kmetija Jožeta Seršena iz Veržeja. Po posameznih področjih je morebiti štiri naj kmetije prekašajo, toda: niso pomembni le zidovi, rože in uspehi kmetovanja, pomembni so predvsem ljudje; in Seršenova družina je prav zares lahko vzor vsem drugim.

Vestnikovo akcijo ocenjevanja naj kmetij Pomurja smo uspešno pripeljali do konca. Lahko rečemo, da so jo ljudje sprejeli in da sta pisanje in govorenje o urejanju okolice hiš in ohranjanju pristne arhitekture vplivala na razmišljanje ljudi. Želimo si, da bi postala tradicionalna akcija oziroma projekt, pri katerem bi sodelovali vsi, ki so odgovorni in morajo skrbeti za podobo podeželja. Clanom ocenjevalne komisije (Jani Kovač, Angelci Dokl-Mir, Stanki Dešnik, Ivanki Donko, Janku Slaviču, Antonu Slani, Štefanu Dravcu in Štefanu Smeju) se za njihovo poizrtvovalnost zahvaljujemo.

Veržejski tamburaški ansambel je prireditve ob razglasitvi naj kmetije Pomurja popestril z domaco glasbo.

Poleg žganjekuhe si je izbral svoj delovni prostor izdelovalec košar iz Šibja. Dokazal je, da prav zares obvlada to staro spretnost in spletel košaro do konca.

Tudi najmlajših nismo razočarali. Za dobro voljo sta v oddaji v živo To sem jaz... poskrbela Danila in Miki.

bhp
Foto: N. Juhnov

V MURSKI SOBOTI DAN VINOGRADNIKOV

Rizvanec tudi v steklenicah

Torek, 8. oktobra, ko smo dokončno začeli uveljavljati osamosvojitvene težnje, so v Panonkini zadrugi hiši v Murski Soboti pripravili dan vinogradnikov. Ne vemo sicer, ali se dogodka pokriva po naključju ali pa so dan vinogradnikov zavestno prenesli na ta dan, dejstvo pa je, da je uspel. Pa ne le zato, ker so ljudje, ki kupujejo v tej blagovnici, lahko pokusili zasebna in zadruga ustekleničena vina, ampak tudi zato, ker je bil dan vinogradnikov nekaj dni pred glavno trgatveno sezono, zato so lahko dobili nasvete o trgatvi, predelavi grozdja, dosladkovanju, dodajanju kvasovk, kmetijski strokovnjaki pa so tudi merili odstotke sladkorja in kisline v vzorcih moštov, ki so jih prinesli tisti, ki so trgatve že opravili. V glavnem so to storili vinogradniki, ki imajo zlahke rane sorte, denimo rizvanec. V zvezi s to sorto, za katero pravijo, da se vino ne obdrži dolgo, ampak ga je najbolje prodati ali popiti že pred novim letom, kaže posebej omeniti dve buteljnih steklenic, ki ga je donegoval in ustekleničil dipl. inž. Ernest Novak iz Murske Sobotice. Pokusili smo torej ustekleničeni rizvanec in bili prijetno presenečeni nad aromo in pitnostjo. Pri tem pa naj še dodamo, da je vzorec tega ustekleničenega rizvanca dosegel na ocenjevanju 18,3 točke (od 20 možnih). To je bilo prvo zasebno ustekleničeno rizvanca na Slovenskem.

Med pokaševalci zasebnih in zadrugnih ustekleničenih vin v Murski Soboti so bili mnogi presenečeni nad kakovostjo rizvanca.

Foto: J. Z.

IZKUŠNJE KMETOVALCEV

Devizno spodbujena kmetija

Število zdomcev iz notranjosti Pomurja se je krepko zmanjšalo, obmejnih goriških vasi pa še vedno veliko ljudi dela v Avstriji. Karel Turha iz Večeslavca že leta dela v veletrgovini na Dunaju, kar je več kot polovico njegovega življenja. Star je 50 let, vendar kot mnogi drugi je prihrankoval v kmetijo, zato je to kmetijsko gospodarstvo eno od

Človek pa seveda ne vzdrži brez dela, še zlasti ne gospodinja (gospodarica) Cecilija, saj vemo, kakšni so Odrančani. Delavni, da le kaj!

Turhovi iz Večeslavca imajo v hlevu 32 glav goveje živine, od tega 11 molznic. Lani so oddali več kot 30 tisoč litrov mleka, letos, ko je krav mlakaric več, pa bo tudi več mleka. Tačas dnevno

Turhovi iz Večeslavca delajo od jutra do večera, vendar si vzamejo tudi čas za počitek, še posebno, če pride k hiši osemenjevalec Štefan Bakan (prvi z desne), kot je bilo ob našem obisku.

Foto: J. Zauneker

pa je povsem posodobljeno. Tudi stanovanjski del je nov, zato lahko zatrđimo, da smo obiskali moderno kmetijo.

Karla smo našli doma, saj si je v letni odložitveni dopust za spravi-čevanje prizadevala. Žena Cecilija, ki se je v Večeslavce poročila iz Odrancev, je delavna da le kaj, ampak v njej le ne more nameriti. Se sreča, da je 24-letni sin Jani ostal na kmetiji in si tako pridobiva sredstva za študij. Ob koncu tedna, ko se mož oziroma oče in 17-letni sin oziroma brat Danilo, ki obiskuje strojno kmetijsko šolo v Mariboru, vrmeta domov, je laže, saj tedaj popri-čajo vsi štirje. Po potrebi tudi oče Karel in mati Marija, ki se v letnem naključju — še ne dasta. Tudi, kjer je družina složna, to pri Turhovih, gre. Obde-ležje 5 hektarjev svoje zemlje in 5 hektarjev najetih površin. Z zemljo, ki je veliko, bi se lahko obdelali še veliko več, a ne kupiti. Karel Turha, ki svoje zemlje vsak mesec daje za napredno gospodarstvo, se včasih celo pravi, da je bilo tudi ob obisku, ali je tako rav-šajali, če bi ta kapital dal v banko in bi živel od obresti.

namolzejo 100 litrov. Cecilija molze ročno, čeprav je pri hiši električni molzni stroj. Tako se je navadila, je spretna, zato smo razumeli, da ima odpor do novosti, ki sicer olajša delo, je pa morda nenaravni poseg za kравje vime — seske. Da bi lahko prehranili vso živino, sejejo 7 hektarjev koroze. To jesen so pripravili več kot 250 kubičnih metrov silirane koroze s stebli in dobrih 50 kubičnih metrov siliranega koruznega zrnja. Največ prihodkov imajo od prodaje mleka, potem od pitancev, ki jih letno oddajo od 15 do 18, lani so prvič posejali sladkorno peso, dobili primerno plačilo, zato so jo letos posejali v drugo, in sicer na 1,70 hektarja. Upajo, da bo tudi tokrat ustrezno plačilo. Posebej pa kuže poudariti, da še kako dobro de kapital, ki ga prinese Karel Turha iz Avstrije.

Zdaj, ko je to pisanje pred bralci, naš sogovornik iz Večeslavca dela v tujini. Jutri bo spet doma in bo pomagal ženi in sinovoma. Če pa bo kdo prišel na obisk, si bo vzel čas tudi zanj in bo dober gostitelj. Tako je bilo tudi tisto uro, ki so jo porabili za kramljanje z nami.

S. Sobočan

Gornja Radgona na Finskem

Pred kratkim so se iz Finske vrnila štiri slovenske strokovnjakinje, ki so se udeležile 4. mednarodnega delovnega srečanja FAO v kraju Mikkeli. Poleg dr. Tee Petrin (Ekonomski fakulteta), Mihaele Logar (Center za pospeševanje kmetijstva) in Mirjam Paš (svobodna umetnica za trženje in oblikovanje) se je srečanja udeležila mag. Mateja Mešl (Nov'na), ki je predstavila projekt Razvoja podeželja občine Gornja Radgona. Osnova tega projekta je spodbujanje podjetništva, inovativnosti in samoiniciativnosti.

K predstaviti gornjeradgonskega projekta na Finskem je veliko prispevala Agnes Gannon (predstavnica FAO za Evropo), ki je že sodelovala v izobraževalnem programu Nov'ne v Radencih. Predstavitelj je bila več kot uspešna. Mateja Mešl je povedala: »To je bila pravzaprav uvodna in edina konkretna predstavitev razvojnega programa, ki v nasprotju z dosedanjimi programi razvoja podeželja ne vidi v razvoju kmetijstva, ampak v celostnem razvoju podeželske skupnosti. Tržni presežki kmetijske proizvodnje v Evropi že dolgo niso več cilj — zdaj je pomembnejše čim uspešnejše omejevanje kmetijske proizvodnje. Jaz sem na sedmih straneh in v angleščini predstavila celotni postopek, aktiviranje potencialov, strukturo prebivalstva, posesti, vrsto produkcije, prodvevsem pa je vse zanimalo sodelovanje izvršnega sveta SO Gornja Radgona. Presenetljiv je bil podatek, da smo uspeli s pomočjo 24 strokovnjakov z različnih področij iz občine in Nov'ne v dveh mesecih pripraviti 33 naloženih programov, s katerimi lahko v prihodnjih treh letih odpremo 104 nova delovna mesta.«

Pomanjkanje podjetniškega duha ni problem le v vzhodnih državah, ampak v vsej Evropi.

Razvojni program podeželja v občini Gornja Radgona bo predstavljen kot vzorčni projekt FAO-a, kar je veliko priznanje gornjeradgonski občini in podjetju Nov'na. Mednarodna organizacija je obljubila strokovno pomoč, kajti to, kar Slovenija in druge vzhodne države v resnici ločuje od srednjeevropskih, je premajhna skrb in podpora države za izobraževanje in usposabljanje za delo. Mateja Mešl je obisk na Finskem izkoristila tudi za predstavitev gornjeradgonskega gospodarstva in ponudbe.

Bernarda B. Peček

SODE vseh velikosti

izdeluje in prodaja

SODARSTVO
Marjana MAUČECA,
Gančani 149, tel.
42-000

● Priporočamo se!

Stroški pridelave koroze

Pred dnevi se je začelo spravilo koroze, ki je v največjem deležu zastopana poljščina na pomurskih njivah. S korozo je posejanih okrog 23 tisoč ha, kar je okrog 40% vseh njivskih površin v Pomurju. Ob spravilu pridelka nas zanima, kakšen je rezultat našega dela. Natančen odgovor pa zahteva celotno evidenco poslovanja. Ker tako evidenco vodijo le redke kmetije, imamo modelne kalkulacije. Le-te predstavljajo povprečno sliko stroškov za definirano skupino kmetij.

Za primerjavo smo pripravili tri različne modele. Prvi sloni na priporočeni tehnologiji za intenzivno tržno pridelovanje in na rezultatih spremljanja stroškov pridelovanja na kmetijah. Po tem modelu izračunava lastne cene Kmetijski inštitut Slovenije. V drugem modelu je predvidena enaka tehnologija kot v prvem, velja pa za območje v omejenih proizvodnih razmerah, kjer predvidevamo manjši pridelek, porabo delovne sile in strojih ur pa povečamo za 15% (zaradi nagiba terena in malih parcel). Tretji model pa je predviden za najboljše kmetije, ki imajo kakovostno zemljo in delajo po tehnologiji za intenzivno tržno pridelovanje. Stroške proizvodnje smo izračunali za konec meseca septembra. To pomeni, da smo upoštevali tiste cene porabljenega materiala, ki so veljale konec septembra. Ker semena v tem obdobju ni v prodaji, smo ceno semena od pomladi revalorizirali z indeksom rasti drobnoprodajnih cen. Za stroške sušenja smo vzeli ceno 1,2 dinarja na kg vlažnega zrna; ta cena velja, če ima zrno 35% vlage. Traktorska ura (za 35 kw traktor) znaša 257 din/uro. V traktorski uri, ki je upoštevana v kalkulaciji, so dodani še stroški strojev za oskrbovanje koroze. Cena kombajniranja velja za opravljanje storitev in vključuje stroške kombajna zmag 133 (1364,35 din/uro), osebni dohodek kombajnista ter 5% t.i. akumulacije, torej zaslužka za lastnika kombajna. Splošni stroški zajemajo prispevke iz katastrskega dohodka, posredne osebne dohodke in posredne materialne stroške. Vrednost bruto ure vključuje enak neto osebni dohodek, kot ga v povprečju zaslužijo delavci v družbenem kmetijstvu (57,87 din/uro). Tudi prispevek za pokojninsko zavarovanje je izenačen z njihovim 14,31 din/uro).

V tabeli so prikazani stroški pridelovanja koroze za zrno v različnih modelih. Stroški proizvodnje so v prvem in drugem modelu skoraj enaki, v tretjem pa so nekoliko višji. Razlika v lastni ceni pa je odvisna predvsem višina pridelka.

Tabela: Stroški pridelovanja koroze za zrno v različnih modelih.

	Model I Modelna kalkulacija KIS	Model II Omejeni proizvodni pogoji	Model III Intenzivna proizvodnja
Predviden pridelek (kg/ha)	6800	6000	8000
Skupni stroški (din/ha)	55.097	55.247	62.251
Lastna cena (din/kg)	8,1	9,21	7,78

V prilogi je predstavljena celotna modelna kalkulacija za tretji model, to je za kmetije, ki imajo intenzivno tržno pridelavo. Iz te kalkulacije je razvidno, da zelo velik delež stroškov predstavlja sušenje, in sicer kar 22,1%. Zato je smiselno na kmetijah, kjer koroza ni tržni proizvod, silirati celo rastlino ali pa samo koruzno zrno, da se izognemo sušenju.

Izračunali smo tudi, kakšni so stroški pridelave koroze brez spravila. Račun je zanimiv za prodajalce oz. kupce krme na njivi. Taki stroški pridelave koroze za zrno znašajo po prvem modelu 35000 din/ha, oziroma 3,9 din/kg svežega zrnja. Če pa korozo prodajamo za siliranje, stane 1 kilogram zrezane koroze 0,89 din. Pridelovanje koroze bo tudi v prihodnje glavna poljščina v pomurskem kolobarju. Več truda pa bo potrebno vložiti v doseganje večjih hektarskih pridelkov. Statistično povprečje hektarskih pridelkov koroze za zrno v Pomurju kaže, da pridelamo le 4500 kg zrnja na ha. Pri tako nizkem pridelku ne moremo pričakovati nekega večjega ekonomskega rezultata. Se zlasti pa ne pri prodaji suhega koruznega zrna na trgu, kjer je cena tudi pri najbolj intenzivni proizvodnji precej nižja od izračunanih lastnih cen.

Na koncu se še moram opravičiti, ker cene niso v naši novi slovenski valuti, kljub temu upam, da bo članek dosegel svoj namen.

DAMJAN JERIC, DIPL. INŽ. KMET.
KMETIJSKA SVETOVALNA
SLUŽBA ZA POMURJE

ŽIVINOREJSKO VETERINARSKI ZAVOD ZA POMURJE
Svetovalna služba september 1991
Modelna kalkulacija stroškov pridelovanja KOROZE na kmetijah (pričakovani pridelek 80 dt/ha suh. zrnja)

Vrsta stroškov	Količina kg, ur/ha	Cena din/kg, uro	Stroški din/ha	Struktura v %
Seme	27	150,00	4.050,00	6,5
Hlevski gnoj	17.000	0,35	6.018,00	9,7
Mineralna gnojila:				
— NPK 11-11-16	1.100	8,10	8.910,00	14,3
— KAN	400	4,40	1.760,00	2,8
Zaščitna sredstva:				
— Primexstra	6	305,70	1.834,20	2,9
— Dotan G 5	10	118,60	1.186,00	1,9
— Banvel 480	0,7	2.115,00	1.480,50	2,4
— Lentagran	2,0	780,00	1.560,00	2,5
— Foliar	10,0	40,00	400,00	0,6
Traktor	33	294,00	9.702,00	15,6
Kombajn (tuja usluga)	3,5	1.508,36	5.279,25	8,5
Sušenje			13.760,00	22,1
Zavarovanje			1430,00	2,3
Delo (bruto OD)	43	72,18	3.103,74	5,0
Direktni stroški			60.473,69	97,1
Splošni stroški			1.778,22	2,9
STROŠKI SKUPAJ			62.251,91	100,0

LASTNA CENA pri pridelku 8.000 kg/ha din/kg 7,78

DAN KOROZE

Prvič sodelovali tudi kmetje

Spravilo koroze se bliža in prav je, da tisti, ki jo pridelujejo, zvejo čim več o načinih pospravljanja, sušenja in novostih pri vsem tem. V ta namen so pripravili ministristvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, republiška uprava za pospeševanje kmetijstva in regijska svetovalna služba za Pomurje skupaj z ABC Pomurke Murska Sobotica, Pioneerjem iz Parndorfa, Veletrgovino Potrošnik Murska Sobotica, Srednje kmetijsko šolo in Kmetijskim gospodarstvom Rakičan dan koroze. Na njem so letos prvič lahko sodelovali tudi kmetje, ki so jih zanimali zlasti ogledi poskusov ter žetev le-teh, ki so jih strokovnjaki vzgajali v Rakičanu in Beltincih. Sicer pa je dan koroze, ki ga je nekoliko »poškropil« dež, minil v znamenju pogovorov o značilnostih pridelovanja koroze letos ter o koruzni večji, kar so pripravili strokovnjaki iz Ljubljane, ob koncu pa so namenili pozornost še prikazu kmetijske mehanizacije.

LJK

Lepo! Grozdje prodaš, plačajo pa po četrtinah: novembra, februarja, aprila, junija.

Tega kupim. Tisoč tolarjev plačam sedaj, tisoč februarja, tisoč... HA, HA, HA...

FRANCEKOVO
PREMIŠLJAVANJE

OBLIKOVANJE V KERALU

»Delavci pri obrtnikih smo bili in bomo le mezdni delavci, ki delamo zgolj za mesečno plačo, katere izplačilo delodajalec največkrat zavleče do skrajnega roka in še čez, jo razdeli v nekaj obrokov in izplača nenadzorovano, brez obračuna in izplačilne liste,« mi je nedavno potopil eden od prizadetih, ki razumljivo ni hotel biti imenovan, ker se, podobno kot drugi, boji posledic. Da bi na ta način ostal brez zaposlitve, pa si v teh težavnih gospodarskih razmerah ne more privoščiti.

Ze omenjena izjava kaže, da je položaj delavcev pri obrtnikih čedalje težji in da stiske ljudi brez dela s pridom izkoriščajo delodajalci.

Sicer je prvotna pogodba za delavce v obrti stara že več kot 19 let, zakonske novosti pa prinašajo vanjo le določene popravke. Toda, bolj ko je kolektivna pogodba popolna, pogosteje se je delodajalci izogibajo. Tudi v sindikatih ugotavljajo, da marsikatera že sklenjena individualna pogodba ne zadostuje določbam kolektivne pogodbe. To-

V zadnjih dneh so imeli v lendavskem Keralu toliko naročil, da so zaposleni delali tudi do 17. ure in dlje. Delajo za znanega kupca — koliko in kaj naročijo, to izdelajo, njihovi kupci pa prihajajo iz Avstrije, Nemčije in Francije. Vseeno pa ne morejo biti zadovoljni, saj njihov novi direktor Dragan Kujundžić, ki je prišel v Keral sredi Avgusta (prej je bil zaposlen v Avtoradgoni) pravi: »Banki bi morali mesečno plačevati 450 tisoč tolarjev obresti. Če ne bo kakšne pomoči, ta dejavnost ne bo preživevala.«

Čeprav je v Keralu zaposlenih le dvajset mladih ljudi (v teh dneh bodo sprejeli šest novih), pa bi bilo uničenje podjetja večja

katastrofa, kot če propade desetkrat večje podjetje. Ta dejavnost se ne da primerjati s serijskim izdelovanjem kovinskih izdelkov. V Keralu je vsak izdelek odvisen od človeka: glina mora biti pravilno pripravljena, lončarji morajo obvladati spretnost oblikovanja, biti morajo zelo pazljivi pri prenašanju surovih izdelkov, jih zaščititi, peči in nazadje še okrasiti. Naročil imajo toliko, da morajo čim prej preiti z enozimenskega na dvozimenski delovni čas, pri tako bodo najverjetneje oddali prazne prostore v veliki obnovljeni zgradbi ter povečali prodajo v domači trgovini. Kljub temu jim verjetno ne bo uspelo plačati dolga, ki bi ga lah-

ko primerjali z dolgom komaj rojenega otroka do družbe, ki mora sam plačati svoje rojstvo. Botri, pa tudi starši, so izgubili in prepuščili komaj rojenega otroka samega sebi.

Čeprav so rojstvo Kerala načrtovali že nekaj let, je podjetje ostalo brez pomoči prav v času, ko bi jo najbolj potrebovalo. Lončarji so začeli delati (trije možje) v opekarni v Dolgi vasi; ko je opekarna nameravala obrat ukiniti, je prejšnji izvršni svet izdelal program razvoja domače obrti v lendavski občini in prodaje domačih izdelkov. O teh načrtih smo pisali tudi v našem tedniku, saj je bil to pred leti eden najboljših projektov za razvoj celotnega podeželja in obmejnega mesta. Toda projekt prejšnje vlade ni bil uresničen do konca: zataknilo se je pri povezovanju proizvodnje in prodaje ter pri denarju. 1. septembra 1989 je bilo formalno ustanovljeno novo podjetje Keral, jeseni 1990, so se preselili v obnovljene prostore stare zgradbe ob glavni cesti (pred bencinsko črpalko v Lendavi), ki je očitno prevelika za maloštevilni kolektiv. Letos septembra so zaposlili tudi komercialista, ki bo odslej skrbel za prodajo lončarskih izdelkov po primerni ceni.

Francozi in Nemci imajo radi okrašene in pobarvane izdelke, velikokrat pa morajo napisati na vrčke tudi posebna posvetila. V Keralu držita čopiče ljubiteljska slikarja, eden je po poklicu mizarški modelar, drugi pleskar.

KDO JE VEČJI GREŠNIK?

da, če jo podpiseta obe strani in potrdi še za to pristojen občinski organ, so inšpektorji kratko malo nemočni. Zato ni odveč pobuda, po kateri bi pred potrditvijo takšne pogodbe pregledala tudi ustrezna inšpekcija, da ne bi prihajalo do raznih izigravanj v škodo zaposlenih delavcev pri obrtnikih.

V praksi se je namreč pokazalo, da so delavci velikokrat pripravljene privoliti v manj ugodne pogodbe, kot pa jim pripadajo, samo da pridejo do delovnega mesta.

Po drugi strani delodajalci radi izpuščajo tudi pravice v zvezi z letnim dopustom, vse pogostejše pa so tudi zaposlitve za določen čas. Da ne govorimo posebej o primerih izigravanja zahtev o varstvu pri delu. Sindikati namreč ugotavljajo, da delodajalci nabavajo sredstva za varstvo pri delu sicer prikažejo med stroške, nabavijo pa jih ne.

Niso odveč tudi opozorila na vse pogostejši pojav, ko zasebniki, ki so od podjetij dobili v najem prostore ali stroje pod pogojem, da zaposlijo tudi delavce, te danes odpuščajo z različnimi izgovori. Nič boljše pa se ne godi tudi številnim pripravnikom, ki jih delodajalci uporabljajo kot poceni delovno silo, ne da bi jih kaj naučili, niti, da bi jim plačali toliko, kolikor za pripravnika nameni zavod za zaposlovanje. Gre torej za problem, s katerim bi se morali bolj ukvarjati in vseh pristojnih mestih, kajti ne pravimo zaman, iz malega raste veliko.

Milan Jerše

NIHČE NE BO BREZ DELA

457-članski kolektiv lendavskega Elektromateriala (prej Elektrokontakt) se kar uspešno prebija, čeprav zaradi znanih težav z osebnimi dohodki, ki so ob polletju znašali v povprečju 6900 tolarjev, avgustovski pa so bili 8100 tolarjev, zaostajajo za okrog 20 odstotkov in bodo zamudno z izplačilom za nazaj nadomestili oktobra. Precej jih je prizadel Markovičev interventni zakon. Doslej so še vedno uspeli redno izplačevati osebne dohodke in regres, vmes pa so razdelili bone in socialne pomoči delavcem z nižjimi mesečnimi prejemki.

Sicer pa v lendavskem Elektromaterialu, ki od decembra 1989 posluje kot samostojno podjetje, računajo, da bodo letos ustvarili okrog 270 milijonov tolarjev prihodka. Pri tem odpade na tuji trg le 4 odstotke oz. 11 milijonov tolarjev, kar je eden osnovnih problemov, saj večina te prodaje sloni na dodelavnih poslih, zato učinki niso veliki. Dodatne težave pa jim povzročata, ker nimajo znaka kakovosti. Zaradi gospodarskih razmer in vojne na Hrvaškem pa so se morali odreči tudi srbskemu trgu, kamor so doslej prodali od 35 do 40 odstotkov svojih zmogljivosti. Ta promet je zdaj zelo upadel, imajo pa kar 20 milijonov dinarjev terjatev s srbskega trga. Zaradi prekinjenih komunikacijskih povezav so odrezani tudi od Bosne in Makedonije, kjer so poleg tega tudi slabi plačniki. Kljub temu pa v Elektromaterialu zagotavljajo, da noben delavec ne bo ostal brez dela.

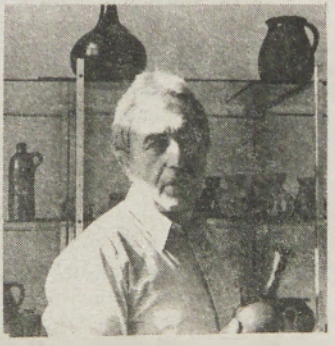
Najbolj so zadovoljni, da imajo v zdajšnjih zaostrenih gospodarskih razmerah sploh delo, da lahko preživijo iz meseca v mesec. Od letošnjega maja so uvedli prerazporeditev delovnega časa, kar se je pokazalo za koristno. Ta čas gre na roko tudi približno 300 ženskam, ki so zaposlene v tem kolektivu, saj namenjajo veliko pozornost tudi socialni varnosti zaposlenih. Lahko se pohvalijo, da so med prvimi podpisali individualno kolektivno pogodbo in si v drugih podjetjih sposojajo njihov obrazec. Ob precejšnjih izostankih, predvsem na račun porodniških dopustov in odsotnosti zaradi obolelih otrok, so uvedli preventivne zdravniške preglede za ženske od 35. leta starosti in moške, ki so stari najmanj 40 let.

In kot so nam povedali, se bodo dolgoročno srečali s problemom presežnih delavcev šele v letih 1994/95. Za zdaj je očitno pomanjkanje strokovnih delavcev, zato si prizadevajo, da bi pritegnili vsaj štiri strokovnjake z visoko izobrazbo. V tem času pa jim je uspelo zagotoviti dovolj kadrov v komercialni in finančni službi, nereseno pa je še vprašanje razvoja in konstrukcij. Najprej načrtujejo širitev in posodobitev proizvodnje, kar bi omogočilo priznanje znaka kakovosti, nato bo na vrsti gradnja lastne orodjarne, naposled pa še dvig tehnološke ravni proizvodnje, ker drugače ne morejo biti konkurenčni na tujem trgu, kamor se nameravajo v prihodnje še bolj usmeriti.

Milan Jerše

NOVE OBRESTNE MERE LB d.d.

Ljubljanska banka, d.d., ima od 8. oktobra naprej nekatere nove obrestne mere. Mesečna revalorizacijska stopnja, ki velja za posle, ki jih opravljajo bančne enote v Sloveniji, znaša 1,8 odstotka (veliki R), mali r ali letne realne obrestne mere pa ostajajo nespremenjene, vloge občanov na vpogled so obrestovane po skupni letni obrestni meri 11,125 odstotka. Skupna letna obrestna mera za dovoljen negativni saldo na tekočih računih občanov je 48,05 odstotka, za nedovoljeni saldo 60,38 odstotka, za namensko vezana sredstva občanov z odpovednim rokom, daljšim od meseca dni, pa 23,37 odstotka. R. F.

»Naše osnovno načelo je ročno oblikovanje lončenih izdelkov po tradiciji prekmurskih lončev. Vsi so uporabni in zdravi neškodljivi, kar preverjajo pri zdravstvenem zavodu Maribor,« je povedal Zmago Urisk, tehnični vodja Kerala.

»Realno je reči, da smo na začetku uspešne proizvodnje,« trdi tehnični vodja Zmago Urisk. Kujundžić pa dodaja: »Da bi izkoristili vse zmogljivosti in izpolnili naročila, širimo proizvodnjo. Ustanovili želimo delniško družbo in najti primerne partnerje. S polno paro bomo začeli delati 1. januarja 1992. leta.«

Upajmo, da bodo našli pravilne rešitve, kajti tu ne gre zgolj za številke na žiroračunu — gre za dolgo željeno in kakovostno lončarsko dejavnost. Njihovih izdelkov na trgu ni potrebno preveč ponujati. Kdor ceni izvirno in lepo, se kmalu oglasi pri njih. Tudi Lorenci, ki je znan po tem, da je začel polniti žgane pijače v zanimive lončarske in steklene posode, je naročil veliko steklenic, ki so izdelane po muzejskih ekspozitih. Bernarda B. Peček

INFORMACIJE ZA PODJETNIKE

Izobraževanje za tržno gospodarstvo

Zvezna gospodarska zbornica Avstrije in avstrijsko gospodarsko ministrstvo sta Sloveniji odobrila pomoč pri izobraževanju kadrov za tržno gospodarstvo. Seminarji so namenjeni podjetnikom in tistim, ki bi to želeli postati, vodilnim kadrom v gospodarstvu ter kandidatom za svetovalce. Podjetnikom se torej ponuja edinstvena priložnost, da si pridobijo uporabno znanje od uglednih strokovnjakov iz Avstrije. Strokovne seminarje sestavljajo tri teme. Prva je namenjena celostnemu vodenju podjetij (20. do 22. november), druga uspešnim konceptom trženja in propagandi v turističnih podjetjih (25. do 27. november) in zadnja prodajnemu trženju in novim tokovom pri prilagajanju kupcem. (5. in 6. december).

Predavanja bodo od 9. do 17. ure v poslovni stavbi ABC Pomurke. Prijave zainteresiranih zbirajo na Območni zbornici za Pomurje Titova 5/1, dodatne informacije o seminarjih pa lahko dobite po telefonu 22-621 ali 31-580.

BOMO KLEČEPLAZILI V EVROPO?

Natanko tako so se spraševali pomurski gospodarstveniki, ko so te dni skupaj s predstavniki banke, carine in SDK-ja reševali neznanke slovenske ekonomske suverenosti. Med njimi ni bilo dileme gospodarska samostojnost da ali ne, saj so vsi po vrsti zagovarjali izločitev iz jugoslovanskega političnega in gospodarskega kaosa. Ogorčenje med njimi povzročajo številni problemi, ki jih je čez noč pred njih postavilo poslovanje v drugačnih razmerah, na katere ni bilo pripravljeno. Jasno je, da dokler se ne dosežejo sporazumi o blagovni menjavi z razpradajočo Jugoslavijo in dokler si Slovenija v mednarodnih gospodarskih krogih ne pribori statusa samostojnega ekonomskega subjekta, bo gospodarstvo tisto, ki bo vedno poravnalo kratko.

Pomurski gospodarstveniki so opozarjali, da nedorečeni ukrepi okoli menjave z državo Hrvaško in preostalim delom Jugoslavije ne bodo ostali brez posledic. Spraševali so se, kako je lahko država Slovenija tako kratkovidna, da je na gospodarsko samostojnost in ukrepe, ki jih gospodarstvo potrebuje za svojo suverenost, popolnoma pozabila. 8. oktobra nismo bili nič dlje kot 26. junija, pravijo razen da smo dobili novo valuto in s tem veliko zmesnjavo v plačilnem prometu in nove meje, s tem pa številne neznanke okoli carinskih postopkov.

Glede na visok odstotek blagovne menjave med Pomurjem in državo Hrvaško je bila s strani gospodarstva dana pobuda o organiziranju maloobmejnega prometa, s katerim bi se postopki okoli carinjenja bistveno poenostavili. Pobudo bodo kmalu poskušale uresničiti zbornice in carine obeh držav. Gospodarstveniki so opozorili tudi na potrebo po lastni carinski zakonodaji države Slovenije, saj ni prav, da povzemamo zvezno zakonodajo, ki ima je tako dolgo kritizirali.

Predstavnica SDK-ja je poudarila, da je gospodarstvo sedaj v prehodnem obdobju in da bo predvsem od posameznih podjetij odvisno, kako se bodo začele reševale. Vsa dinarska sredstva so spremenjena v tolarje, vsega ohranimo, kar je bilo odprti tudi posebni žiroračuni za poslovanje z drugimi republikami. Ali so bili odprti tudi posebni žiroračuni za poslovanje z drugimi republikami, se Hrvaška s rakišnim načinom plačevanja strinja, so spraševali gospodarstveniki? Slej ali prej bo moralo priti do dogovora med Slovenijo in ostalimi republikami bivše Jugoslavije, drugače bo gospodarstvo zelo prizadeto. Plačila med Slovenijo in ostalimi republikami so skoraj popolnoma zastala, tudi prodaje ni. Ničve, ki je pametno, se ne bo odpevala trgov drugih republik in pokrajini, saj je to tržni potencial za Avstrijo in Madžarsko skupaj.

Poleg ureditve maloobmejnega prometa in slovenske carinske zakonodaje je gospodarstvo zahtevalo tudi ponovno oživitve železniške proge na Mažarstvo in zgraditev cestnih povezav, ki so bile objubiljene. Te bi se začele še letos, in sicer naj bi z zgraditvijo odseka med Benediktom in Lenartom gradbišče preselilo v Rakičan, kjer je v planu obnove ceste do Beltince, potem odsek med Odranci in Črenševci in v nadaljevanju cesta proti Hodosu. Obnovljen naj bi dobila tudi Murska Sobota, saj je njen status zaradi bližnje prehodov in tranzitnih poti čisto drugačen.

Predstavniki carine so pomurski gospodarstveniki postavili tudi nekaj konkretnih vprašanj. Spraševali so, ali ne bo predrago, da bo trgovina Univerzal vozila blago za svojo trgovino v Murskem Središču preko Murske Sobotne, kjer bo carinjenje, kaj bo s kooperanti, ki so na drugi strani državne meje, kakšen status bodo imeli piščanci Agromerkurja, ki so samo spiti in ozirajo na »dodelani« na Hrvaškem, kako se bo carinilo blago na enem tovarnjaku za tri različne dobavitelje itd. ... Skratka, številna vprašanja, ki so ostala tudi brez odgovorov s pojasnilom, da smo pač v prehodnem obdobju in da je s sedanjim državo in republikami čimprej potrebno podpisati dvostranske sporazume. Obe strani, gospodarstveniki in razlagalci, so s posvetov odhajali nezadovoljni. Slednji zato, ker niso mogli odgovoriti na konkretno zastavljena vprašanja, in prvi zato, ker bodo še nekaj časa ribarili v kalnem. Pulico pa bo potrebno držati zelo previdno. Renata Ficko

V BANOVCIH VEČ BAZENOV

Uspešna kopaliska sezona je dala terminalnemu kopalšču Banovci novih moči in volje do razvoja. Odločili so se, da ne bodo gradili velikih prenočitvenih objektov, saj jih imajo že dovolj zdravilišča v Radenci, Moravskih Toplicah in Lendavi. V Banovcih bodo izboljšali ponudbo kopaliskim gostom, povečali bodo število bazenov in poskrbeli za mlade goste — otroke. Nastanitvene zmogljivosti niso najpomembnejše, so pa najdražje. Prepričani so, da bodo preživeli (in to dobro), če bodo v Banovskih toplicah uredili sodobno kopalšče v naravi in povečali prostor za naturiste.

Številni počitničarji, ki so vsa leta nazaj preživeli dopust ob morju, so letos izbrali kopalšča. Mariborčanom, Gornjeradgončanom, Radenčanom in drugim je najbližje večje kopalšče banovsko. Nekateri so bili v začetku nekoliko v dvomih, kajti spominjali so se lanskih zapletov z vročo vodo in njeno neprijetno barvo. Vendar pa je kopalšiška sezona v Banovskih toplicah letos minila brez zapletov: tudi večje nesreče tokrat ni bilo. 1. aprila so začeli vrtati novo vrtno, »aktivirali« so jo 15. maja. Hkrati so obnovili tudi strojnico in in-

frastrukturne objekte ter bazen in sanitarije na prostoru za naturiste. Ta čas urejajo vse potrebno za alternativno ogrevanje z oljem — dela so vredna milijon dinarjev, izvaja pa jih Blisk Murska Sobota.

Julija in avgusta so v kopalšču imeli za 6 milijonov dinarjev realizacije, leto prej v istem času le 3,8 milijona.

»Dobička niti ne pričakujemo zaradi visokih bančnih obrest. Cene izdelkov in storitev smo usklajevali s cenami v Murski Soboti ter drugimi kopalšišči. Bojimo se, da bi bila kupna moč zaradi visokih cen še manjša. Jeseni in pozimi bodo glavni vir dohodka razni placi in prireditve,« je povedal Franc Tominc, direktor Jeruzalema. Ljutomerčani

imajo pripravljen že kup načrtov in upajo, da bodo vsaj nekaj tega lahko do prihodnje sezone tudi uresničili. Prav gotovo bodo tudi pomladi zgradili plavalni bazen in otroški bazen s toboganom. To bodo bazeni z navado ogrevanega voda. Pripravljeni so tudi načrti za nov precej večji bazen za naturiste.

Ze letos bodo poskušali preseliti tudi kamp, saj so priklopi in avtomobili sedaj v najlepšem in osrednjem delu kopalšiškega kompleksa.

Zadovoljni so tudi z gostinsko ponudbo in prodajo v hotelu Jeruzalem v Ljutomeru, saj pridelajo precej kosilc po 80 in malic po 65 dinarjev. Kdor dela, ta gre za ena od zgrešenih naložb, ki bi bila tudi diskoteka v kletnih prostorih hotela. Zivela je le dva starih hotela. Zivela je le dva meseca (prostor bi že bil, je treba vo glasbo in prave ljudi je treba najti). V kletnih prostorih bodo kmalu uredili trgovino na debelo in drobno — pravzaprav bo to diskontna prodajalna. Zasebna trgovina je že nekaj časa tudi v prostoru ob glavnem vhodu. Kakor smo izvedeli, pripravljajo za ta prostor dokumentacijo za izločičarno s posebnim vhodom. Bernarda B. Peček

Nov pokriti bazen v Banovskih toplicah s podvodno masažo (če si jo kupite na žeton) je bil te dni zapolnjen z otroki, ki so imeli kar v tem bazenu z vročo vodo šolo v naravi. V teh »norih« časih je pač tudi za otroke vse naravno in zdravo!

Liz osmič pred oltar

Vse je na red za spektakularno osmo poroko večne neveste Elizabeth Taylor, ob kateri se bo naslajalo 150 posebej izbranih gostov. Ti si bodo šampanjec lahko natakali kar iz vodnjaka. Ženin je Larry Fontensky, spoznala pa sta se med zdravljenjem alkoholizma. 59-letna Liz bo nosila poročno obleko, ki stane 30 tisoč dolarjev.

NOVOST

Švica je ukinila smrtno kazen za vojne zločine skoraj 50 let potem, ko so to storili tudi za civilne prestopke. Švicarsko obrambno ministrstvo je sporočilo, da je takšno odločitev sprejelo v skla-

du z mednarodno usmeritvijo za popolno ukinitvev smrtnih kazni.

Zločine, storjene med vojno ali pod grožnjo vojne, so kaznovali s smrtno kaznijo edino v Švici, potem ko so leta 1942 ukinili smrtno kazen za civiliste. Zadnje takšno kazen so v Švici izvršili med drugo svetovno vojno.

Bogata atletinja

Danes zaslužijo (nekateri) atleti kar čedne vsote denarja.

Več moški kot ženske. In vendar je ženska tista, ki bržkone zasluži med atleti največ. Enaindvajsetletna Katrin Krabbe (na posnetku) zasluži na leto blizu polmilijskega dolarja.

Punca — na svetovnem prvenstvu v Tokiu si je pritekla pred nekaj dnevi na 100 metrov zlato medaljo — pa tega denarja ne zasluži samo z atletskimi nastopi, temveč predvsem kot model in manekenka. Čedna je dovolj ...

JE RES PRODALA SVOJIH OSEM OTROK?

Anna Corasoniti (31) in njen mož Pasquale Russo (38) sta doma v Pazzanu, v Kalabriji. Mlada ženska ima čeden obraz, telo pa brezoblično zaradi osmih nosečnosti in enega splava. Brez dela je. Mož Pasquale hodi na dnino. Zivita v temnem prostoru, ki bi mu lahko rekli soba, če bi imel strop. V hiši ni ne kopalnice ne stranišča. Nad posteljo, ki se dotika hladilnika, visi kos slanine in opleta po anteni barvnega televizijskega sprejemnika. Toda v prostoru so pralni stroj, kuhinjski stroček za pripravljane testenin, pa stereo.

Anni očita, da rojeva in prodaja otroke. Rojeva zato, da pride do podpore socialnega skrbitstva — šest milijonov in še dva za dojenje, nato pa otroke proda drugim ljudem.

»Kako naj bi jih obdržala?« se brani Anna. »Kam naj bi jih pa dala? Hiša je samo toliko velika, kakor pač je, ena sama soba, preživljala pa naj bi jih s podporo, ki jo dajejo za materinstvo. Že rajši dam otroke tistim, ki lahko skrbijo zanje in jim režejo kruh. Kaj je v tem slabega, če jih spravim v roke ljudem, ki jih imajo radi? Kaj je slabega, povejte!«

»Bi radi vedeli, kje so moji otroci?« sprašuje v komaj razumljivem narečju. »Tako vam povem.« In začne vleči iz omare mapo, v kateri so zabeleženi vsi porodi. »Najstarejša, Teresa, ki je stara devet let, in Nicola, ki jih ima osem, sta v nekem otroškem domu. Domenico in Giuseppe sta pri dveh družinah, eden v Gallicu, drugi v Sidernu. Njima ju je dodelilo kalabrijsko sodišče.«

To so prvi štirje otroci. O preostalih — Edolo je star štiri leta, Sara dve, Natalina leto dni, Alessandro pa dva meseca — Anna ne ve ničesar ali pa noče povedati. »Ža vse je poskrbela sestra, vse je uredila ona. Jaz sem njej dovolila, da razmisli, katerim družinam bi jih zaupala. Kaj pa naj jaz vem? Bila sem v bolnišnici in ne vem niti tega, kako se pišejo ljudje, ki so dobili moje otroke. Sestra mi je rekla, da so pošteni ljudje. Da imajo dovolj denarja in jih zlahka preživljajo. Verjela sem ji, kaj bi drugega.«

Pripoveduje, kako vesela je, da so v dobrih družinah in lepih hišah, kjer je toliko čudovitih reči, kakršnih doma nikoli ne bi videli. Zdaj so srečni, ker bodo lahko hodili v šolo in živeli bolje kot doma. »Ne v taki revščini kakor jaz. Doma nismo imeli ničesar, tudi za pod zob ne. Oče me je dal nekemu zdravniku za krožnik špagetov. Takrat sem imela štiri leta, pri njem pa sem ostala do sedemnajstega in mu bila za služkinjo. Nikoli mi niso dali denarja. Ničesar. Nisem okusila drugega kot garanje. Mož je hotel tožiti zdravnika, ker me je tako izkoriščal, a potem so imenitni ljudje stopili skupaj in upanje na odškodnino je splavalo po vodi.«

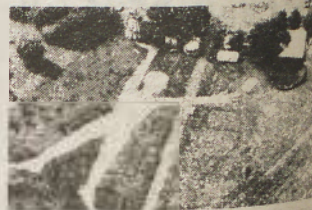
Oblasti bodo Pasquale nemara odzvele očetovske pravice. »Kar naj mi jih! Čisto vest imam. Če sem podpisal, da gredo otroci v druge družine, sem zato, da bi živeli bolje kakor jaz,« pravi dninar Pasquale. »Samo en razred osnovne šole sem naredil, okušal izko-

riščanje, garal pri oljarih dneve in noči, plačevali pa so me s steklenico vina. Okopaval sem zemljo, pa so mi stisnili v roko dve liri, kradel sem, da sem si lahko kupil cigareto, spat sem hodil s praznim trebuhom.«

Pasquale povešenih oči pripoveduje, kako pretepa ženo. »Ko se utrujen vrnem domov, hočem imeti čisto hišo, hočem jesti. To mora biti, ker je možki utrujen in ker je prav, da je postrežen. Ona pa pač prebutam, oni pa me vtaknejo v zapor za petnajst dni, teden dni ali kar za ves mesec. Kaj mi mar! Takšno je življenje!«

Preiskava se je sprožila po rojstvu osmega otroka. Osemindvajsetega februarja je Anna rodila. V Pazzanu so že šušljali, da ta ženska nenehno rojeva, otroke pa nima niti enega. Govoricam so prishuhnili karabinjerji in izbrskali na dan dokument, s katerim se Anna odpoveduje sinu Alessandro. Napisali so ovadbo zoper Anno, Pasquale Russa in bolniško sestro, ki naj bi bila posrednica.

Pločevinasti človek

Tridesetletni Rob Mulholland, britanski podjetnik in lastnik tovarne za reciklažo odpadkov, je iz varuha marave postal umetnik. Iz več kot 300.000 rabljenih pločevink je na travniku v parku največjega škotskega industrijskega mesta Glasgow oblikoval približno 100 metrov dolgo dvoješko figuro, ki jo je poimenoval The Man (človek iz pločevink). Pločevinasti človek je prikazan v trenutku, ko je odvrnil pločevinko. Tako je postal simbol za ponovno predelavo odpadkov. Človek iz pločevinke pa ne bi imel dolgega življenja. Pločevinasti škatlice, ki so jih zbrali otroci, naj bi že kmalu končale v talilni peči. Pločevinski peček je namenjen otroški bolnici.

BELI OSLIČKI

Na Sardiniji že od nekdaj živi v popolni svobodi čreda belih osličkov, tako imenovanih albinov. Nihče ne ve, od kod so prišli. Tam se jim ni treba bati roparic kot na drugih območjih, kjer živijo, na primer v etiopski puščavi Danakil, in zato jim ni potrebna varovalna barva. Že od daleč jih je videti z njihovo bleščečo belo dlako. Toda kljub vsemu imajo vsaj eno pomanjkljivost: slabo so zaščiteni pred žgočim sredozemskim soncem, kajti njihova koža nima barvnih pigmentov in jih tako bolj slabo varuje pred pripeko. Češ dan si zato najraje poiščejo zavetje med skalami, ponoči pa se pasejo, že od daleč vidni kot bele pošasti.

Ni čudno, da se je okoli njih spletlo veliko pripovedk in legend. Domačini s Sardinije so prepričani, da so to »otroci luninega boga in marsikdo se jih boji. To pa zanje pomeni tudi določeno prednost, ker nanje ne streljajo in jih ne lovijo, da bi jih uporabljali za pravljanje tovorov.

Nekateri lovci iz Sardinije so pred leti sicer uprizorili lov na bele osličke, toda brez uspeha — živali so se jim spretno umaknile na varno. Lovci, ki zase trdijo, da prej niso bili praznoverni, sedaj verjamejo v duhove in pošasti. Neumni ljudje in pametni osli, bi lahko rekli.

KAKO SO PADALI REKORDI

mer so imeli tedaj pripravljenih še štirideset dodatnih kostumov, ki pa jih med snemanjem niso »porabili«.

Najbolje prodana filmska glasba, White Christmas, pesmica, ki jo je v filmu Holiday Inn (ZDA 1942) pel slaviti Bing Crosby. Prodali so več kot 30 milijonov plošč. Prvi kaskader v filmski zgodovini je bil Frank Hanaway, ki je leta 1903 (sicer je služil v ameriški konjenici) nastopil v filmu Napad na vlak.

Največ živih bitij je nastopilo v filmu Swarm, posnetem leta 1978 v ZDA. V omenjenem filmu je nastopilo več kot 22 milijonov čebel. Ha, ha, ha. Kaj hočemo, rekordi so pač rekordi!

Največ različnih živali je nastopilo v znanem filmu V 80 dneh okoli sveta (ZDA, 1956). Na sceni je bilo 8.552 živali, med njimi 3.800 ovac, 2.488 bizonov, 950 mul, 800 konjev, 512 opic, 17 bikov in — pomislite — štiri žive ostrige.

Največja filmska ekipa je snemala film Tokyo Olimpia leta 1964. Vsega skupaj je filmski štab štel 556 ljudi. Ko smo že pri olimpijskih igrah, pa še to: prvi film o olimpiadi je bil posnet leta 1928. Šlo je za film Olympic Hero. Prvi film o nogometu je bil The Winning goal, posnet v Veliki Britaniji.

Na boksarsko tematiko je bilo med športnimi panogami posnetih največ filmov. Boks vodi s 187 filmi, potem pridejo na vrsto konjske dirke (118 filmov) in

ameriški nogomet s 103 filmi.

Tako, zdaj verjetno veste nekaj več o filmu z malce neobičajnega zornega kota. To so najbolj nori in komaj verjetni podatki, s katerimi vam lahko postrže zgodovina sedme umetnosti.

Brezplačen tedenski tečaj iz barvitnega dnevnega branja.

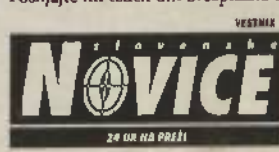

Čas, ki ga preživiš ob svojem dnevnem časopisu, je lahko drugačen, bolj sproščen in barvit. Radi bi, da preizkusite tudi sami, zato vam pošiljamo Slovenske novice en teden brezplačno.

Slovenske novice en teden zastonj.

Izpolnite tale kupon in teden dni vam bomo brezplačno pošiljali naš časnik. POZOR: To ugodnost lahko izkoristite samo enkrat, zato jo izkoristite takoj!

Pošiljajte mi teden dni brezplačno in brez obveznosti Slovenske novice.

Ime in priimek _____
 Ulica in hišna številka _____
 Telefon _____
 Poštna številka _____
 Kraj _____

Kupon pošljite na naslov: Slovenske novice, Titova 35, 61000 Ljubljana

DIREKTOR

Iz Amerike je pricuzljala vest, da je najbolje plačani direktor na svetu zaslužil na uro okroglih 1500 funtov (4500 DEM).

Znano je tudi, za koga gre: ime mu je Steven Ross in je predsednik in izvršni direktor družbe Time Warner, ki je bila na primer producentka filma Batman in je založnica revije Time. Mož je v minulih 17 letih prejel 275 milijona dolarjev ali povprečni dohodek dobrih 16 milijonov na leto. Če vzamemo, da dela po 18 ur na dan, 365 dni na leto, potem je od leta 1973 do danes prejemal kar po 2465 dolarjev na uro.

Začno je imflek boleti mojega pajdara Be-leka, tak dolgo je gledal vujška tou nouvo risiko izo na tendawkoj ulici s Soboti. K seci je mimo priso eden gonicanec, pa je pusto: "Tak tou gospoud, ka je te pogrebni zavod tak dalec od cirtora razizkary, tou nef bilou glaca?" "Vef je pa tou nej nika pogrebuška izo, liki nouva zavovalnica triglav" je narložo Zela. "Foj, za kou pa te zalijejo, ka je cejla izo tak čarna — etče okna pa okvini, pa pokriva je s čarnin?" "Za mikin ne zalijejo, tou je tak moderno!" "Ja, ka pa tisto koga, namesto strefe, je tisto propeler, ka de smrad s kaflerije feraj guno?" "Ulej, tou fe vse klij tabes arhitektura, ka je značilna za našo prekomurako zoharajno. Gla de vse gotovo, te pred izo bi lesene kioske postavijo nazločnik, pa de stvar komplet-na, je narložo Zela. Vas pa pozdravla štruci"

SKRIVNOSTI VAŠIH DLANI

ŠIFRA: NESREČNA

Ste diplomatski in zelo uvidni. To vam bo koristilo pri poklicu. Ustrezali bi vam vsi poklici, ki imajo zvezo z ljudmi. Ste prepričljivi in lahko se izražate.

Morate pa biti predvsem pozorni na svoje zdravje. V zvezi z njim je pričakovati nenehne težave, še posebno v drugi polovici življenja. Samodisciplina in pravilno usmerjena energija ter predvsem veliko volje lahko prinesejo številne izboljšave. V ljubezni si že zdaj na neki način predstavljate in iščete partnerja za vse življenje. Mi vsi na tem področju nekoliko idealiziramo svoje predstave o idealnem partnerju. Eni uspejo, drugi ne. Na koncu se tako in tako zadovoljimo s tem, kar nam je namenila usoda.

Nasvet: Najbolj bi vam ustrezala vloga matere in gospodinje. Vedno ste urejeni in opazeni v okolici. V počevju pride samo partner, ki bo imel za vas dovolj časa.

ŠIFRA: BAA

Ste optimist, sebi in drugim v pomoč. Zelo se trudite in nič vam ni težko narediti. Imate smisel za sočloveka, zato vas je mogoče srečati pri delu kake humanitarne in prostovoljne organizacije. Znaite pa tudi lenariti. Tečaj si radi privoščite mnoge dobrote tega sveta, kar pa največ škoduje vaši fizični kondiciji in zdravju.

Vse to lahko bremeni tudi vašo denarnico. Pomislite na vse možne posledice takega početja. Da ne omenjam dekleta, ki se sicer rada spogledujejo le, če imajo pravi interes.

Nasvet: Včasih je treba življenje zasukati kar za 360°, da bi znali ceniti tisto, kar šele pride. Težko je in nevarno, polno nevšečnosti, na katere nismo pripravljeni. Ampak uspeh zagotovo ne izostane.

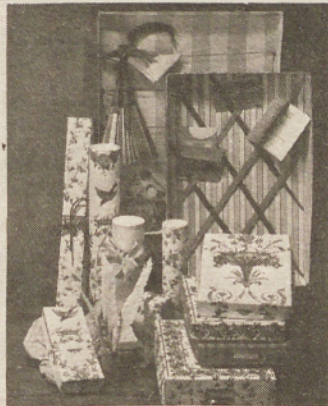
Šele ko človeka udari nesreča, vidi pravo vrednost sebe in svojega življenja ter vsega, kar ga obkroža, pravi Herman Hesse, znan nemški nobelovec. In ta resnica prav gotovo drži.

ŠIFRA: ZATE-J

Kada ste v družbi. Znaite zabavati druge in sebe. Vaših ironičnih pripomb so se tisti, ki vas poznajo, že navadili, zato vam jih nevedno niti ne zamerijo. Elementarno se znate izvleči iz možnih kočljivih položajev.

Lepe škatle za red v omari

Pospravljamo omare. Laže nam bo šlo od rok, če bomo imeli pri roki dovolj različnih škatel, omara bo bolj urejena in lepša, če bomo te škatle najprej prelepili s tapetami ali okrasnim ovojnim papirjem. V škatlah in škatlicah pregledno hranimo perilo, različna oblačila in predmete. Nič več ne brskamo in ne iščemo, vse je pri roki. Omara je kar naenkrat prostornejša. Škatle in ovojni papir kupimo v trgovini.

ZA LJUBITELJE CVETJA

CVETLIČNI HOROSKOP

V današnjem cvetličnem horoskopu vam, dragi bralci, predstavljamo slavljenca tega meseca, rojenega v znamenju TEHTNICE, gospoda Branka Žunca, novinarja iz Murske Sobotice.

In kaj pravijo zvezde o TEHTNICAH?

Predvsem vse po vrsti težijo k ravnotežju. Kot da neprestano tehtajo »za in proti«, od tod tudi ime znamenja za rojene od 23. septembra do 22. oktobra. In prav to je njihova največja odlika. Nasploh so tehtnice zelo previdne. »Trikrat premisli, pa enkrat reci...« je njihova deviza. Tehtnice si iščejo intelektualne partnerje. Ideal jim je popolna harmonija. Izogibajo se konfrontacij. Kot da so neki »mirotvorniki«, kar je v naših neljubih časih zelo pomembno. Kdo ve, kateri generali so tehtnice?

Tehtnice imajo zelo prefinjen okus. Še tako neoseben, pust prostor znajo spremeniti v eleganten salon, tudi sami delujejo elegantno, celo v kavbojkah!

Ženske TEHTNICE so močno energične, aktivne. Imajo mnogo smisla za biznis. Rade flirtajo: saj so poosebljene ženstvenosti.

In moški — TEHTNICA? Težko mu je ugoditi, saj zahteva popolnost. Da to lahko, mora vedeti tista, ki se odloči zanj. A v zameno za svoj trud dobi brez-pogojno poštenega, pravičnega

in kar je najbolj pomembno — zelo možatega partnerja. Pa še toleranten je — saj je vendar TEHTNICA.

Tehtnice razveseljujejo rože v kombinaciji rumene, modre in bele barve.

Čestitamo vsem TEHTNICAM!

Olga Varga

Pravila za nabiralce

Če se boste kdaj namenili nabirat zdravilna zelišča, morate pri tem vedeti marsikaj pomembnega. Šest zlatih pravil je, ki si jih je vredno zapomniti.

Nabirajte samo v naravi rastoče rastline. Vsaka rastlina ima za svojo vrsto značilno rastišče, na katerem najbolje uspeva. Mnoge zdravilne rastline lahko tudi gojimo,

toda vedeti moramo, v kakšnih razmerah živijo v naravi.

Pri nabiranju zdravilnih rastlin naj nas vodi misel, da ne smemo delati škode, da torej varujemo naravo. Tretje pravilo je, da se rastline naučimo natančno spoznavati. Samo zgled: slovito arniko lahko zamenjamo s šestimi podobnimi nezdravilnimi rastlinami. Če si nismo na jasnem, povprašajmo izkušne

ne zeliščarje. Zdravilne rastline nabiramo samo za eno leto. Nikoli jih ne nabiramo za več let, saj izgubijo zdravilno moč. Bodimo previdni pri strupenih rastlinah. Sami iz njih ne pripravljajmo čajev, izvlečkov in ne mazil, to delo prepustimo strokovnjakom. In nazadnje: kdor nima potrpljenja za nabiranje, sušenje, naj se nabiranja zdravilnih zelišč ne loti.

RDEČE JE VEČNO

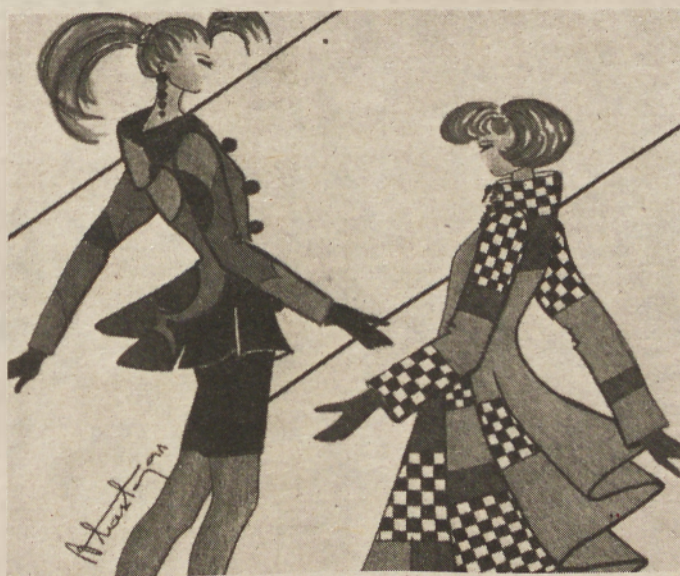
Ne glede na modo je rdeča barva črtala za ustnice bila in bo vselej najbolj priljubljena. Treba je namreč priznati, da so rdeče obarvane ustnice najbolj ženstvene, vzbujajo pozele, pritegujejo poglede in vznemirjajo misli. Ker so rdeče obarvane ustnice tudi najbolj vpadljive, je treba rdečilo nanje nanesti res strokovno in natančno. Svetujemo vam, da naneseš najprej nanje tanek sloj tekočega pudra ali pudra v prahu. Rdečilo bo obstojnejše in se bo bolje prijelo na ustnice. Ustnice nato najprej obrobite z rdečim svinčnikom in šele nato naneseš nanje rdečilo.

NASVET

Večiko ste hodili, morda plesali ali stali. Seveda vas boljijo noge. Ko pridete domov, si napravite kopal s hladno vodo, v katero vrzite za pest soli. Noge namakajte pet minut, potem jih dobro obrišite s frotirko in namažite z limoninim sokom. Bolje se boste počutili.

MODA

Letošnja moda je znova privlekla iz zaprašenih omar star vzorec, ga nekoliko posodobila in ustvarila hit motiv, ki bi mu lahko rekli krpica, krpici. Pobrskejte po vaši domači šivalnici in morda boste našli meter zelene blaga, pol metra rdečega pa še nekaj ostankov rumenega. Če je približno enako kvalitetno in debelo ni več kaj razmišljati. Razrežite ga na poljubno velike plošče, postavite in zasijte, če pa niste veščiči šivanja, blago odnesite k šivilji, da vam bo ukrojila kostum ali plašč.

Kuhajte z nami

Kuhana solata — ajvar

Kuhano zelenjavno solato ali ajvar pripravljamo na različne načine iz jesenskih zelenjavnih plodov: paprike, jajčevcev, paradižnika, čebule in drugih količinsko manjših dodatkov. Pomembno je, da uporabljamo zdrave plodove, da je solata dovolj kuhana in zgoščena ter primerno slana.

1. recept: 2 kg zdravih, zrelih paradižnikov, 2 kg mesnatih rdečih paprik, 1 kg čebule, 3 dcl (malo razredčenega) vinskega kisa, 2 dcl belega olja, 2 dcl gorčice, sol po potrebi, feferoni po okusu.

Paradižnik, papriko in čebulo vsako posebej zrežemo na mersoznanci in damo na cedilo ter počakamo 2 do 3 ure, da sok dobro odteče. Nato zavremo kis, olje in sol. Dodamo vso zmleto zelenjavo in kuhamo, da se zgosti in zelenjava zmehta. Nekoliko ohladimo in umešamo gorčico ter po želji dodamo kak feferon. Ponovno prevremo in vroče napolnimo v male kozarce, ki jih zapremo ali zavežemo z dvojnimi celofanom. Damo v suho soparo. Shranimo v hladni, suhi, temni shrambi.

2. recept: 2 kg rdeče paprike zmelji, prilij 2 dcl belega olja, soli in kuhaj 20 minut. Mešaj. Dodaj 10 dag naribanega črna in 1/2 dcl vinskega kisa. Vre naj še 10 minut. Ohladi in umešaj 2,5 dcl gorčice. Spravi v male kozarce in zaveži.

SESTAVIL MARKO NAPAST	AM FILM IGRALEC (PLEŠE Z VOLKOV)	NEPOKLICNI ŠPORTNIK	MESTO V IRANSKI POKRAJINI LARISTAN	JAPONSK BOG Z LISIČJO GLAVO	MESTO NA OTOKU CRESU	ZENSKA KI PRČDA, ALI KUPLE NA SEJMU	SREDO-ZEMSKO OKRASNI GRM
NINFA KI JE 7 LET ZADRŽEVAL ODISEJA	K				P	S	O
NEMŠKI ŠAHIST LASKER	E	N	A	N	U	E	L
GOLJUFA-NJE	V	A	R	A	N	J	E
IVAN TAVČAR	I	T	R	A	M	A	
ZAKOVICA	N	I	T	T	A	N	
OTOK V SEVERNEM JADRANU	C	K	E	S		R	O
KISIK	O	S	L	O	K	E	
FLOSAR	S	P	L	A	V	A	R
NEUMNICA	T	R	A	P	A		
NATRIJ	N	A	T	R	I	J	
VOJAŠKA ENOTA	E	D	I	V	I	C	A
KAZNJENOG NA NEKDANJI ROBJI	R	O	B	J	A	S	

ZAIGRAJMO IN ZAPOJMO PO DOMAČE

NA MURSKEM VALU

Glasujem za:

Izvajalec:

Skladba:

KUPON 35

Lestvica narodno zabavnih melodij:

1. JAZ SEM PA EN FRANC KOŠIR — Franc Košir
2. ŠNOPEČEK — Modra Kronika
3. BRHKE GORENJKJE — Alpski kvintet
4. SLOVENCIM SMO VESELJAKI — Ans. Ivana Ruparja
5. ZAVRTIMO SE — Ans. Vilija Petriča

Lestvico lahko poslušate na MURSKEM VALU ob četrtkih od 18. do 19. ure.

Nagrajenci tega tedna:

JOŽICA KREFT, Krajna 54, 69251 Tišina
 ERIKA MESARIČ, Melinci 165, 69231 Beltinci
 MATEJA GALUŠAK, Galušk 28, 69244 Videm ob Ščavnici

TRIKRAT ZLATI MONDE SELECTION 1991

Mednarodna žirija Monde selection 1991 je po opravljenih analizah v priznanih laboratorijih podelila naslednja priznanja:

ČRNI BARON

VELIKA ZLATA MEDALJA

UNI BREZ ALKOHOLA

ZLATA MEDALJA

UNION PILS ORIGINAL

ZLATA MEDALJA

V Pivovarni Union smo veseli in ponosni, da znamo narediti najboljše temno pivo v Evropi Črni Baron.

Da znamo v Union Pils Original ujeti žlahtno aromo savinjskega hmelja s polnim okusom in zlato rumeno barvo.

Da znamo pripraviti Uni brez alkohola za vse pivce piva, kadar ne pijejo piva.

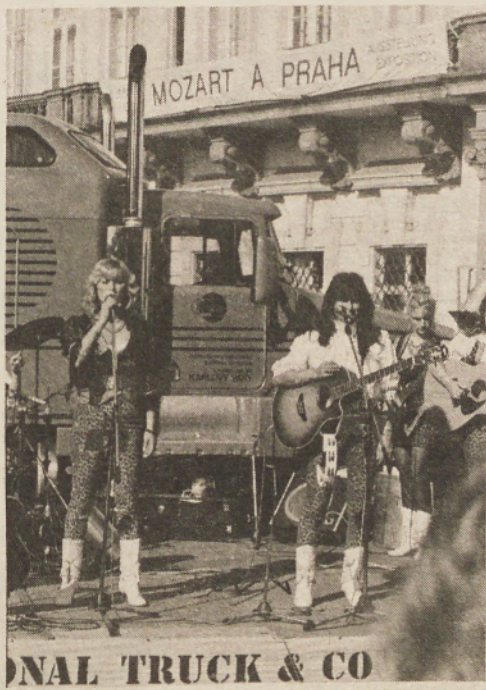
S POTI PO ČEŠKO-SLOVAŠKI

ŽIVLJENJE PRAŠKIH ULIC

Praga s svojo preteklostjo, ki diha iz vsake zgradbe, ulice in uličice starega dela mesta, privablja vsako leto na tisoče obiskovalcev. Vendar prestolnica Češko-Slovaške ni le mrtev spomenik preteklosti Češke, ampak so njeni čudoviti trgi, ulice in se posebno Karlov most vsa sezona tudi svojevrsten teater. Glumači, požiralci mešev in predvsem glasbeniki kažejo mimooidnim svoje spretnosti in znanje, ob tem zasluzijo nekaj drobiža, mestu pa dajejo poseben čar, ki ga sicer še tako popolno obnovljeni kulturni spomeniki in muzeji sami nikoli ne bi imeli.

Jože Bojbič

MOZART A PRAHA

JANŽEV VRH

UPOKOJENCI RAZVILI PRAPOR

Na Janževem Vrhu deluje pododbor Društva upokojencev Gornja Radgona, ki ga vodi Mimica Pelcl. Odbor združuje okrog 120 članov. Na letni konferenci letos aprila so se odločili, da bodo zbirali sredstva za nadkup društvenega prapora. Zbrali so 26.000 dinarjev, 6.000 dinarjev pa je prispeval pododbor na Kapeli. Na slovesnosti ob razvijanju prapora se je v gasilskem domu zbralo okrog 100 upokojencev. Na prapor, ki ima simbol Janžev hram, so pripeli sedem mladih. Drog pa je obdan z 58

zlatimi žeblički. Na slovesnosti so bili tudi štirje praporščaki iz drugih pododborov radgonskega društva. S pobratenjem so novi prapor sprejeli v svoj društveni krog. Na slovesnosti sta govorila Mimica Pelcl, predsednica pododbora, in Jože Kos, predsednik radgonskega društva. Pripravili so tudi kulturni program, v katerem so sodelovali tamburaški zbor upokojencev iz Ljutomeru in mladina z recitacijami. Potem pa so se upokojenci sprostil na družabnem srečanju.

J. K.

Gradijo novo tehcnico

V neposredni bližini lovskega doma v Moravskih Toplicah so začeli graditi novo odkupno postajo z mostno tehcnico. Investitor je KZ Panonka, Murska Sobota, izvajalec pa Komunalno podjetje Cesta iz Varaždina. Zidarska dela pa opravlja mojster Janez Horvat iz Ormoža. Dvajset-tonska elektronska tehcnica stane dva milijona tolarjev. Pri novi odkupni postaji bodo uredili tudi sanitarije, nared pa bo še ta mesec. Okolico bodo tudi asfaltirali.

K. Ščavničar

Mrliška vežica kmalu nared

Po skoraj štirih letih je mrliška vežica na pokopališču v Apačah skoraj nared. Manjka le še notranja oprema, ki pa jo bodo namestili v naslednjih mesecih. Dosedanja mrliška vežica je bila neustrezna. Z zgraditvijo nove vežice v prihodnje najbrž ne bo več odpora med krajanji, da bi pokojniki pred pogrebom ležali doma.

F. Klemenčič

Prihodnje leto nova šola

Osnovno šolo Mala Nedelja obiskuje 181 učencev, ki se stikajo v 119 let starem objektu. Poleg tega je v zgradbi še vrtec za 30 malčkov. Pouk v šoli je dvoizmenski, veliko učencev pa se vozi v šolo ali pešachi po več kilometrov. Zato so se v Ljutomerski občini odločili za zidavo nove šole, ki naj bi bila nared prihodnje leto. Tega si prav gotovo zelo želijo tako učenci kot učitelji.

F. Klemenčič

BILI SMO V NEGOSI

RESNIČNOST NI PRAVLJICA

V Krajevem leksikonu Slovenije, izdanem pred 10 leti, piše, da so na območju Negove »slemenske ceste po daljšem deževju neprehodne; edina izjema je cesta, ki povezuje Negovo z Ivanjci.« No, od takrat se je marsikaj spremenilo in asfalt, je prekril marsikatero od teh cest. Se vedno pa ga ni proti pokopališču in dalje proti meji z lenarško občino. V vaškem odboru krajevne skupnosti so pojasnili, da bi cesto v dolžini 800 metrov najbrž že asfaltirali, ko bi uspel občinski referendum o samoprispevku, saj bi potlej dobili nekaj denarja iz tega sklada. Zdaj upajo, da bodo dobili del denarja iz drugega vira: republiškega sklada za demografsko ogrožena in obmejna območja. Ustrezno dokumentacijo so ob pravem času poslali v Ljubljano. Glavno finančno breme pa bodo seveda morali nositi krajanji sami.

Negova je pomembno krajevno središče, znano po gradu, Marijini cerkvi, jezeru... O gradu je bilo prelitto veliko črnila in tiskarske barve, saj so se pisci zgražali nad njegovo zanemarjenostjo, propadanjem. Ščasoma so vendarle prekrili streho, izselili stanovalce, ga očistili, potem pa je zmanjkalo denarja in spet je prepuščen svoji klavni usodi. Škoda, kajti grad ima svojo zgodovino: prvotni negovski grad je zrasel v 14. stoletju iz strelskega dvorca. Pozneje je pripadal plemiški rodbini Trauttmansdorff, ki je stavbo obnovila in prizidala nove prostore. Gradu niso prišlo do živoga ne Turki ne njihovi za-

vezniki kruci. Na dvorišču rastejo nekatera eksotična drevesa.

Župno Marijino cerkev pa so zgradili 1699., križeva kapela je iz 1850. leta, na cerkvenem stolpu pa je zapisana letnica 1710. Župnija je nastala 1782. leta. Verniki lepo skrbijo za sakralne objekte. Tod se ob nedeljah in

Fran Bezjak, nabožni publicist, ki je budil narodno zavest, in Franc Jančar, ki je napisal sadjarjem in vinogradnikom dve knjigi nasvetov.

Danes se Negova lepo razvija. Nastaja tudi novo naselje, zato pa so potrebni nekateri tako imenovani infrastrukturni objekti.

NEGOVSKA RAZGLEDNICA — Foto: Š. S.

praznikov (pa tudi ob vsakodnevnih opravkih v posvetnih inštitucijah) shajajo ne le Negovčani iz središča kraja, ampak tudi iz zaseлков, kot so Mujhavec, Negovska ves, Negovski Vrh, Ločjak. Na območju Negove so našli kamnite sekire, bronasto sekiro in rimske novce. Negova je dala zgodovini tudi nekaj pomembnih mož: Zmago Bergant je bil pedagoški pisatelj, Andrej Fekonja publicist in literarni zgodovinar; pri Negovi sta delovala

Zanimivo je, da so že zdavnaj zgradili čistilno napravo, ne pa tudi kanalizacijskega omrežja. Ker taka nalozba zahteva veliko denarja, je vprašanje, kdaj jo bodo uresničili. Dotlej pa bodo tisti, ki kaj dajo na varstvo okolja, hranili odpadne vode v zaprtih greznicah, oni drugi pa jih bodo še naprej spuščali po pobočjih. Središče Negove je namreč na nadmorski višini blizu 300 metrov.

Š. Sobočan

NOVA TRGOVINA ZA TRI VASI

V Vidonec so odprli trgovino ELA, v kateri prodajajo na 35 kvadratnih metrih živila in gospodinjne potrebščine. V skladišču ob trgovini pa je možno kupiti tudi gradbeni material, mineralna gnojila in premog.

Nova trgovina je velika pridobitev za krajanje Vidonec in dveh sosednjih vasi, saj jim posledje ne bo potrebno po nakupih v oddaljeni Grad. Posebna novost pa je prodaja premoga, ki ga imajo v zalogi med tem, ko je v M. Soboti nanj treba čakati. Kupcem pa bodo prihranjeni tudi stroški dragih prevozov premoga iz več kot 20 kilometrov oddaljene M. Sobote.

Boris Hegeduš

Prvi kupci, na vratih lastnica nove trgovine Ela Vlač

SREČANJE Z DOMAČIM MOJSTROM

KOLAR IZDELUJE LESTVE

NA MADŽARSKEM JE POSTALO »VROČE«. ZATO SE JE VRNIL V RODNE ŠALOVCE. DOKAJ NAREJENA LESNA STRUŽNICA SE ŠE VRTI

Lahko je zdaj rokodelcem, kolikor jih je pač še ostalo, saj so jim stroji olajšali prej težko delo. Tudi v kolarsko-mizarski delavnici 64-letnega Janeza Sveteca v Šalovcih je zdaj tako: videl sem motorno žago, električni skobel-

pa tudi kake izdelke, ki jih uvrščamo med mizarske. Do leta 1966 je bilo veliko naročil za izdelavo voz, potem pa vse manj in nazadnje so povsem usahnili. Lesene kmečke vozove so izpodrinili kovinski vozovi z gumijasti-

darskih objektov... Dolgo časa je bilo tudi to delo predvsem ročno, saj so z ročnimi žagami izdelovali spojna mesta na »rožnicah«, tramovih, ročno so rezovali letve; potem pa so se pojavile motorne žage, izdelavo so ponostavili in šalovski mojster, ki je medtem postal tudi že starejši, se je ščasoma posvolil od tesarstva.

»Zdaj sem predvsem v svoji delavnici, seveda ko sem prost. Imamo namreč tudi nekaj zemlje, katere obdelave (zaradi obrti) ne kanimo zanemariti. Zdaj izdelujem predvsem lesene lestve raznih dolžin, tu in tam popravi lesena kolesa sejalnic za žita, često pa se zavrti tudi stara lesna stružnica, da bi na njej izdelal leseni »voder« za hrambo »kamna« za brušenje kos. Včasih pa kdo voder naroči samo zato, da bi ga obesil kot okras v svoji počitniški hišici.«

Mož, ki se razume v kolarstvo, tesarstvo, mizarstvo in še v kako lesno obrt, ni obogatel. Tudi z njo si ni ustvaril pogojev za pokojnino, ampak se te nadeja zaradi dela (in plačevanja prispevkov) v kmetijstvu. Sicer pa sem imel občutek, da nima velikih želja po gromotnih dobrinah. Večje zadovoljstvo so mu trenutki, ki jih preživlja v svoji delavnici. Morada tudi zato, ker je v njej velika krušna peš, iz katere često zadiši po domačem kruhu.

Š. Sobočan

PRED STRUŽNICO — Janez Svetec še vedno uporablja staro lesno stružnico. Na njej zdaj izrezuje v glavnem »vodere«, našemu novinarju pa je pokazal, kako je stružil pesto za kolesa lesenih vozov.

Foto: Š. S.

ni stroj, lesno stružnico na električni pogon...

»Kolarskega poklica sem se izučil v Monostru na Madžarskem. Tam sem delal tudi kot pomočnik, a sem se 1956. leta, ko so to državo zasedle sovjetske čete, vrnil. Domov sem pripeljal ženo in tri sinove. Nastanili smo se v mojem rojstnem domu in začel sem pomagati očetu v njegovi kolarski delavnici. V njej sva izdelovala različne lesene kmečke vozove, »kolezline« (zapravljivke), razno kmečko orodje, včasih

mi kolesi. Pozneje pa so tudi tišli v pozabo, saj so kmetje kupili veliko traktorjev in k njim tovarniške prikolice.«

Tako mi je pripovedoval mož iz Šalovec. Starih časov ne objukuje preveč, saj se zaveda, da napredka ni mogoče ustaviti. Pomankanje kolarskih del pa ga ni spravilo na beraško palico, saj se Janez Svetec razume tudi na tesarstvo. Seveda ostrejši ni izdeloval sam, ampak je v glavnem »komandiral« delavcem, ki so jih najemali graditelji hiš, gospo-

KDO BO ZMAGOVALEC V OKTOBRU?

NAJ POMUREC (POMURKA) MESECA

GLASUJEM ZA

10

(Ime in priimek predlagatelja ter nastov)

Se slabe dva meseca in pol nas ločita do konca naše letošnje akcije za izbor Pomurca meseca in s tem tudi za najpopularnejšo osebnost leta 1991 v pokrajini ob Muri. Za zdaj je v pripravljenem vodstvu gledališki predsednik Evgen Car, sicer rojak iz Dobrovnika, sledita pa mu predsednik predsedstva Republike Slovenije Milan Kučan in humorist Geza Farkaš. Z vašimi glasovi, spoštovani bralci domačega tednika, je oblikovana lestvica, zato pričakujemo velik odziv tudi v prihodnje.

TAKO SE SIRENE ŠE NISO OGLASILE

ŠOLSKA VRATA SO SE ZAPRLA. NAPOČIL JE TEŽKO PRIČAKOVAN TRENUTEK — KONEC POUKA ZA DVA MESECA.

Večino počitnic sem preživela doma. Začele so se zelo slabo — zaradi nepričakovane vojne. To nas je vse zelo pretreslo, še posebej na mojo mamo, ki večino večerov prebije doma pred televizorjem in gleda poročila. Niti pomisliti ne upamo več, kako je bilo prva dva tedna počitnic! To so bili hudi časi, ko smo otroci — namesto da bi se takrat, ko ni bilo domačih nalog in šolskih obvez, igrali na dvorišču — čepele v kletih in preživljali vedno nove strese. Dobro se spominim, kako presenečenje je bil prvi alarm za nevarnost zračnega napada. Bili smo pri babici v Lendavi. Zjutraj sem se zbudila

okrog devete ure. Babica, dedek, očka, mama in Nina so bili že pokonci. Sedeli so pred televizorjem in bili videti zelo prestrašeni. Zanimalo me je, kaj je narobe, zato sem hitro zbežala po stopnicah v dnevno sobo. Nasproti mi je prišel očka in mi velel, naj se hitro toplo oblečem. Ni mi bilo jasno, kaj naj zdaj to pomeni. A sem hitro izvedela, da se pričakuje zračni napad, še vedno pa mi ni bilo povsem jasno, kdo naj bi nas napadel. Pohitela sem k mami, ki se je pred vhodnimi vrati pogovarjala s sosedo. Ravno ko sem zahtevala odgovor na svoje vprašanje, smo naenkrat zaslišali tuljenje sirene. Take sirene nisem slišala še nikoli prej. Sploh nisem vedela, za kaj gre. Mama se je na hitro slovila od sosedice in vsi smo stekli v klet. Bilo me je strah, a ne tako kot mamino in babico, ki ju je zajela strašna panika — kar jo

kali sta. Čez pol ure je bil napad prekliran. Tako smo preživeli prvi alarm za zračni napad, ki so se vrstili še nekaj naslednjih dni. Bilo je grozno in ne žilimo si, da bi se ponovilo.

To je bil dogodek iz mojih letošnjih počitnic, ki mi je ostal najbolj v spominu.

Preostale proste dni pa sem preživela večinoma doma, nekaj dni pri babici, v Gradcu, Ljubljani, Mariboru in drugod.

Maja Sardi,
6. b, OŠ KD-KAJUHA,
M. Sobota

NEZGODA

Neko nedeljo smo se peljali v Maribor. Na poti smo videli prometno nezgodo. Avto je zapeljal v občestni jarek. Na kraju nesreče so bili že miličniki in rešilec, saj je bil eden od udeležencev prometne nezgode poškodovan. To je bilo prvič, da sem videla nesrečo. Ceprav mi je bilo hudo, sem bila vseeno vesela, da nihče ni bil teže ranjen.

Vozniki bi morali biti previdnejši.

Tatjana Vrbanjšček, 3. r.,
OŠ Apače

STARA SLIVA

Že kot deček sem plezal po stari slivi, si trgala hlače in skakal z nje. Spomlad, ko je cvetela, je bila podobna roži velikani. Čebule so letale s cveta na cvet. Ko je odcvetela, je začela dobivati svoje prve plodove. Postajali so večji in jaz sem jih včasih hrustal kot večerica.

Prišlo je poletje in plodovi so zoreli. Ko so bili rdeče črni, smo jih pobirali. Babica me je jezila, da se ne bom kopal, če jih ne bom pobiral. Ko smo slive žgali, sem se v tisti vodi kopal, naslednji dan pa sem imel po telesu izpuščaje.

Leta so minevala, sliva je postajala starejša in jaz z njo. Nekega dne je močno deževalo in v slivo je udarila strela. Največja veja se je zlomila in sliva se je začela sušiti. In z njo so se sušili moji spomini na otroška leta. Babica je rekla, da se ji suši glava. Tudi babica je postala bolna. Nekega jutra je tiho umrla. Tudi stara sliva je odmrta. Njene korenine so ostale v zemlji, babičine pa v mojem srcu.

Marko Žižek, 7. a
OŠ Bakovci

Moja soba je polna skrivnosti

Moja soba je zelo velika. Delim si jo s sestrama. Obe sta mlajši od mene. Najleže je takrat, ko se v sobi ugasne luč in se začne naš dirindaj.

Zglavniki letijo sem ter tja. Večkrat se tudi stepemo. To traja kake pol ure, nato pa zaspimo. V sobi imamo postelje, omare, mizo, televizijo in polno drugega. Moj najljubši kotiček je postelja. Na njej najraje berem knjige in spim. Doma imam zelo veliko knjig. Berem jih zvečer, ker je takrat vse tiho. Ko se poglabljam z mislimi v središče dogajanja, stopi v sobo babica in reče: »Kaj še ne veš, kako je branje pri luči očem škodljivo? Lepo pospravi knjigo in pojdi spat!«

Najhuje je takrat, ko pride v sobo moj bratec Simon. Rad brska po mojih stvareh. Torbo moram dobro skriti, da je ne najde. Simon je zelo nagajiv, ampak mu ne zamerim, saj je star komaj tri leta. Ob pisanju domače naloge me večkrat prosi za list papirja in svinčnik. Nekaj časa čekurji, nato pa reče: »Veš, tudi jaz delam nalogo. Jutri pojdem s teboj v šolo.«

Seveda ne vem, kaj naj mu rečem. S sestrama se večkrat prepiramo zaradi televizije. Onidve bi radi gledali Ostržka, jaz pa film. Ko se že nekaj časa prepiramo, pojdem jaz v mamino sobo in si tam ogledam film. Zvečer sem rada dolgo pokonci, zjutraj pa ne morem vstati. Na vse pretega zeham in nazadnje se le spravim iz postelje ter se odpravim v šolo. Pozneje si jo pospravim.

V naši sobi se velikokrat dogaja kaj čudnega, zanimivega ali smešnega. Zelo rada bi imela svojo sobo. V njej bi sama gospodarila.

NATAŠA OSTRC, 7. b
OŠ Križevci pri Ljutomeru

NAŠA KONKURENCA SODELUJE Z NAMI

DEMOKRACIJA??

Čeprav smo uradno prekinili s totalitarnim režimom in se željni svobode napolnili v demokracijo, nam žal naš vsakdan tega ne razkriva. Uradni naziv »demokracija Slovenija« bo treba potrditi v življenju, kar pa nam zaenkrat ne uspeva, saj nismo sposobni demokratičnega življenja, ne pri komuniciranju našem delovanju, ne pri vzgoji. Bistvena nedemokratičnost se kaže v tem, da ljudje ne izražajo svojega mnenja, ampak smo bolj ali manj izpostavljeni konformizmu. Vajeni smo, da tisto, kar reče oblast, držim in tako pač mora biti. Dokler bo tako, mi bo šlo na smeh ob nazivu »demokracija in svobodna Slovenija«. Seveda posamezniki kot taki ne nosijo krivde, ampak bi jo lahko pripisali celotnemu vzgojnemu sistemu (ki ga navsezadnje tvorijo posamezniki).

Začne se pod vplivom staršev

in otrokova osebnost sploh ni odvisna od njega samega, ampak od vzgoje. Poudaril bi, da avtoritarna vzgoja, vzgoja, ki otroku ne pusti izraziti ambivalentnosti do svojih roditeljev, prinaša otroku različne posledice (nasilnost, agresija bodisi izražena navzven ali navznoter, neupoštevanje mnenj drugih...). Po prvih otroških letih se tem vplivom pridruži še vrtec, kasneje šola in prav pri tem se bomo ustavili.

V severovzhodni Angliji, v mestecu Summerhill je sredi gozdiča in travnikov šola. Naj vas »šola« nikakor ne pripelje do asociacij na naša »mladinska koncentracijska taborišča«. Ustanovitelj šole, A. S. Neill, je o njej dejal: »Namen šole ni producirati dobro izobražene ljudi z dobrimi spričevali, temveč dati ljudem možnost, da zrastejo v svoji samostojnosti, avtonomnosti in svobodi — človek je pomembnejši od vsake diplome.« Summerhillska šola že sedemdeset let deluje po teh načelih.

Osnovna ideja avtonomnosti in samoupravljanja je v tem, da

se sme o vseh rečeh (ni tabujev!) vsakdanjega življenja v šoli pogovarjati, jih spreminjati, o njih odločati. V Summerhillu imajo demokratične zbornice, ki so sestavljene iz vseh na šoli — od čistilke, kuharice prek učiteljev do učencev in celotna šola v bistvu funkcionira kot življenjska skupnost (učenci/-ke/ na šoli tudi spijo). Oba demokratična zbora (razsodni in zakonodajni) upravljata vse dejavnosti na šoli, razen zdravstva in financ. Zbora določijo na volitvah, zbori imajo še razsodnika, ki pa ga menja vsakih 14 dni. Učenci lahko sami predlagajo nove zakone ali pa spremembe starih. Za disciplino odraslim ni treba skrbeti, zanje poskrbijo otroci sami. Kršitelje zakonov obravnavajo in z glasovanjem določijo rešitev. Stroge kazni so zelo redke. Pravzaprav najhuje obsojajo obnašanje, ki omejuje svobodo drugih ljudi.

Vse učne ure so prostovoljne, ampak začuda otroci v Summerhillu radi hodijo k pouku. Ne grozi jim nobena prisila, zagotovljeno pa imajo kakovost učnih

DAN MLADIH POMURJA

Ideja o takšnem srečanju mi že daljši čas roji po glavi in v pogovoru s prijatelji in drugo mladino vidim, da bi bil odziv ogromen, saj bi to bilo nekaj takšnega, kar mladi v tem mestu in okolici resnično pogrešamo.

Za kaj gre?
Gre za srečanje mladih ljudi naše pomurske regije, ki jim po domače pravimo kar šolajoča se mladina. Ta mladina pa seveda potrebuje tudi neko sprostitveno od te more — šole. To sprostitveno pa pri nas le težko najdemo, zato mislim, da bi to srečanje imelo smisel v več pomenih:

- vsekakor sprostitveno od šole in učenja,
- srečala bi se mladina, vaša prihodnost, nastala bi nova prijateljstva in spletle bi se nove ljubezni.
- obudilo bi se umirajoče življenje v Murški Soboti,
- zaslužili bi prodajalci jedil in pijač,
- končno bi v VESTNIKU pisali tudi kaj pozitivnega o mladini in življenju mladih v Murški Soboti.

Po moji zamisli sta dve možnosti za izvedbo srečanja. Prva je ta, da bi srečanje trajalo od petka do nedelje (kar

je manj verjetna različica), druga pa je, da bi srečanje trajalo od sobote zjutraj do nedelje zjutraj. V obeh primerih bi seveda učenci in dijaki morali naslednji ponedeljek biti opravičeni spravevanja in kontrol, vendar »obvezno« navzoč pri pouku.

Srečanje bi se seveda dogajalo na več »prizoriščih« hkrati. Za najmlajše bi bile brezplačne kinopredstave mladinskih filmov v kinu, v grajski dvorani bi bile lutkovne predstave, nastopi pevskih zborov... Za tiste bolj športne pa bi lahko priredili različna športna tekmovanja v kateri od soboških športnih dvo an. Poleg tega bi organizirali predavanja za mlade s temi, ki jih najbolj zanimajo; okrogle mize o različni problematikah, ki mlade žulijo; ml dim bi se pustilo, da ta dan sami na ravijo, organizirajo in vodijo spore na Radiu Murška Sobotica (seveda ob pomoči delavcev Radia MS)...

Okoli 17. ure pa bi se začela glavna »festa« za učence z večletnimi šolskimi izkušnjami (beri dijake in študente). Pravo mesto za to bi bil prav gotovo travnik pri I. osnovni šoli. Vsekakor bi se tam v temi moral prizgati kres (seveda pod nadzorstvom gasilcev); predsta-

ur. Prostovoljne učne ure so med drugim priporočljive tudi za red pri pouku, saj problemov z disciplino summerhillski učitelji nima-jo.

Zgolj prostovoljne učne ure obenem ne omogočajo kar takoj svobodne šole. Summerhill noco vbiti otrokom v glave nobenih ideologij, religij, ideologij in mo-delov, ampak jih zgolj informira in vzpodbuja k ustvarjanju lastnega mnenja. Je za vas to pretež-ko primerjati z našim stanjem, kritično namreč?!

Otroci imajo popolno svobodo pri raziskovanju svoje spolnosti in odnosov v spolnosti. Imajo pravico do izobraževanja o spolnosti in pravico, da spolnost živijo, ko se to želijo. V 70 letih obstoja šole tam ni bilo nobene sešnice ali splava.

Zakoni v Summerhillu niso zakoni, ampak smernice, ki jih otroci potrebujejo, saj jim pomagajo pri odnosih z drugimi in pri orientaciji v lastnem življenju, pomagajo jim kritično razmišljati o vsakdanjih stvareh in izražati lastno mnenje. Zakoni so tam vse prej kot prisila, nabita z ideološkimi, religioznimi, nacionalnimi motivi. Ob njih se naučijo upoštevati mnenja drugih. M??

Tomaž Trpljan
(inspiracija in vir: Marko Hren)

DOMAČA OČIŠČEVALNA AKCIJA

V soboto smo imeli očiščevalno akcijo. Sodelovali smo vsi družinski člani. Najprej smo si razdelili delo. Brat je moral znesti iz šrambe vse prazne steklenice in jih zložiti na poseben kup, da jih bomo odpeljali na odpad. Oče je pospravil garažo in nabral poln zaboj kovinskih odpadkov. Jaz sem zbirala odpadni papir. Odnosla ga bom v šolo, od tam pa ga bodo odpeljali v tovarno za predelavo odpadnih surovin. Mama je pospravljala omare. Premajhne in preozke, a še uporabne obleke je dala v škatlo. Poklonili jih bomo Rdečemu križu.

Zvečer smo bili vsi utrujeni, vendar zadovoljni, saj smo opravili koristno delo.

Klavdija Kovač, 4. b,
OŠ Tišina

ALI VESTE?

28. vprašanje se je glasilo, ali veste, kje je geografsko središče Pomurja. Pričakovali smo, da vas bo večina navedla Murško Sobotico, obenem pa upali, da bo kdo vzel v roke zemljevid Pomurja in to poskušal ugotoviti s pomočjo koordinat. Tedaj bi ugotovili, da je geografsko središče štirih pomurskih občin vas Noršinci, ki je oddaljena od Murške Sobotice okrog 3 kilometre. Žal noben odgovor ni bil pravičen.

29. vprašanje: Ali veste, kaj ima več kalorij: 100 gramov neposnetega mleka ali 100 gramov konjaka? Pravične odgovore bomo žrebali 24. oktobra.

Saubermacher & Komunala
Kopališka 2, Murška Sobotica
tel. 31-600

SPOROČILO

Čenjenim uporabnikom naših storitev sporočamo:

- Od 1. 10. 1991 imajo upokojenci (povsem upokojensko gospodinjstvo) pri odvozu odpadkov 20% popust. Uveljavite ga lahko pri naši upravi podjetja. Če pa se upokojenci odločijo za vrečke, lahko mesečno prihranijo v povprečju 50 in več odstotkov, odvisno od količine odpadkov.
 - Od 10. 10. 1991 bomo prodajali vrečke za »ostale odpadke«, ki jih boste uporabljali takrat, ko se vam jih bo nabralo več, kot jih gre v posodo. Vrečke lahko kupite na upravi podjetja ali pri voznikih naših vozil za hišne smeti.
 - Od 28. 10. 1991 do pomladi bomo posode za »ostale odpadke« praznili vsak teden in ne dvakrat mesečno.
 - V oktobru in novembru bomo ločeno zbiranje odpadkov uvajali v stanovanjskih blokih v Murški Soboti. Zato prosimo predsednike hišnih svetov, da se oglasijo pri nas.
 - S 1. 10. 1991 prehajamo na mesečno zaračunavanje odvoza odpadkov. Račun lahko poravnate na pošti (brez plačila poštne) ali v našem podjetju. Če se odločite, da boste plačevali s tekočega računa, vam dajemo 3% popust.
- Stranke želimo še enkrat obvestiti, da sta ločeno zbiranje in odvoz odpadkov v občini Murška Sobotica obvezna po odloku iz Uradnih objav, Murška Sobotica, 10. 1. 1991, št. 1. Vse koristnike naših storitev prosimo, da se s predlogi, vprašanji in željami obrnejo na nas.

ELEKTROTEHNA SET

30% popust

v prodajalnah ELEKTROTEHNE

v Murški Soboti, Gornji Radgoni, Mariboru, na Ptuj, ...
za kompletni program BLACK&DECKER

Pohitite, popust velja
samo do
30. oktobra!

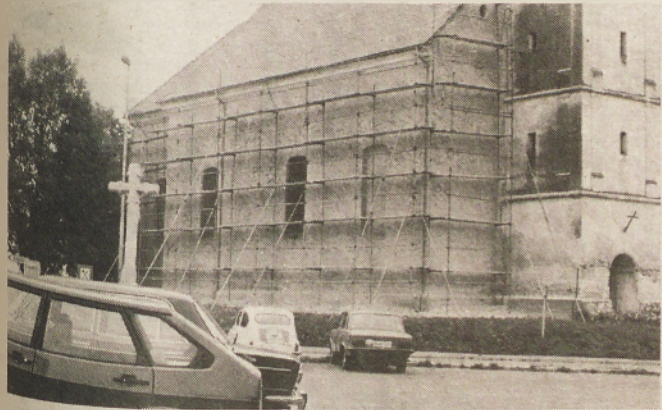

EDVARD PERGAR-DEKLE
Borisova Zbirna 28
M. SOBOTA

CERKVE, KAPELICE ...

— Dobrovnik —

OBNAVLJAJO ŽUPNIJSKO CERKEV

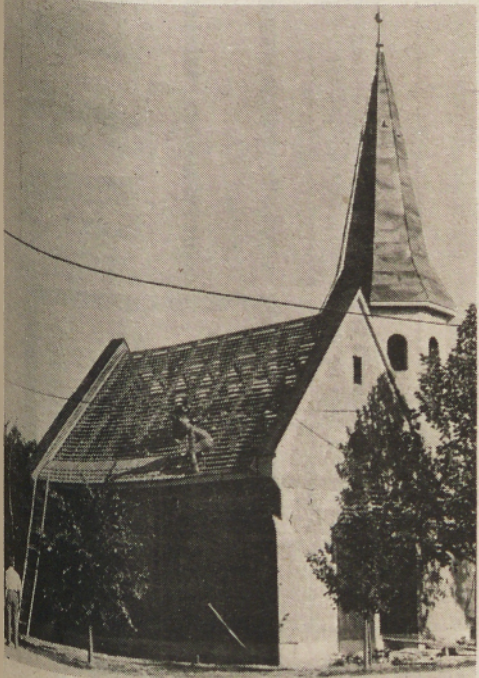

Na pobudo župnijskega urada in krajanov so v Dobrovniku pred kratkim začeli obnavljati župnijsko cerkev. Uredili bodo fasado, v notranjosti pa freske, oltar, klopi in pobelili protore. Dela bodo stala okrog milijon tolarjev. Vsako gospodinjstvo pa bo prispevalo okrog 2.500 tolarjev. Krajanji pa bodo tudi pomagali s prostovoljnimi delom. V načrtu pa imajo še ureditev okolice cerkve ter nasaditev vrtnic in okrasnega grmičevja. Dela bodo predvidoma končana v začetku prihodnjega meseca.

K. Š.
(Fotografija: J. D.)

NOVA KAPELA POD STREHO

Krajanji Ivanec, sorazmerno majhne vasice v krajevni skupnosti Bogojina, so v zadnjih letih veliko naredili za razvoj kraja, morda več kot prejšnja de-

setletja. Med pomembnejšimi pridobitvami je vsekakor lep vaško-gasilski dom in asfaltirane ceste, s katerimi so kraj povezali tako s sosednjimi kraji kot občinskimi središčem. Letos pa so se lotili še ene zelo zahtevne naloge, zidave nove kapele. Dotrajano majhno kapelico Janeza Krsnika so porušili in na njenem mestu gradijo novo, sorazmerno veliko kapelo, v kateri bodo lahko normalno opravljali bogoslužje. Od 14. julija, ko je mariborski pomožni škof, rojak dr. Jože Smej, blagoslovil temeljni kamen, je poteklo manj kot tri mesece in kapela je že pod streho.

Kdo bi verjel, da bodo Ivančani v tako kratkem času toliko naredili in da med moratorijem ne bodo počivali. Pridni krajanji, ki so pri gradnji opravili veliko prostovoljnega dela in prevozov, dogovora pa so se držali tudi zidarski mojster Matko iz Gančan, tesarški mojster Mertük iz Bratonec in kleparski mojster Šinko iz Skakovec, so torej naredili pravi podvig, ki je lahko za zgled številnim drugim krajanom iz mnogo večjih vasi. Pomemben delež pri vsej stvari pa ima vsekakor neutrudni predsednik sveta KS Bogojina dr. Feri Horvat, ki je gonilna sila številnih akcij v krajevni skupnosti. V takšnem stanju bo morala kapela nekaj časa počivati, najbrž pa ne za dolgo. Velika želja krajanov Ivanec je, da bi z deli nadaljevali prihodnje leto in jo tudi dogradili. Vprašanje pa je, če bodo imeli dovolj denarja. Z dograditvijo kapele bodo na Ivančih sklenili z urejanjem pomembnejših, a za kraj potrebnih objektov.

Feri Maučec

OBNOVILI LJUTOMERSKO ŽUPNIŠČE

V okviru priprav na proslavo 100-letnice smrti Frana Miklošiča, so v Ljutomeru obnovili več kulturnih, verskih in drugih objektov oziroma spomenikov. Prvo podoba je dobila tudi stavba župnišča, saj so prekrili streho, vzdigali nova okna in uredili pročelje. Stavba, zgrajena 1825. leta, je tako znova zablistala. Obnova ni bila poceni, vendar so jo uspeli končati, saj so bili župljani velikodušni s svojimi denarnimi in drugimi prispevki. Foto: Š. S.

NAČETO KRIŽNO ZNAMENJE

V bližini Črenšovca ob glavni cesti Murska Sobota—Lendava stoji križ — Čurčov peč, ki ga je načel zob časa. Pred časom je nekdo iz njega ukradel svetnika. Križna krona pa že nekaj mesecev leži v visoki travi. Kaže, da se nihče ne zamisli nad tem početjem.

Tekst in foto: J. Ž.

SREČANJE S KARIKATURISTOM ROBERTOM PEVCEM-ROBYJEM

MOŽIC Z DEBELIM NOSOM

Nos je sicer organ vonja, vendar je na njegov račun tudi veliko fraz. Pa jih nekaj naštejmo! Nos mu cvete (je rdeč od pitja); nos se mu je povetil (pokazal je, da je užaljen); visoko nosi nos (je domišljav); odločil se je na vrat na nos (nepričakovano); odšel je z dolgim nosom (osramočen, ne da bi kaj opravil); v vsako reč vtakne svoj nos (se vmešava); pošteno je dobil po nosu (zavrnilo so ga) ...

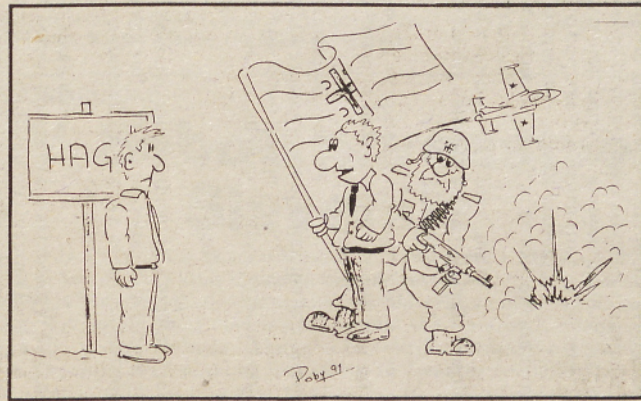
Še bi lahko nizali. Oh, ta nos! Tudi možic, ki ga upodablja v svojih karikaturah — smešnih risbah 28-letni Robert Pevce, podpisuje pa jih z Roby, doživlja zgode in nezgode s svojim nosom, večkrat pa jih dobi po njem, zato je njegov nos debel, otekel, rdeč ... kot pač pri vsakem človeku, ki vti-ka nos tja, kjer bi mu ga ne bilo treba.

»Karikature sem začel risati kot srednješolec. Na velik odmev so naletele zlasti tiste, ki sem jih objavil v mladinskem glasilu, v njih pa se je prepoznal ravnatelj. Tudi teksti so udrihali po njem, zato je izbruhnil pravi škandal,« nam je povedal Robert Pevce-Roby, ki je po osnovnem poklicu tehnik, dela pa v konstrukcijskem oddelku razvojnega sektorja len-

davske Nafta. Svoje karikature, ki se nanašajo na razmere in posameznike tega podjetja, ob-

Robert Pevce-Roby dela v konstrukcijskem oddelku Nafta Lendava.

Ena od Robyjevih karikatur, ki smo jo sklenili objaviti v našem listu.

je delavec, ki se ni mogel upreti čarom lepote (žal samo s plakata), prvo nagrado. Zdi pa se, da ga je v zadnjem času bolj zaposlilo risanje s svinčnikom in tušem, torej ustvarjanje karikatur. Te bi rad objavjal tudi v kakem časopisu ali reviji, ki sta bolj znana od tovarniškega glasila, čeprav se zaveda, da je to skoraj nemogoče, saj le-ti imajo svoje karikaturniste (Večernji list, Delo, Slovenske novice). Sicer pa se je poskusil z ilustracijami. Izdeluje tudi osnutke plakatov za športna, kulturna in druga društva.

Š. Sobočan

Najlepši pogled na svet je s konjskega hrbta

Neka znana zahodna revija je opravljala anketo o najljubših vonjih. Spraševali so vplivne in imenitne ljudi. Zelo ugleden gospod je odgovoril, da mu je najljubši vonj prepotenega konja »tako med četrto in peto uro zjutraj«. Neka nič manj odlična gospa je rekla, da najraje vonja prepoteno usnje, ki se je dotikalo dirjajočega konja, z drugimi besedami svoje sedlo. Ni kaj, buržoazija ima diskretni vonj.

Pisec teh vrstic je sicer kmečkega rodu in v svojih najbolj frustriranih letih, ko se je srečeval z zlaganostjo sproletarizirane jare gospode in z njenim cenenim nasilnim vonjanjem, je imel pomisleke, če mati ni takoj, ko je prišla iz hleva, zamenjala predpasnika. Danes pa bi mogel reči, ne da bi se ob tem počutil niti najmanj odtujen svoji provenienci in svoji skromnosti, da mu je najljubši vonj prav tako vonj prepotenega konja. Vendar z nekaterimi dodatki. Pomešan s trpkim vonjem prvega odpadajočega hrastovega listja, kakor sem ga vohal zadnjič, ko sem bil pri konjih v rakičanskem gradu. Nočem vsiljevati svoje vohalne kulture, toda rekel bi, da bi za popolni vohalni dogodek moralo samo še vlažno zaveti z jesenske reke Mure ali iz goriških gozdov.

Kaj moremo, nekateri smo pač že v Evropi. Prej kakor gospod Šajnovič, ki je predsednik doboškega konjeniškega kluba, je bila v Evropi njegova hčerka.

Katja Šajnovič je jeklenooka deklica z mehkiimi obraznimi potezami. V garderobi zidar še popoldne ureja nekaj okrog oken. Skozi okno garderobe, ki gleda v notranjost južnega trakta rakičanskega gradu, se vidi dolgi niz sveže belo prepletkanih obokov. Pod njimi je štirinajst boksov za

konje, lepo nastlanih in sploh je v hlevu vse tako kakor se za konje, te najlepše izmed vseh živali (s človekom vključno), spodobi.

Okrog Katje stojijo Maja, Anita, Senta, Kinga, Jožica, Marjanca, Željka, Monika, še enkrat Maja, Martina, Špela, Darja. Same deklice, če odštejemo tretješolca Alena iz Osijeka, ki se je nekako znašel tam in ki še nikoli v življenju ni jahal.

Mogoče je oni dan, ko je bil na obisku pri srčnih deklicah, ki

nikov hočem ustvariti novo bitje ... Potem je vzel Alah prgišče južnega vetra in dahnil vanj. Tako je ustvaril konja in rekel: Tvoje ime naj bo arabec. Na čelu naj ti bo zapisana krepost in plen boš nosil na svojem hrbtu. Dajem ti prednost pred vsemi drugimi tovarnimi živalmi, ker sem tvoje gospodarja naredil za tvojega prijatelja. Podelil sem ti moč, da letiš brez peruti, bodisi pri napadu ali pri umiku. Na

hodi jo jahat v soboški konjeniški klub, sedel na katerem izmed konjev. Amor je lipicanski zrebec, Sava je kobila mešanka med hanoverancem in trakovčanko, Vikica je kobila angleške pasme, Alegra je lipicanka, Mačas je anglež, ki je bil sem pripeljan iz Bečeja, Nina je pony, Canico je Alegrin zrebček.

Arabca za zdaj še nimajo. Takole je rekel Alah južnemu vetru: »Postani meso, kajti v svojo čast in v ponižanje svojih sovraž-

tvoj hrbet hočem posaditi može, ki me častijo in mojemu imenu pojejo aleluju.« Tako pravi beđuinska legenda.

Ljubezen med konjem in človekom je velika. Gospod Šajnovič pravi, da je konje vzljubil zato, ker jih je vzljubila njegova hčerka, ki je začela hoditi v soboški konjeniški klub dokler je ta še bil tam blizu Černelavec, na teritoriju Živinorejsko-veterinarskega zavoda. Zdi se, da je zdaj iz te ljubezni do konj naredil že več, kakor je to običajno. Kakor da ne bi bilo normalno tudi to, da se človek, ki se kakšni zadevi izdatno posveti, začne ozirati tudi po podjetniških perspektivah. In ki v takšno zadevo investira tudi veliko svojih poslovnih znanstev, svojega časa. S turizmom se bo ukvarjal, kajpada.

KONJENIŠKI KLUB MURSKA SOBOTA GRAD, RAKIČAN

OBVEŠČAMO ljubitelje konjeništa, da vpisujemo v šolo jahanja vsak dan (od 14. do 17. ure) do 20. oktobra v gradu v Rakičanu.

Pridružite se nam!

ŠTEFAN SMEJ

JUGOTANIN
SEVNICA JUGOSLAVIJA

JUGOTANIN

kemična industrija, p.o. sevnica

ODKUPUJEMO

LES PRAVEGA KOSTANJA

Les odkupujemo prek:

— območnih gozdnih gospodarstev

— območnih kmetijskih zadrug

Vse informacije dobite pri komercialni službi po telefonu: št. (0608) 81-349 oziroma na naslovu:

JUGOTANIN, Hermanova 1, 68290 SEVNICA.

Plačamo dobro in ceno jamčimo!

URADNE OBJAVE

URADNE OBJAVE
OBČINSKIH SKUPŠČIN:
GORNJA RADGONA,
LENDAVA IN MURSKA
SOBOTA

Leto XXVII

Murska Sobota, dne 17. oktobra 1991

Št.: 21

Odgovorni urednik:
MARIJA MATJAŠEC

155. Pravilnik o dodeljevanju sredstev za pospeševanje razvoja podjetništva in obrtništva v občini Murska Sobota
156. Odredba o javni razgrnitvi osnutka lokacijskega načrta za gradnjo vodovoda Rakičan—Beltinci.

157. Sklep o dajanju soglasja k cenam v občini Gor. Radgona
158. Navodilo o pošiljanju obvestil o cenah zaradi spremljanja v občini Gor. Radgona

155

SKUPŠČINA OBČINE MURSKA SOBOTA IZVRŠNI SVET

Na podlagi 203. člena Statuta občine M. Sobota (Uradne objave občin Pomurja, št. 12/80, 36/81, 11/84 in 4/86) je Izvršni svet Skupščine občine M. Sobota na 33. seji, dne 1. oktobra 1991 sprejel

PRAVILNIK O DODELJEVANJU SREDSTEV ZA POSPEŠEVANJE RAZVOJA PODJETNIŠTVA IN OBRTNIŠTVA V OBČINI MURSKA SOBOTA

1. člen

I. TEMELJNE DOLOČBE

S ciljem hitrejšega ekonomskega razvoja se v proračunu občine M. Sobota zagotavljajo sredstva za subvencije in intervencije v gospodarstvu. S tem pravilnikom se določajo pogoji, kriteriji in postopek za dodeljevanje sredstev iz občinskega proračuna za pospeševanje razvoja podjetništva in obrtništva ter pridobivanje novih delovnih mest v občini Murska Sobota.

2. člen

Sredstva, ki se po tem pravilniku dodeljujejo iz občinskega proračuna, so lahko:

- kreditna sredstva
- nepovratna sredstva.

Izvršni svet SO predlaga višino sredstev in odloča o posamezni vrsti sredstev. V skladu s proračunskimi možnostmi Izvršni svet lahko dodeli samo eno vrsto sredstev iz proračuna.

3. člen

Sredstva se prednostno namenljajo za dejavnosti ki:

- zagotavljajo nova delovna mesta,
- so izvozno usmerjene,
- imajo večji vpliv na razvoj območij, posebno demografsko ogroženih,

- uvajajo ekološko čiste tehnologije,
- poudarjajo tradicionalne gospodarske značilnosti krajine,
- so v skladu s kriteriji in vsebino tega pravilnika.

Za pridobitev sredstev mora investitor izpolnjevati najmanj enega izmed navedenih pogojev in imeti poravnane davčne obveznosti.

4. člen

II. KORISTNIKI SREDSTEV

Za sredstva po tem pravilniku lahko zaprosijo naslednji prosilci:

- podjetja v zasebni in mešani lasti
- samostojni obrtniki
- občani, ki so pri pristojnem občinskem upravnem organu vložili zahtevo za izdajo obrtnega dovoljenja oz. na pristojnem sodišču priglasitev za vpis v sodni register in priložili vse predpisane dokumente za ustanovitev obratovalnice oz. podjetja. Sedež obratovalnice oz. podjetja mora biti na območju občine Murska Sobota.

5. člen

III. VRSTE SREDSTEV

A) KREDITNA SREDSTVA

Posojila po tem pravilniku se odobravajo upravičencem v skladu z določili 3. člena tega pravilnika in to za

- realizacijo novih investicijskih programov
- odpiranje novih delovnih mest
- nakup, graditev, razširitev in adaptacijo poslovnih prostorov
- nakup nove, obnovljene ali posodobljene obstoječe proizvodno-tehnične opreme in tehnologije.

Dodeljena sredstva se zavarujejo s hipoteko.

B) NEPOVRATNA SREDSTVA

Nepovratna sredstva po tem pravilniku se lahko upravičencem dodelijo v obliki premije in to v skladu z zakonom o spodbujanju razvoja demografsko ogroženih območij in po kriterijih natečaja republiškega sekretariata za družbeno planiranje (točka 4/1 in 4/2) ter tega pravilnika.

Skupna višina nepovratnih sredstev ne sme presežati 20 % skupnih proračunskih sredstev občine za ta namen.

Izvršni svet SO odloča o dodelitvi nepovratnih sredstev tistim upravičencem, ki bodo pridobili nepovratna sredstva iz republiškega naslova in to v okviru proračunskih možnosti.

6. člen

IV. POGOJI ZA PRIDOBIVANJE SREDSTEV NEPOVRATNA SREDSTVA

Izpolnjevanje pogojev za pridobitev nepovratnih sredstev iz občinskega proračuna, določenih v 3., 4. in 5. členu tega pravilnika, dokažejo prosilci z vlogo in investicijskim programom. Prosilci morajo k vlogi priložiti tudi dokazilo o statusu iz 4. člena tega pravilnika.

Vloge se skupaj z dokumentacijo vlagajo na Sekretariatu za družbeno planiranje, družbenoekonomski razvoj in družbene dejavnosti. Obravnavane bodo samo popolne vloge.

7. člen

Nepovratna sredstva so strogo namenska, nadzor nad namensko uporabo izvaja Sekretariat za družbeno planiranje, družbenoekonomski razvoj in družbene dejavnosti. Zlorabo oz. neuporabo sredstev ugotovi Izvršni svet s sklepom. Prejemnik je dolžan vrniti dodeljena sredstva v celoti s pripadajočimi obrestmi v roku 15 dni od vročitve sklepa.

8. člen

Izvršni svet enkrat do dvakrat letno objavi natečaj za zbiranje ponudb. Sekretariat za družbeno planiranje, družbenoekonomski razvoj in družbene dejavnosti prouči vloge v skladu s kriteriji iz 5. b člena in pripravi predloge o dodelitvi izvršnemu svetu.

Sredstva dodeli Izvršni svet s sklepom, ki ga posreduje prosilcem v 15. dneh po sprejemu.

9. člen

O dodelitvi nepovratnih sredstev se sklene pogodba med Izvršnim svetom in prosilcem, v kateri se določijo dolžnosti in pravice pogodbenih strank po veljavnih predpisih in v skladu s tem pravilnikom.

10. člen

Posojila se prosilcem dodeljujejo v skladu z določili 3., 4. in 5. a člena za najdaljšo dobo vračila 5 let.

Maratorij za začetek vračanja posojila je v skladu z vsebino investicije, vendar najdlje 1 leto.

11. člen

Višino posojila in pogoje določi Izvršni svet ob sprejemu sklepa o razpisu natečaja za zbiranje ponudb.

12. člen

Sklep o razpisu natečaja za dodeljevanje posojil mora biti oblikovan skladno z določili tega pravilnika.

Vsebovati mora:

1. Rok za vložitev prošnje, ki ne sme biti krajša od 15 dni od dneva objave in naslov za vlaganje prošnje
2. Splošne podatke o prosilcu (ime in priimek oz. oznako imena firme, obratovalnice, podjetja in točen naslov), predstavitev in utemeljitev programa in predračunsko vrednost investicije ter višino zaprošenega posojila po minimalni tehnologiji, ki jo predpisuje Ljubljanska banka
3. Navedbo dokumentacije, ki jo mora prosilec priložiti prošnji

a) potrdilo o vpisu obratovalnice v register obratovalnic oz. sklep o vpisu podjetja v sodni register ali izjavo o pričetem postopku za ustanovitev obratovalnice oz. podjetja

b) dokazila glede na namen posojila

c) potrdilo o plačanih davčnih obveznostih

4. Sekretariat za družbeno planiranje, družbenoekonomski razvoj in družbene dejavnosti v roku 30 dni od prejetja popolnih vlog na natečaj pripravi predlog o dodelitvi posojil za obravnavo na Izvršnem svetu.

13. člen

Vloge za posojilo s prilogami vlagajo prosilci na Sekretariatu za družbeno planiranje, družbenoekonomski razvoj in družbene dejavnosti.

nosti pri Izvršnem svetu SO M. Sobota, kjer dobijo tudi vse potrebne informacije.

Vloge prouči Sekretariat in pripravi predlog za obravnavo na Izvršnem svetu. Izvršni svet SO M. Sobota odloča o dodelitvi posojila s sklepom, ki ga posreduje prosilec v 15. dneh po sprejemu.

14. člen

Posojila se plasirajo preko ustrezne bančne ustanove s katero Izvršni svet sklene ustrezno pogodbo.

15. člen

Posojila pogodba sklenjena med posojilodajalcem in posojilojemalcem v skladu s tem pravilnikom in sklepom Izvršnega sveta vsebuje poleg standardnih določb še naslednje:

- obveznost posojilojemalca, da posojilo porabi namensko
- obveznost, da posojilojemalec v primeru, če brez objektivnega vzroka ne izpolni katerekoli obveznosti iz posojilne pogodbe, takoj vrne posojilo ali neodplačan del posojila z obrestmi po veljavnih banknih stopnjah za zamudne obresti
- obveznost, da izpolnjuje roke iz sprejetega investicijskega ali razvojnega programa.

16. člen

Nadzor nad namensko porabo posojila po tem pravilniku vrši Sekretariat za družbeno planiranje, družbenoekonomski razvoj in družbene dejavnosti.

17. člen

Posojilodajalec nakaže odobrena sredstva v roku 7 dni po podpisu kreditne pogodbe.

Posojilojemalec prične vračati posojilo v skladu s kreditno pogodbo in rokom moratorija.

18. člen

Ta pravilnik začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnih objavah občin Pomurja.

Številka: 403-28/91-5

V M. Soboti, 1. oktobra 1991

Predsednik
Izvršnega sveta
Ivan OBAL, dipl. oec, l. r.

156

Na podlagi 37. člena Zakona o urejanju in drugih posegov v prostor (Ur. list SRS, št. 18/84, 37/85, 29/86 in 26/90) ter 219. člena Statuta občine Murska Sobota (Ur. objave, št. 20/80, 36/81, 11/84 in 4/86), je Izvršni svet SO Murska Sobota na seji, dne 1. 10. 1991, sprejel

ODREDBO

o javni razgrnitvi osnutka lokacijskega načrta za gradnjo vodovoda Rakičan— Beltinci

I.

Javno se razgrne osnutek lokacijskega načrta za gradnjo vodovoda Rakičan— Beltinci, katerega je pod št. 5/91-LN/MS, septembra 1991 izdelal Zavod za ekonomiko in urbanizem v Murski Soboti.

II.

Osnutek se razgrne v prostorih trgovine Potrošnik v Lipovcih (gasilski dom), v prostorih trgovine Potrošnik v Rakičanu, v prostorih trgovine Potrošnik v Beltincih (»Ravenka«) ter v izlozbi zgradbe SO Murska Sobota (Titova cesta).

Razgrnitev traja 30 dni od dneva objave v Uradnih objavah pomurskih občin. V času javne razgrnitve bo po potrebi organizirana javna razprava, kraj in čas le-te bo določen naknadno.

III.

V času javne razgrnitve lahko dajo občani, organi, organizacije in skupnosti pismene pripombe k osnutku lokacijskega načrta Sekretariatu za varstvo okolja in urejanje prostora občine Murska Sobota ali Zavodu za ekonomiko in urbanizem v Murski Soboti, St. Rozmana št. 5.

Številka: 352-7/91-4

Murska Sobota, dne 1. 10. 1991

Predsednik
Izvršnega sveta SO M. Sobota
Ivan OBAL, l. r.

157

Na podlagi 3. in 10. člena Zakona o cenah (Ur. list RS, št. 1/91-I) in 1. člena odloka o prenosu pristojnosti za določanje cen na izvršnem svetu skupščin občin in posebnih družbenopolitičnih skupnosti (Ur. list RS, št. 2/91-I) je Izvršni svet Skupščine občine G. Radgona, na seji dne, 3. 10. 1991 sprejel

SKLEP

o dajanju soglasja k cenam

I.

Podjetja in druge pravne osebe ter nosilci samostojnega osebnega dela, ki opravljajo dejavnosti:

- področje 10

— stanovanjsko komunalne dejavnosti in urejanje naselja in prostora

- pogrebne storitve, urejanje in vzdrževanje pokopališč
- dimnikarske storitve,

- področje 12 — zdravstvo in socialno varstvo

— dejavnost zavodov in dnevno bivanje otrok, morajo pred spremembo cen proizvodov in storitev pridobiti soglasje Izvršnega sveta Skupščine občine G. Radgona.

2.

Soglasje je treba izdati najpozneje v 30 dneh od dneva, ko je bil poslan zahtevek za spremembo cen.

Če izvršni svet v roku iz prvega odstavka te točke ne izda soglasja se šteje, da je dano soglasje za spremembo cen.

3.

Zahtevek za spremembo cen mora vsebovati naslednje podatke:

1. ime proizvoda oz. storitve in mersko enoto

2. ceno za katero se zahteva soglasje, odstotek zahtevanega povečanja, ceno ki se uporablja od začetka uporabe nove cene

3. organ, ki je sprejel sklep o povečanju cene in navedbo od kdaj se uporablja nova cena

4. razloge, ki pogojujejo predloženo ceno.

Ta sklep začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnih objavah občin Pomurja.

Številka: 381-2/91-11*

Datum: 3. 10. 1991

PRESEDNIK

Izvršnega sveta SO G. Radgona:
Anton Tropenauer, ing. gr.

158

Na podlagi 3. člena Odloka o prenosu pristojnosti za določanje cen na izvršne svete skupščin občin in posebnih družbenopolitičnih skupnosti (Ur. list RS, št. 2/91-I) izdaja Oddelek za družbeno planiranje in družbenoekonomski razvoj občine G. Radgona

NAVODILO

o pošiljanju obvestil o cenah zaradi spremljanja

Družbena in zasebna podjetja, druge pravne osebe ter prosilci samostojnega osebnega dela so dolžni pristojnemu organu za cene v občini, zaradi spremljanja pošiljati obvestila o cenah za proizvode oziroma storitve najpozneje v treh dneh od dneva njihove uveljavitve.

Obvestila o cenah pošiljajo podjetja, druge pravne osebe in nosilci samostojnega osebnega dela za naslednje proizvode in storitve:

Pano- ga	Skupi- na	Podskupina	NAZIV
1	2	3	4
0606	06060	06061	Področje 10: Stanovanjsko komunalne dejavnosti in urejanje naselja in prostora storitve: — urejanje stavbnega zemljišča — urejanje in vzdrževanje ulic in prometnih poti — urejanje in vzdrževanje jarkov, zelenic in rekreacijskih površin — čiščenje javnih površin v naselju — odnašanje in odlaganje odpadkov — prečiščevanje in odvajanje odplak — proizvodnja in distribucija vode — dimnikarske storitve — pogrebna služba, urejanje in vzdrževanje pokopališč
1302	13021	130211	Področje 13: Zdravstveno in socialno varstvo
			Dejavnost zavodov za dnevno bivanje otrok
	13024	130240	Socialno delo

Podjetje, pravne osebe in nosilci samostojnega osebnega dela, ki se ukvarjajo s proizvodnjo oz. opravljanjem storitev, morajo poslati obvestilo o cenah zaradi spremljanja tudi za proizvode in storitve, za katere je predpisan ukrep neposredne kontrole cen, ko ta ukrep preneha, v treh dneh od dneva, ko začnejo uporabljati nove cene.

Obvestilo o cenah mora vsebovati naslednje podatke:

1. ime proizvoda oz. storitve

2. mersko enoto

3. ceno proizvoda oz. storitve

— ceno na dan 31. decembra predhodnega leta

— ceno, ki se je uporabljala do začetka uporabe nove cene

— novo ceno

— odstotek povečanja

4. navedbo organa, kateri je sprejel sklep o povečanju cene

5. datum sprejetja sklepa o povišanju

6. datum začetka uporabe nove cene

Obvestilo o cenah se zaradi spremljanja pošlje na oddelek za družbeno planiranje in družbenoekonomski razvoj občine G. Radgona.

To navodilo začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnih objavah občin Pomurja.

Številka: 381-2/91-11

Datum: 23. 9. 1991

NAČELNIK:

Zlatko Erlih, dipl. oec.

SLOVENSKA NOGOMETNA LIGA

Mura in Nafta zmagali

V dvanajstem kolu prvenstva v slovenski nogometni ligi so pomurski ligaši osvojili štiri točke. Lendavska Nafta je v Dekanih z golom Roba že v prvi minuti premagala Jadran Lamo in osvojila pomembni točki. NAFTA: Palatinuš, Drvarič (Car), Baša (Pintarič), Čiraj, Zalik, Ratajac, Vodopija, Šabjan, Ružič, Rob (Gjurkač), Dovečar. Soboška Mura je s težavo premagala trboveljskega Rudarja na domačem igrišču z 1:0. Strelec gola je bil Prekazi s prostim strelom v prvem polčasu. MURA: Černjavič, Cener, (Gašević), Vori, D. Lebar, Filipan, Baranja, Kovačič, Vickovič (S. Lebar), Kukuč, Prekazi, Kokaš (Cifer). Potrošnik iz Beltincev pa je z 1:2 izgubil tekmo s Steklar-om v Rogoški Slatini. Beltinci so po prvem polčasu vodili z golom M. Zvera, žal pa so zamudili lepe priložnosti za gol. POTROŠNIK: Marič, J. Zver, Čontala, Baša, Mertuk, Tratnjak, Vorš, Godina, Hartman, Skaper, M. Zver (Forjan). V naslednjem kolu igrajo — Izola, Nafta, Naklo, Potrošnik, Mura pa je prosta.

DRUGA SLOVENSKA NOGOMETNA LIGA

Turnišče zmagalo, Beltransu točka

V osmem kolu prvenstva v drugi slovenski nogometni ligi vzhod je Turnišče doma premagalo Partizan iz Slovenj Gradca s 5:3. Gole za Turnišče so dosegli: Markoja 2 ter Koveš, Jaklin (enajstmetrovka) in Gavrič po enega. Poleg tega pa Jaklin ni izkoristil druge enajstmetrovke. Nogometaši Beltransa iz Verzeja pa so igrali s Partizanom Hmezd iz Zalca z 1:1. Gol za Beltrans je dosegel Kovačič iz enajstmetrovke. Verzejčani tako še niso uspeli zmagati na domačem igrišču. V prihodnjem kolu igrajo — Kovinar, Beltrans in Pekre: Turnišče.

SUPER SLOVENSKA ROKOMETNA LIGA

Pričakovan poraz Pomurke

V tretjem kolu prvenstva v super slovenski moški rokometni ligi je Pomurka iz Bakovec gostovala v Celju pri vodeči Pivovarni Laško in po pričakovanju izgubila z 11:27. Bakovčani so dobro začeli, vendar so pozneje popustili in doživeli pravišok poraz. POMURKA: Verš, Zupelj 1, Kolmanič, Škraban, Bedekovič, Buzeti, Meolic 3, Š. Lovčnik 1, Okreša, Petek 5, A. Lovenjak 1, Gaberc. V prihodnjem kolu igra Pomurka doma s ptujsko Dravo.

SLOVENSKA ROKOMETNA LIGA

Dragocena zmaga Kroga

V tretjem kolu tekmovanja v slovenski moški rokometni ligi je Krog v Murski Soboti premagal Šušter iz Škofje Loke in prvič zmagal. Čeprav so gostje večji del tekme vodili, so gostitelji s pošteno igro v končnici uspeli zmagati, kar je prav gotovo velika spodbuda za tekmovanje vnaprej. KROG: Roškar, Kolmanko 1, Prem 2, Varga 6, Lukul, A. Titan 5, Meolic 5, Šernek 2, D. Titan 2, Virag 1, Legenič, Peterka. V prihodnjem kolu igra Krog doma z Izolo.

II. SRL — VZHOD

Visoka zmaga Radenske

V četrtem kolu prvenstva v drugi slovenski moški rokometni ligi vzhod je Radenska iz Gornje Radgone v pomurskem derbiju visoko s 33:15 premagala Razkrižje. Tekma med Mladincem in Velenjem, ki bi morala biti v Murskih Črncih, ni bila odigrana, ker gostje niso nastopili. Polet je bil prost. V prihodnjem kolu igrajo — Velenje: Polet, Drava: Mladinec, Razkrižje: Sl. Gradec in Angel Besednjak: Radenska.

SLOVENSKA ODBOJKARSKA LIGA

Polovičen izkupiček

Začelo se je prvenstvo v slovenski moški odbojarski ligi. V prvem kolu sta pomurska ligaša dosegla polovičen izkupiček. Emona Commerce Ljutomer je v križevcih premagala ekipo Vizura Celje s 3:1, čeprav so gostje vodili z 1:0. Vigros Pomurje iz Murske Sobotne pa je gostoval v Izoli ter izgubil z 1:3. V drugem kolu gostuje Vigros Pomurje na Bledu. Emona Commerce Ljutomer pa pri Mislinji.

DRUGA SLOVENSKA ODBOJKARSKA LIGA

Tekmuje kar osem pomurskih ekip

V prvem kolu prvenstva v drugi slovenski moški odbojarski ligi je edino zmago zabeležil Verzej, ki je premagal Fužinarja II s 3:1. V derbi tekmi je Meica premagala Radensko s 3:0, Vuženica pa Pomurje II s 3:2.

V prvem kolu druge slovenske ženske odbojarske lige vzhod sta od pomurskih ekip zmagali Pomurje, ki je premagalo Ruše s 3:1, in Ljutomer, ki je dobil tekmo s Celjem II s 3:2. Braslovce je premagalo Mladost s 3:0, Paloma Branik III Cven s 3:1 in Kamnica Puconce s 3:0.

SLOVENSKA JUDO LIGA

Dve zmagi Sobočanov

V drugem kolu slovenske judo lige so se v Murski Soboti pomerile ekipe mariborskega Železničarja, Golovca iz Ljubljane in Murske Sobotne. Lep uspeh so dosegli gostitelji, saj so premagali oba tekmeča in prvič zmagali. Murska Sobotna je premagala Železničarja z 10:4 (45:20) in Golovec z 9:5 (40:20). Po dve zmagi za Sobotno je dosegel Meničanin, eno zmago in en neodločen rezultat je dosegel Kos, po enkrat pa so zmagali: Kisilak, Fajhtinger, Mazuoz, Šadi, Brozovič in Cikajlo. Judoisti Ljutomera niso nastopili na Ptuj, zato so izgubili z Dravo in Olimpijo s 14:0 brez igre. V tretjem kolu bodo Sobočani gostovali v Ljubljani. T. K.

SNL

Izola	12	8	3	1	21:6	19
Maribor	11	8	1	2	27:11	17
Naklo	12	7	3	2	20:9	17
Vozila	12	6	4	2	29:10	16
Olimpija	11	6	4	1	21:6	16
MURA	12	6	4	4	21:15	14
Koper	12	6	2	4	9:11	14
Kladivar	11	4	5	2	15:11	13
Steklar	11	5	3	3	17:18	13
Slovan	11	5	2	4	15:8	12
Zagorje	11	5	2	4	17:11	12
Rudar (V)	12	4	4	4	11:9	12
Ljubljana	11	5	2	4	12:11	12
Svoboda	10	4	2	4	15:15	10
POTROŠNIK	11	4	2	5	18:26	10
NAFTA	11	3	1	7	15:23	7
Meivode	11	2	2	7	10:24	6
Primorje	11	2	2	8	11:28	6
Rudar (I)	11	2	1	8	8:21	5
Demžele	11	0	4	7	3:17	4
Jedran	12	1	1	10	6:31	3

II. SNL vzhod

Železničar	8	5	2	1	10:3	12
Korotan	8	4	3	1	13:10	11
Djavsica	8	4	2	2	19:11	10
TURNIŠČE	8	4	2	2	15:13	10
Dravinja	8	3	3	2	13:10	9
Pehorje	8	2	4	2	10:8	8
Hmezd	8	2	4	2	11:11	8
BELTRANS	8	2	4	2	10:10	8
Pekre	8	1	5	2	11:8	7
Rabe	8	2	3	3	7:9	7
Kovinar	8	2	3	3	9:12	7
Impol	8	2	2	4	9:12	6
Partizan	8	1	4	3	12:16	6
Središče	8	1	1	6	9:26	3

PNL

Rezultati — 6. kolo		
Črenšovci:Polana	1:1	prek.
Dobrina R.:Odranci	0:0	
Dobrovnik:Rakičan	3:1	
Bistrica:Ljutomer	1:4	
Tišina:Bakovci	1:0	
Iškovci:Lipa	1:2	

Ljutomer	8	6	0	2	18:12	12
Bakovci	8	5	1	2	23:10	11
Iškovci	8	5	1	2	18:11	11
Bistrica	8	4	1	3	18:17	9
Tišina	8	3	3	2	15:15	9
Črenšovci	7	4	0	3	16:15	6
Dobrovnik	8	3	2	3	11:13	8
Dobrina R.	8	2	3	3	13:13	7
Lipa	8	3	1	4	11:14	7
Odranci	8	2	2	4	9:18	6
Polana	7	1	1	5	12:16	3
Rakičan	8	1	1	6	8:18	3

I. MNL MS

Rezultati — 8. kolo		
Šalovci:Grad	1:1	
Tromejnik:Puconci	1:1	
Serdica:Filovci	5:1	
Dokležovje:Cankova	4:2	
Gančani:Hodoš	7:2	
Čarda:Bratovci	4:0	

Čarda	8	5	2	0	17:5	14
Gančani	8	5	2	1	19:13	12
Dokležovje	8	5	1	2	23:10	11
Serdica	8	4	3	1	15:7	11
Cankova	8	3	3	2	18:14	9
Grad	8	2	4	2	13:13	8
Bratovci	8	1	5	2	8:11	7
Puconci	8	1	4	3	15:15	6
Šalovci	8	2	2	4	13:24	6
Tromejnik	8	1	3	4	14:19	5
Hodoš	8	2	1	5	12:22	5
Filovci	8	1	0	7	7:21	2

II. MNL MS

Rezultati — 8. kolo		
Romah:Bogojna	3:1	
Tešanovci:Vrelec	5:1	
Apeč:Križevci	9:0	
Pušča:11 plovih	1:4	
Prosenjak:Remet	0:1	

Remet	8	6	2	0	19:5	14
Apeč	8	6	0	2	32:12	12
Romah	8	5	2	1	26:14	12
Tešanovci	7	4	1	2	23:20	9
Prosenjak	8	3	2	3	17:14	8
Bogojna	8	3	1	4	13:14	7
Križevci	8	3	0	5	20:25	6
Vrelec	8	3	0	5	11:21	6
11 plovih	8	2	0	6	15:29	4
Pušča	7	0	0	7	6:28	0

I. ONL Lendava

Rezultati — 7. kolo		
Nafta B.Mladost	0:4	
Kobilje:Olimpija	4:0	
Kapca:Rambolci	1:3	
Nedelica:Hotiza	0:0	
Panonija:Graničar	4:0	

Kobilje	6	4	2	0	16:3	10
Nedelica	7	4	2	1	17:8	10
Renkovci	7	3	4	0	13:5	10
Hotiza	7	3	2	2	14:13	8
Nafta b	7	3	2	2	15:15	8
Olimpija	7	4	0	3	11:13	8
Kapca	7	3	0	4	14:18	6
Mladost	6	1	1	4	12:12	3
Panonija	6	1	1	4	6:12	3
Graničar	6	0	0	6	6:25	0

II. ONL Lendava

Rezultata — 7. kolo						
Lakoš:Potišovci	4:2					
Žitkovci:Mostje	pref.					
Zvezda:prosta						
Lakoš	6	5	1	0	21:5	11
Mostje	4	3	0	1	12:4	6
Žitkovci	5	2	1	1	14:14	5
Potišovci	6	1	1	4	9:18	3
Zvezda	5	0	0	5	4:19	0

NAMIZNI TENIS

POLOVIČEN USPEH

Pomurski ekipi sta na začetku tekmovanja v super SLNT ligi dosegli polovičen uspeh. Sobočani so dosegli na gostovanju v Ljubljani proti mladi in obetavni ekipi Ilirije prepričljivo zmago. Slavili so kljub slabi igri vseh igralcev, ponovno je bil najboljši Benkovič brez poraza, Unger je z igro, ki jo je prikazal, doživel zaslužen poraz z mladim Gostišo, najmlajšega člana ekipe Kusa pa je predvsem zaradi »muhavosti« premagal Rebič. Radgončani so doma neprijetno izgubili z Merkurjem iz Kranja in se bodo morali v nadaljevanju zelo potruditi, da obdržijo status superligaša. Kljub trem zmagam najmlajšega člana ekipe Rihtariča sta bila Kuzma in Žitek prestaba, da bi prispevala še dve zmagi, kar še zlasti velja za Žitka, ki je ostal brez zmage. V naslednjem kolu igrajo Sobočani doma z Ingradom iz Celja, Radgončani pa gostujejo pri Iliriji v Ljubljani.

Rezultati: ILIRIJA—SOBOTA 2:7 (Gostiša—Unger 2:1, Rebič—Benkovič 0:2, Ribaljenko—Kus 0:2, Rebič—Unger 0:2, Gostiša—Kus 1:2, Ribaljenko—Benkovič 0:2, Rebič—Kus 2:0, Senica—Unger 0:2, Gostiša—Benkovič 0:2); RADGONA—MERKUR 4:5 (Kuzma—Smrekar 0:2, Rihtarič—Jeraša 2:0, Žitek—Kuntner 1:2, Rihtarič—Smrekar 2:0, Kuzma—Kuntner 1:2, Žitek—Jeraša 1:2, Rihtarič—Kuntner 2:0, Žitek—Smrekar 1:2, Kuzma—Jeraša 2:0).

ATLETIKA

Uspešni nastopi za konec tedna

V Mariboru je bil letošnji sklepnj jesenski turnir Slovenije. Med 900 tekmovalci so po najvišjih mestih posegli tudi tekmovalci iz soboške in radgonske občine. V teku na 1000 metrov je Jože Kolar zasedel prvo mesto pri st. pionirjih B, Milan Ščanar pa je pri st. pionirjih B zasedel drugo mesto. Geza Grabar je bil v teku na 5000 m pri članih tretji. Mitja Golob je bil v svoji pionirski kategoriji 11., Stranišlav Drvarič pa 9., Marija Števanec pri članicah 5. V radgonski ekipi se je najbolje odrezala Petra Klemenčič, ki je pri st. pionirkah A zasedla deveto mesto, pri Lendavčanih pa je Boštjan Kavaš pri ml. pionirjih B zasedel deveto mesto. Ekipno je Murska Sobotna zasedla 13. mesto.

Na malem maratonu v Topolšici se je izkazal Geza Grabar, saj je med 200 tekači iz Slovenije in Hrvaške zasedel prvo mesto. Pri veteranih je bil Slavko Kumeč (GR) osmi, Ronjan Klančar (Radenci) pa trinajsti.

ROKOBORBA

V Soboti prvenstvo Slovenije

Zveza za hokej na travi Slovenije, ki ima sedež v Murski Soboti, in Rokoborski klub Pomurka organizirata v soboto, 19. oktobra 1991, v Murski Soboti odprto prvenstvo Slovenije za mladince do 18. let. Tekmovanje bo v novi športni dvorani OS Edvarda Kardelja ob 16. uri. Sodelovali bodo tekmovalci iz Avstrije, Madžarske, Hrvaške in Slovenije. Med njimi bo tudi okrog 12 domačih tekmovalcev.

Ljubitelji triatlona

Tudi pri nas se pojavljajo posamezniki, ki se želijo ukvarjati s triatlonom, ki vsebuje plavanje, kolesarjenje in tek, ali pa le dve disciplini — duatlon. Športno društvo Pomurje iz Murske Sobotne vabi vse zainteresirane, ki se želijo ukvarjati s to dejavnostjo, da se vključijo v njihovo sekcijo. Prvo srečanje in dogovor o nadaljnjem delu bo v torek, 22. oktobra 1991, ob 17. uri v sejni sobi doma Partizan v Murski Soboti.

NOGOMET

Mladi nogometaši v Dokležovju

V dobri organizaciji sta bili v Dokležovju odigrani prvenstveni tekmi reprezentanc MNZ Celje in MNZ Murska Sobotna v pionirski in kadetski reprezentanci. Obe so dohili Celjani. Pionirji so zmagali z 4:0, kadeti pa z 2:0. Selektor Vlado Vlaškalič pa je ob tem potožil, da nekateri klubi nimajo pravega odnosa do reprezentance, saj ne pošiljajo poklicanih igralcev, pa še to brez legitimacij.

KOŠARKA

Zmaga Sobočank v Ljubljani

V Ljubljani je bil tradicionalni ženski košarkarski turnir Šentvid 91. Sodelovala je tudi ekipa Pomurja iz Murske Sobotne in dosegla lep uspeh. Premagala je dvakrat Šentvid z 39:19 in s 63:35 ter Ilirijo B s 77:54 in zasedla prvo mesto. Strelke za Pomurje: Drožina 76, Brozič 20, Kar 17, Cer 17, Forštnarič 15, Bohar 13, Lang 9 in Hari 4.

V prvenstveni tekmi pa so kadetnje Ilirije premagale Pomurje s 53:49.

Poraz Radgončanov

V prvem kolu tekmovanja v drugi republiški moški košarkarski ligi je Zlatorog premagal Radgono s 93:63. Najboljši strelci pri Radgoni: Ulaga 18, Gomboc 17, Banič 11 in Štihec 6.

GORNJA RADGONA

V Partizanu začenjajo vadbo

V ponedeljek, 21. oktobra 1991, začenjajo z redno vadbo za vse kategorije v društvo Partizan Gornja Radgona. Tako bo dvorana vsak dan zasedena od 16. ure dalje. Škoda, da dvorana ni zasedena tudi v dopoldanskem času, saj jo v tem času uporabljajo le učenci osnovne šole s prilagojenim poukom. F. Klemenčič

STRELSTVO

Panonija in Markoja

Začelo se je tekmovanje v občinski strelski ligi Murska Sobotna, kjer sodeluje 14 moštev. Po prvem kolu vodi Panonija s 1404 krogi pred Gančani 1395 in Tišina 1391 krogov. Med posamezniki je na prvem mestu Markoja (Agromer-kur) pred Gombocem (Panonija) in Ščanarjem (Pomurka) s 677 krogi pred Pomurko II, 591 in Tišina 589 krogov. Med posamezniki pa je na prvem mestu Karo pred Vajdo (oba Pomurka) in Flegarjem (Tišina).

PADALSTVO

Državno prvenstvo v Rakičanu

Soboški Aeroklub bo organizator prvega državnega padalskega prvenstva Republike Slovenije, ki bo od petka, 18., do nedelje, 20. oktobra 1991, na letališču v Rakičanu. Pokrovitelj tekmovanja je predsedstvo skupščine občine Murska Sobotna.

Rokomet

Super liga

Pivovarna	3	3	0	0	81:51	6
Slovan	3	3	0	0	81:57	6
Drava	3	2	0	1	78:71	4
Sl. Gradec	3	2	0	1	68:70	4
Usnjaj	3	1	1	1	6	

Zgodilo se je

Verižno trčenje v Črenšovcih

V soboto, 12. oktobra, se je 25-letna M. K. iz Gornje Bistrice peljala z osebnim avtom proti Črenšovcem. Ura je bila 18.15 in zaletela se je v neosvetljen traktor, s katerim se je peljal 51-letni I. M. iz Odranec. Medtem ko sta se pogovarjala, kaj storiti, je z osebnim avtom pripeljal M. V., star 27 let, iz Dolnje Bistrice in se z vozilom zaletel v neosvetljen priklopnik traktorja. Njegovo vozilo je zaneslo na nasprotni vozni pas. Usoda je hotela, da je tedaj iz nasprotne smeri pripeljal z osebnim avtom 41-letni A. S. iz Ljubljane. Trčil je v avto. Pri tem se je hudo poškodoval njegov sopotnik 19-letni D. V. iz Gornje Bistrice. Na vseh štirih vozilih je nastala materialna škoda za 308.000 tolarjev.

Prikolica čez traktorista

Nenavadna nesreča se je zgodila v Večeslavcih. V ponedeljek, 7. oktobra, ob 12. uri je 45-letni J. B. iz Večeslavca vozil kmetijski traktor, h kateremu je imel pripeto prikolico. Pri vključevanju na cesto je zapeljal na pobočje, brž nato pa je padel s traktorja. Leta je peljal dalje, traktorist pa je padel pod prikolico in se hudo poškodoval.

Tesno prehitevanje v Gradišču

K. M. iz Kranja se je 7. oktobra peljal z osebnim avtom skozi Gradišče pri Murski Soboti. Dohitel je 63-letno kolesarko M. H. iz Gradišča in jo tesno prehiteval, zato jo je z desnim delom avta zadel. Vrglo jo je v vetrobransko steklo, hudo se je poškodovala, zato se zdaj zdravi v murskosoboški bolnišnici. Gmotna škoda na vozilih pa znaša 15.000 tolarjev.

Otrok stopil pred avto

V ponedeljek, 7. oktobra, ob 6.55 se je M. V. iz Gornje Radgone, Ob progi 9, peljala z osebnim avtom po Partizanski cesti. Pri prehodu za peče na tej ulici sta stala dva otroka; 10-letna deklica M. Z. je nenadoma stopila na cesto, voznica jo je zadel in jo hudo poškodovala. Hudo poškodovano deklico so prepeljali na zdravljenje v bolnico Murska Sobotna.

Je bil kolesar vinjen?

V nedeljo, 13. oktobra, se je 47-letni Z. K. iz Malih Bakovcev 94 peljal po Patizanski cesti v Bakovcih. V bližini cerkve mu je pred kolo zdrsnil cekar, ki ga je imel obešenega na krmilu, zato je padel. Alkotest pa je pokazal, da je vozil pod učinkom alkohola in je najbrž tudi to vzrok, da je izgubil oblast nad vozilom. Telesna poškodba je zelo huda.

SMRT NA KOLESIH

Veliko se gibljem po našem kmetijskem Pomurju, kjer se tako rekoč vsak dan srečujem s kmetijskim traktorjem. Navsezadnje: za vožnjo z njim imam celo izpit. Tega pa ne pišem zato, da bi povedal, da ta delovni stroj s štirimi kolesi »dobro« poznam, ampak zato, ker bi vas rad spomnil, da je pravzaprav težko obvladovati par pravih (živih) konj, kaj šele traktor, v katerem je združenih nekaj deset parov konjskih moči, po novem kilovatu.

Koliko traktorjev imamo v Pomurju? Koliko nesreč z njimi se je zgodilo v nekem obdobju? Odgovore na taka statistična vprašanja občasno objavljamo tudi v našem listu. Tokrat jih nisem iskal, saj ne bi bil prepričljivi. Morda bodo moja opažanja voznikov traktorjev. Zdaj, v tem jesenskem času, ko je čas spravila poljščin, denimo koroze, sladkorne pese ... a tudi grozdja iz vinogradov, se mi zdi, da na vsakem koraku prežijo traktorji, ki da bodo vsak čas pomendrali pešca, »poskrbeli«, da se bo kdo vanje zaletel, traktorji, ki ne bodo kos strmim cestnim vzpetinam in bodo zapeljali nazaj, recimo, ko bo hotel priklopiti prikolico, in pod kolesom bo pomendral domačega otroka, ki ga v tej ihti jesenskih del nima kdo paziti ali pa mu bo ušel izpred oči. Bojim se, da bo traktor spet vozil otrok, ki mu bodo oče, dedek, stric ... prepustili volan ali pa ga bo vžgal skrivaj, saj na bližnjo njivo z detejo menda ne bo šel po krmo s samokolnico. Bojim se domačih mojstrov, ki se tako radi sukajo okrog traktorja in ga vžigajo s »čikom« (stari traktorji) ali pa bodo naredili, kadar bo kaj narobe s ključem, električni stik z izvičajem. Spet se lahko zgodi, da bo traktor v prestavi in bo nekontrolirano drvel svojo pot in potlačil vse, kar mu bo na poti ali pa je slabše od njega. Zaskrbljen sem nad voznikom, ki veliko tvega, ko se s traktorjem »sprehaja« po pobočju strmega hriba, da bi pospravil korožo, zoral njivo. Še huje, če to počne, ko je teren moker. Kar oči si zatiskam, saj ne morem gledati voznika traktorja, ki med vožnjo po njivi ali na lokalni cesti drži na kolenih otroka in šofira.

Se bi lahko nihal opažanja. Tudi na vinjene traktoriste nisem pozabil! Nesreča tako rada pride sama od sebe, kot pravimo po domače, veliko hitreje pa nas obišče in postavi vse na glavo, včasih pa žal celo ob glavo, če izzivamo usodo, kar tako pogosto radi počnemo. Saj razumem, da je treba delo hitro opraviti, saj ga je na jesen še in še; tudi zaradi pričakovane slabega vremena je treba hiteti. Pa tudi zato, ker so sosedovi že vse postorili, mi pa šele začnemo. Traktor je treba »zapreči« tudi na strmih pobočjih, saj tam ja ne bomo zapregali krav. Tudi otroci se morajo naučiti voziti. Za vsakršno popravilo traktorja menda ne bomo klicali mehanika ... Še bi se lahko opravičevali za takšno ali drugačno početje — izzivanje nesreče. Pa bodi dovolj! Bodimo previdni, saj krav in konj nismo prodali zato, da bi kupili traktor, ki bi nas spravil na oni svet. Tja si sploh ne želimo, čeprav ima človek včasih občutek, ko vidi neprimerno vožnjo s traktorjem, da kar drvimo k svetemu Petru. Tudi vse to, na kar sem opozoril, ima zapisano!

Š. Sobočan

● Na slovenskih cestah umre v enem letu za dva razreda otrok in v tem je Slovenija na vrhu evropske lestvice.
● Vsako leto se poškoduje v cestnem prometu za trinštiri- set razredov otrok in mnogi ostanejo invalidi.
● Za STOP vsem brezvestnim šoferjem ter neprimernim, nevarnim cestnim površinam, saj je življenje samo eno! foto: nj mh

GORNJA RADGONA

Omejena hitrost vožnje

Zaradi vse večjega tovarnega prometa skozi Gornjo Radgono so omejili hitrost vožnje skozi mesto na 40 km. Tako bo vse dotlej, dokler se okoliščine ne bodo spremenile. Prve dni so miličniki kršitelje le opozarjali, sedaj pa jih že tudi kaznujejo. Tak ukrep je bil nujen, saj je bilo v zadnjem času v Gornji Radgoni vse preveč hudih nesreč.

F. Kl.

Traktor poškodoval delavko

Zaradi vožnje po nagibu se je na Doliču hudo poškodovala 63-letna M. V. z Doliča 76. Prejšnji četrtek ob 12.45 je pomagala pri delu A. Š. z Doliča 74. Z njive sta peljali s traktorjem korožo, traktor je začel nenadoma drseti in prikolica je A. Š. hudo poškodovala. Zdravi se v bolnici.

OKTOBER — MESEC VARSTVA PRED POŽARI

Mladi gasilci na bogojinski šoli

Čeprav večina gasilskih organizacij vključuje v svoje članstvo tudi pionirje, se zdi, da je za razvoj in delovanje izredno velikega pomena delovanje pionirskih društev Mladi gasilec na osnovnih šolah. Žal pa le-te v Pomurju lahko preštejemo s prsti ene roke. Od treh tovrstnih društev v soboški občini, ki jih imajo na osnovnih šolah v Bakovcih, Belčinih in Bogojini, so najaktivnejši na bogojinski osnovni šoli, ki je bilo društvo ustanovljeno leta 1987 in ima 58 članov.

Največ zaslug za to imata vsekakor mentorja — višji gasilski častnik in območni poveljnik Dragomir Ivančič in pedagoginja Marjana Reček, ki se pri delu z mladimi zelo trudita in jih spodbujata k humani dejavnosti, kot

je gasilstvo. Dejstvo je, da najrazličnejše interesne dejavnosti na šoli in zunaj nje ugodno vplivajo na razvoj mlade osebnosti ter na prijeten in zanimiv način dopolnjujejo pouk. Žal pa je vedno težje dobiti tako mentorje — gasilce kot tudi mentorje — kot pedagoge, ki bi bili pripravljeni amatersko delati na šoli ter voditi in usmerjati delo društev Mladi gasilec. Zato je pravgotovo izjema društvo Mladi gasilec na Osnovni šoli Bogojina, ki si tudi zasluži, da ga predstavimo širši javnosti. Oba mentorja in šolarji, s katerimi smo se pogovarjali, so nam predstavili pester program s teoretičnim in praktičnim delom. Teoretični program dela predvsem uresničujejo v zimskih, praktični pa v poletnih mesecih.

Na šoli organizirajo tekmovanje za zlato, srebrno in bronasto gasilsko značko. Pišejo spise, risbe in izdelujejo likovne izdelke na gasilsko tematiko. Berejo gasilsko literaturo in organizirajo praktične vaje. Na šolski oglasni deski objavljajo spise, likovne izdelke ter članke iz časopisov in revij z gasilsko tematiko. Sodelujejo z drugimi pionirskimi društvami in se udeležujejo vseslovenskih srečanj društev Mladi gasilec. Tako so se tudi udeležili srečanj dveh srečanj v Novi Gorici in Novem mestu. Vključujejo pa se tudi v vaška gasilska društva, ki si prav od njih veliko obetajo. Skratka, delo mladih gasilcev na bogojinski osnovni šoli je zanimivo, vzgojno in koristno.

Feri Maučec

ALENKA CIPOT — skrbi za oglasno desko na šoli: »Zelo si prizadevam, da oglasna deska nikoli ni prazna in da je na njej vedno kaj zanimivega. Tudi sama večkrat narišem kaj z gasilsko tematiko. Prav tako izrezujem zanimive članke iz gasilskega časopisa. Delo v društvu me veseli in bom v njem delala tudi v prihodnje.«

URBAN ŠABJAN — orodjar društva Mladi gasilec na šoli: »Na šoli imamo nekaj zelo potrebnega gasilskega orodja, ki ga uporabljamo na vajah in tekmovanjih. Skrbim, da je to orodje čisto in primerno shranjeno. Za delo v gasilstvu me je navdušil stric, ki je tudi mentor na šoli.«

TANJA GUTMAN — predsednica društva Mladi gasilec na šoli: »Za delo v pionirskem društvu Mladi gasilec sem se odločila zaradi humanosti, pritegnile pa so me tudi kolegice. Zlasti rada delam praktično z gasilskim orodjem, se udeležujem tekmovanj in srečanj. V gasilstvu namravam delati tudi v prihodnje.«

DRAGO IVANČIČ — mentor gasilec: »Za mentorstvo na šoli sem se odločil, ker me delo v gasilstvu in z mladimi veseli. Ni mi žal časa, ki ga porabim, saj se moja pri- zadevanja poznajo pri delu. Pri tem mi veliko pomaga mentorica pedagoginja Marjana Reček. Želja pa bi, da bi društvo Mladi gasilec ustanovili tudi na drugih osnovnih šolah.«

PRI ŽIŽKOVIH V VELIKI POLANI

GASILSTVO IZ RODA V ROD

FRANC ŽIŽEK PONOSEN NA SVOJA SINOVA GASILCA

Škoda je, ker štirih sinov Franca Žižka iz Velike Polane ni bilo doma, saj bi se lahko postavili ob svojem očetu, tako pa smo poslikali le njegega.

Pri Žižkovih gre ljubezen do gasilstva in s tem lepa gesta, pomagati človeku v stiski, iz roda v rod. Francetov oče Jože je bil

pred skoraj 70 leti ustanovitelj gasilskega društva v tem kraju, zato je nekako samoumevno, da se je med gasilce vpisal tudi sin Franc, potem pa njegovi štirje sinovi.

»Nisem navaden gasilec, ampak gasilski podčastnik. V gasilstvu delujem že 40 let, za kar sem

Franc Žižek, gasilski podčastnik iz Velike Polane, je končal gasilsko šolo v Medvodah. Za svoje delo v gasilstvu je dobil več odlikovanj. Foto: Š. S.

V spomin Žitkovi mami

Še vedno slišim klice drobnih ptičk, ki kličejo tvojo skrbno roko, da bi jim spet nadrobila kruha na balkonsko polico v Domu oskrbovancev v Rakičanu. Nikdar nisi pozabila na prijetne človekove spremljevalce in družabnike — na naravo. Vsak dan si prihranila košček kruha zvestim obiskovalcem, ki so te vedno razveseljevali s petjem in se ti s čivkanjem in pesmijo zahvaljevali za dobroto.

Odšla si brez slovesa od tvojih zvestih, drobnih prijateljev na krilih, ko se noč še ni končala, odšla si od vseh nas, ki smo te imeli radi in te spoštovali, odšla si tiho in skromno, kot je bila tiha, mirna in skromna tudi tvoja osebna narava. Nikdar nisi pozabila na svoje najbližje, na dobre ljudi, prijatelje in znance. Tvoja rahljotnost, inteligenca, sočustvovanje in skrb za sočloveka so te oblikovali v pošteno osebnost, bila si skromna, razgledana in prijetna sogovornica. Vsi so te cenili in spoštovali: svojci, prijatelji, sosedi in znanci.

Mnogo prezgodaj ti je bolezen iztrgala cenjenega moža iz vajinega skupnega doma, ostala si sama. Vojni čas ga je neizprosno zaznamoval, ko je skupaj z generalom Maistrom odločno stopil v bran za slovensko severno mejo.

Tudi hčerki sta odšli v tujino in si tam ustvarili svoji družini. Po vojni ste bili oropani materialnih dobrin in bili prisiljeni na skromno življenje. Zdaj, ko so se že začeli kazati boljši časi za poravnavo mnogih storjenih krivic po drugi svetovni vojni, si se tega močno veselila, in to v korist otrok. Tvoj življenjski krog se ti je prehitro sklenil in tudi tega dogodka nisi dočakala.

Bolezen in starost sta te izčrpali in končala si svojo nelahko življenjsko pot. Tvoja življenjska luč ti je ugasnila proti jutru četrtega septembra, v 89 letu starosti. Zdaj je tvoj novi in mirni dom na ljutomerskem pokopališču v družbi tvojega moža in sorodnikov.

L. V.

Radijski in televizijski spored od 18. do 24. oktobra

PETEK SOBOTA NEDELJA PONEDELJEK TOREK SREDA ČETRTEK

MURSKI VAL MURSKI VAL MURSKI VAL MURSKI VAL MURSKI VAL MURSKI VAL MURSKI VAL

5.00 Prebujajte se z nami! (Če ne želite dolgo spati, vam tega ne moremo preprečiti, lahko pa vam pomagamo pri razbijanju dolčane. Dobro jutro!). 10.00 Spored RS.
 16.00 Jesensko popoldne (16.15 Mali oglasi. 17.00 Poročila. 17.30 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi). 19.00 Spored RS.
 5.00 Prebujajte se z nami! (Če ne želite dolgo spati, vam tega ne moremo preprečiti, lahko pa vam pomagamo pri razbijanju dolčane. Dobro jutro!). 10.00 Spored RS.
 16.00 Jesensko popoldne (16.15 Mali oglasi. 17.00 Poročila. 17.30 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi). 19.00 Spored RS.
 5.00 Prebujajte se z nami! (Če ne želite dolgo spati, vam tega ne moremo preprečiti, lahko pa vam pomagamo pri razbijanju dolčane. Dobro jutro!). 10.00 Spored RS.
 16.00 Jesensko popoldne (16.15 Mali oglasi. 17.00 Poročila. 17.30 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi). 19.00 Spored RS.
 5.00 Prebujajte se z nami! (Če ne želite dolgo spati, vam tega ne moremo preprečiti, lahko pa vam pomagamo pri razbijanju dolčane. Dobro jutro!). 10.00 Spored RS.
 16.00 Jesensko popoldne (16.15 Mali oglasi. 17.00 Poročila. 17.30 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi). 19.00 Spored RS.

TV SLOVENIJA 1 TV SLOVENIJA 1 TV SLOVENIJA 1 TV SLOVENIJA 1 TV SLOVENIJA 1 TV SLOVENIJA 1 TV SLOVENIJA 1

9.00 Klub Klobuk. 10.10 Nancy Wake, avstral. nad. 11.05 Aerobika. 13.30 Poročila. 15.10 Sova, ponovitev nanižank. 17.00 Tv-dnevnik. 17.05 Tudi. 18.10 Tok tok, kontaktna oddaja za mladostnike. 19.00 Risanka. 19.30 Tv-dnevnik. 19.59 Forum. 20.20 Črn usnj. jopič, angl. serija. 21.15 Nikoli več, angl. nad. 22.10 Tv-dnevnik. 22.35 Sova: Pri Huxtablovih, amer. naniz. Osternabliov, amer. naniz.; Osterman vilen, ameriški film; Draziljov, franc. erotični program.
 Drugi program
 17.15 Aerobika. 17.30 Studio Maribor. 19.00 Slovenski muzikantje. 19.30 Tv-dnevnik ZDF-a. 20.00 Koncert orkestra Slovenske filharmonije. 21.00 Mozaik na turneji: Pariz. 21.55 Oči v tisočih. 22.35 Košarkarski turnir McDonald's - Juventus: Slobodna Dalmacija, posnetek iz Pariza. 0.35 Yutel.
 8.15 Anglesčina. 8.40 Radovedni Taček. 9.00 Lonček, kuhaj! 9.25 Železniška postaja. 9.40 Alf. 10.05 Zgodbe iz školjke. 11.00 Večerni gost. 11.50 Oči kritike. 12.30 Mozart na turneji. 13.40 Forum. 15.50 Marlboro Music Show. 16.20 Sova: Pri Huxtablovih. 17.00 Tv-dnevnik. 17.05 Julijana, perujski film. 18.45 V kaj drvim skupaj z Zemljo?, angl. serija. 19.10 Risanka. 19.30 Tv-dnevnik. 19.59 Utrip. 20.20 Zrebanje 3 x 3. 20.35 Show Rudija Carrella. 22.10 Na zdravje, amer. naniz. 22.55 Tv-dnevnik. 23.00 Sova: Drzna Lucky, amer. nad.: Mama, nehajti moram, francoski film.
 Drugi program
 17.00 Košarkarski turnir McDonald's - Los Angeles Lakers: Limoges. 19.00 Garfield in prijatelji, risana serija. 19.30 Tv-dnevnik Beograd. 20.30 Košarkarski turnir McDonald's, prenos finala. 22.50 Videonoč. 1.50 Yutel.
 8.20 Živžav. 9.10 Nevarni zaliv, kanad. naniz. 9.40 Umetnost za vsak dan, franc. serija. 10.35 Garfield in prijatelji, risana serija. 11.05 Videomeh. 11.35 Obzorja duha. 12.00 Murphy Brown, amer. naniz. 12.30 Poročila. 13.25 Križkraž. 14.40 Za težave Bednarski, poljska nad. 15.30 Sova: Na zdravje, Drzna Lucky. 17.00 Tv-dnevnik. 17.05 Melodrama na Manhattanu, ameriški film (čb). 18.50 Risanka. 19.30 Tv-dnevnik. 19.59 Utrip. 20.20 Zrebanje 3 x 3. 20.35 Show Rudija Carrella. 22.10 Na zdravje, amer. naniz. 22.55 Tv-dnevnik. 23.00 Sova: Drzna Lucky, amer. nad.: Mama, nehajti moram, francoski film.
 Drugi program
 14.00 Program HTV-ja 1. 19.30 Tv-dnevnik HTV-ja. 20.00 V orlovi deželi, angl. serija. 20.50 Loulou, francoski film. 22.50 APZ Tone Tomšič ob 45. letnici delovanja. 23.55 Yutel.
 9.00 Lutkovna igrice. 9.20 Utrinki s koncerta baletne šole. 9.50 Utrip, Zrcalo tedna, Merinik. 13.30 Poročila. 15.10 Obzorja duha. 15.30 Sova: Polna hiša, Drzna Lucky. 17.00 Tv-dnevnik. 17.05 Zdravo. 18.30 Radovedni Taček. 19.00 Risanka. 19.30 Tv-dnevnik. 20.00 Slavnostni koncert Gallusovega leta, prenos iz CD. 22.05 Tv-dnevnik. 22.30 Osmi dan. 23.15 Sova: Drzna Lucky, amer. nad.: Nedotakljivi, amer. naniz.
 Drugi program
 17.30 Studio Ljubljana. 19.30 Tv-dnevnik, Koper. 20.00 Green Town Jazz Band. 20.30 Alternativni viri energije, angl. serija. 20.55 Sedma steza, sportna oddaja. 21.25 Omizje. Yutel.
 9.00 Živžav. 9.50 Občutek krivde, angl. nadaljevanka. 10.40 Aerobika. 13.30 Poročila. 15.25 Sova, ponovitev. 17.00 Tv-dnevnik. 17.05 Boj za obstanek. 17.35 Domače obiti. 17.50 Klub Klobuk. 19.00 Risanka. 19.30 Tv-dnevnik. 20.05 Film tedna: Štirje prijatelji, ameriški film. 22.00 Tv-dnevnik. 22.25 Videogodba. 23.10 Borštnikovo srečanje. 23.40 Sova: Alf, amer. nanizanka; Na sledi, angl. nadaljevanka.
 Drugi program
 17.30 Hokey: Jesenje: Alegbro. 18.15 Aerobika. 18.30 Alpe Jadrana. 19.00 Studio Maribor: Poslovna borza, Tv-ruleta. 19.30 Tv-dnevnik ORF-e. 20.00 Sportna sredi. 22.15 Svet poroč. 23.00 Yutel.
 9.15 Poročila. 9.30 Otroški program. 10.00 Solski program. 12.00 Poročila. 12.20 Satelitski program, Staro za novo. 16.45 Poročila. 16.50 Solski program. 17.30 Hrvaska danes. 18.15 Otroški program. 18.45 Dokumentarna oddaja. 19.15 Risanka. 19.30 Tv-dnevnik. 20.00 Filmski večer. 22.00 Tv-dnevnik. 22.25 Dokumentarni program. 23.25 Poročila.
 9.15 Poročila. 9.30 Otroška oddaja. 10.00 Solski program. 12.00 Poročila. 12.20 Satelitski program, Staro za novo. 16.45 Poročila. 16.50 Solski program. 17.30 Hrvaska danes. 18.15 Otroška oddaja. 18.45 Poljudnoznanstveni program. 19.15 Risanka. 19.30 Tv-dnevnik. 20.00 Filmski večer. 22.00 Tv-dnevnik. 22.25 Dokumentarni program. 23.25 Poročila.
 9.00 Čas v sliki. 9.05 Pravica do ljubezni. 9.30 Tuji jeziki. 11.55 V kraljestvu živali. 12.10 Reportaže iz tujine. 13.00 Čas v sliki. 13.35 Mi ljubimo Kate. 14.00 Wichtigerjevi iz sosesčine. 16.05 Nove dogodivščine Black Beauty. 18.00 Čas v sliki. 18.30 Trio s štirimi pestmi. 19.30 Čas v sliki. 20.00 Šport. 20.15 Oči in poročen. 22.20 Datas.

HTV 1 HTV 1 HTV 1 HTV 1 HTV 1 HTV 1 HTV 1

PROGRAM ZA SVOBODO: 7.00 Poročila. 8.00 Poročila. 9.00 Poročila. 10.00 Poročila. 11.00 Poročila. 12.00 Poročila. 13.00 Poročila. 14.30 Poročila. 16.00 Poročila. 18.00 Poročila. 19.30 Tv-dnevnik. 23.00 Poročila. 1.00 Poročila.
 9.00 Čas v sliki. 9.05 Pravica do ljubezni. 9.30 Tuji jeziki. 11.55 V kraljestvu živali. 12.10 Reportaže iz tujine. 13.00 Čas v sliki. 13.35 Kate imamo radi, nadaljevanka. 15.00 Otroški program. 16.30 Mini kviz. 17.00 Čas v sliki.
 17.00 Mini Čas v sliki. 17.10 Spored po željah. 18.00 Čas v sliki. 18.30 Trio s štirimi pestmi. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Derrick. 21.35 Nevarno srečanje, film. 23.15 Udarec, film.
 9.00 Čas v sliki. 9.05 Simpsonovi. 9.30 Tuji jeziki. 11.00 Amaterski detektiv, film. 12.30 Halo Avstrija. 13.00 Čas v sliki. 15.05 Popotovanje po Predalberškem. 15.30 Otroški program. 16.00 Otroški wurltzer. 17.00 Mini Čas v sliki. 17.40 Sportna abeceda. 18.00 Čas v sliki. 18.30 Trio s štirimi pestmi. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Družinsko slavje, sov. 21.50 Naša šefinja je ženska. 22.40 La Mome, film.
 9.00 Čas v sliki. 9.05 Yellow Submarine, glasbeni film. 10.30 Tednik. 11.00 Tiskovna konferenca. 12.00 Iz parlamenta. 13.00 Čas v sliki. 13.10 Pravica do ljubezni. 13.35 Ples v svetlobo, film. 15.10 Otroški program. 17.00 Mini Čas v sliki. 17.10 Wurltzer. 18.00 Čas v sliki. 18.30 Trio s štirimi pestmi. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Sam o sebi: Fritz Mulliar. 21.15 Glas islama.
 1. program: 6.45 Vaška tv. 7.30 Za otroke in ne le zanje. 11.00 Tv-magister. 13.00 Panorama. 14.00 Ameba. 14.30 Sosedje, pon. 15.00 Dokumentarni film. 16.10 Zakaj? madž. čb film. 17.45 Duzenja. 18.15 Za otroke. 18.45 Bosi. 19.30 Dnevnik, sport. 20.15 Krimi kviz. 21.50 Kamera variete. 22.55 Košarka. 0.35 Erotična serija. II. program: 7.00 Dobro jutro! 10.05 Prizma. 11.00 Risanka. 12.25 Calypshow. 12.55 Ujpest-Ferencváros, nogomet. 15.05 Za otroke. 15.45 Kviz. 16.15 Anglesčina. 16.45 Kino top 10. 17.15 Rock. 17.40 Za otroke. 18.10 Sport. 19.00 Serijski film. 20.35 Teta Ida. 22.00 Dnevnik. 22.35 Lovca, amer. film.
 I. program: 6.50 Za menedžerje. 7.35 Za otroke. 8.30 Nedeljski turnir. 11.10 Za stepe otroke. 12.00 Kosite pri nas! 13.00 Financial Times. 13.30 Muzikalni kino. 14.00 Alpe-Jadrana. 14.30 Videoklipi. 15.00 Hollywood, 7. del. 16.00 Barokohča. 16.40 Za evangelicane. 17.00 Walt Disney. 18.45 Naša dediščina. 19.00 Teden. 20.15 Lilijska tridejanka. 23.50 Kramljanje. II. program: 7.00 Dobro jutro! 9.00 Profiti. 9.20 Za otroke. 13.10 Podjetniški magazin. 14.10 Formula 1. 16.30 Gde. predsednica, madž. čb film. 18.05 Delta. 19.00 Familija d.d. serija. 19.35 Ovaduh, francoski film. 21.30 Dogodki tedna. 22.30 Šport. 23.30 Mozartov ciklus.
 I. program: 8.30 Nemško gledalo. 9.05 Paleta. 16.35 Naš ekran, v slovaščini. 17.30 Prehod. 18.05 Svet denarja. 18.15 Za otroke. 19.15 Videoklipi. 19.30 Dnevnik, sport. 20.15 Potovalni kviz. 20.50 Dediščina Guldenburgovih. 7. del. 21.40 Pred deseto. 22.05 Biti svojo bitko. I. del. 23.00 M. Barišnjakov, angl. film. II. program: 6.00 Dobro jutro! 10.00 in 14.00 Prenos iz parlamenta. 16.30 Od pet do šest. 17.45 Tretji kanal. 18.15 Sport. 18.35 Dober večer! 19.00 Očetov poslednji primer, tv-film. 20.35 Narodna glasba. 21.10 Krimi kronika. 22.00 Dnevnik. 22.25 Pred koncert. 22.45 Deset božjih zapovedi, poljska serija.
 8.05 Otroški kotichek, do 12.55, vmes ob 8.05 in 10.25 Rezerviran čas. 12.55 Nogomet, pokal UEFA. 14.50 Rezerviran čas. 16.05 Rezerviran čas. 16.30 Potrkaj na lesu, amer. film. 18.15 Za otroke. 19.30 Dnevnik, sport. 20.05 Tedni umetnosti, slavnostni koncert v Drž. operi. 22.05 Bili smo svojo bitko, 2. del. II. program: 7.00 Dobro jutro! 10.05 Za otroke. 10.50 Gremo v Haag. 11.00 Pravljica. 12.25 Pesmi. 14.40 Pomagač. 15.00 Mirakel in Valby, danski film. 16.25 lme Pallo. 16.40 Baronica. 18.15 Sport. 19.00 Carnegie Hall, koncert. 20.00 Madžarski requiem, film. 22.30 Nadaljevanje koncerta. 23.20 Od oktobra do oktobra.
 5.45 Dobro jutro! 8.30 Lajma. 9.00 Joga. 9.20 Dediščina Guldenburgovih, pon. 16.35 Naš ekran, v romunščini. 17.05 Serijski film. 17.30 Ekološke novice. 18.05 Svet denarja. 18.15 Za otroke. 19.15 Videoklipi. 19.30 Dnevnik, sport. 20.15 Zdravje za vsakogar. 20.50 Fidelio, opera. 22.45 Za menedžerje. II. program: 6.00 Dobro jutro! 16.30 Od pet do šest. 17.45 Za otroke. 18.15 Sport. 18.35 Dober večer! 19.00 Moselbruška zgodba, nemška serija. 20.00 Regionalni program. 21.05 O književnosti. 22.00 Dnevnik. 22.25 Pred koncert. 22.45 Potovanje po Italiji, film.

TV AVSTRIJA 1 TV AVSTRIJA 1 TV AVSTRIJA 1 TV AVSTRIJA 1 TV AVSTRIJA 1 TV AVSTRIJA 1 TV AVSTRIJA 1

9.00 Čas v sliki. 9.05 Pravica do ljubezni. 9.30 Tuji jeziki. 11.55 V kraljestvu živali. 12.10 Reportaže iz tujine. 13.00 Čas v sliki. 13.35 Mi ljubimo Kate. 14.00 Wichtigerjevi iz sosesčine. 16.05 Nove dogodivščine Black Beauty. 18.00 Čas v sliki. 18.30 Trio s štirimi pestmi. 19.30 Čas v sliki. 20.00 Šport. 20.15 Oči in poročen. 22.20 Datas.
 9.00 Čas v sliki. 9.05 Pravica do ljubezni. 9.30 Tuji jeziki. 11.55 V kraljestvu živali. 12.10 Reportaže iz tujine. 13.00 Čas v sliki. 13.35 Mi ljubimo Kate. 14.00 Wichtigerjevi iz sosesčine. 16.05 Nove dogodivščine Black Beauty. 18.00 Čas v sliki. 18.30 Trio s štirimi pestmi. 19.30 Čas v sliki. 20.00 Šport. 20.15 Oči in poročen. 22.20 Datas.
 16.50 Leksikon umetnikov. 17.00 Multikulturno življenje. 17.30 Dežela in ljudje. 18.00 Pravica do ljubezni. 19.00 Lokalni program. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Argumenti. 22.00 Čas v sliki. 22.30 Večerni šport.
 9.00 Čas v sliki. 9.30 Tuji jeziki. 10.30 Ples v svetlobo. 13.00 Čas v sliki. 13.35 Mi ljubimo Kate. 14.00 Waltonovi. 14.45 Jutrišnji mojstri. 15.00 Otroški program. 16.05 Nove dogodivščine Black Beauty. 17.00 Mini Čas v sliki. 17.10 Wurltzer. 18.00 Čas v sliki. 18.30 Trio s štirimi pestmi. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Sam o sebi: Fritz Mulliar. 21.15 Dva Münchenčana v Hamburgu. 21.15 Kitajci v New Yorku.
 I. program: 8.30 Nemško gledalo. 9.05 Paleta. 16.35 Naš ekran, v slovaščini. 17.30 Prehod. 18.05 Svet denarja. 18.15 Za otroke. 19.15 Videoklipi. 19.30 Dnevnik, sport. 20.15 Potovalni kviz. 20.50 Dediščina Guldenburgovih. 7. del. 21.40 Pred deseto. 22.05 Biti svojo bitko. I. del. 23.00 M. Barišnjakov, angl. film. II. program: 6.00 Dobro jutro! 10.00 in 14.00 Prenos iz parlamenta. 16.30 Od pet do šest. 17.45 Tretji kanal. 18.15 Sport. 18.35 Dober večer! 19.00 Očetov poslednji primer, tv-film. 20.35 Narodna glasba. 21.10 Krimi kronika. 22.00 Dnevnik. 22.25 Pred koncert. 22.45 Deset božjih zapovedi, poljska serija.

TV AVSTRIJA 2 TV AVSTRIJA 2 TV AVSTRIJA 2 TV AVSTRIJA 2 TV AVSTRIJA 2 TV AVSTRIJA 2 TV AVSTRIJA 2

13.50 Leksikon umetnikov. 16.05 Vstaja gladiatorjev, film. 18.00 Simpsonovi. 18.30 Milijonsko kolo. 19.00 Lokalni program. 21.15 Dragoza. 21.15 Šiling. 22.00 Čas v sliki. 1.30 Zrcel, film.
 1. program: 6.45 Vaška tv. 7.30 Za otroke in ne le zanje. 11.00 Tv-magister. 13.00 Panorama. 14.00 Ameba. 14.30 Sosedje, pon. 15.00 Dokumentarni film. 16.10 Zakaj? madž. čb film. 17.45 Duzenja. 18.15 Za otroke. 18.45 Bosi. 19.30 Dnevnik, sport. 20.15 Krimi kviz. 21.50 Kamera variete. 22.55 Košarka. 0.35 Erotična serija. II. program: 7.00 Dobro jutro! 10.05 Prizma. 11.00 Risanka. 12.25 Calypshow. 12.55 Ujpest-Ferencváros, nogomet. 15.05 Za otroke. 15.45 Kviz. 16.15 Anglesčina. 16.45 Kino top 10. 17.15 Rock. 17.40 Za otroke. 18.10 Sport. 19.00 Serijski film. 20.35 Teta Ida. 22.00 Dnevnik. 22.35 Lovca, amer. film.
 I. program: 6.50 Za menedžerje. 7.35 Za otroke. 8.30 Nedeljski turnir. 11.10 Za stepe otroke. 12.00 Kosite pri nas! 13.00 Financial Times. 13.30 Muzikalni kino. 14.00 Alpe-Jadrana. 14.30 Videoklipi. 15.00 Hollywood, 7. del. 16.00 Barokohča. 16.40 Za evangelicane. 17.00 Walt Disney. 18.45 Naša dediščina. 19.00 Teden. 20.15 Lilijska tridejanka. 23.50 Kramljanje. II. program: 7.00 Dobro jutro! 9.00 Profiti. 9.20 Za otroke. 13.10 Podjetniški magazin. 14.10 Formula 1. 16.30 Gde. predsednica, madž. čb film. 18.05 Delta. 19.00 Familija d.d. serija. 19.35 Ovaduh, francoski film. 21.30 Dogodki tedna. 22.30 Šport. 23.30 Mozartov ciklus.
 I. program: 8.30 Nemško gledalo. 9.05 Paleta. 16.35 Naš ekran, v slovaščini. 17.30 Prehod. 18.05 Svet denarja. 18.15 Za otroke. 19.15 Videoklipi. 19.30 Dnevnik, sport. 20.15 Potovalni kviz. 20.50 Dediščina Guldenburgovih. 7. del. 21.40 Pred deseto. 22.05 Biti svojo bitko. I. del. 23.00 M. Barišnjakov, angl. film. II. program: 6.00 Dobro jutro! 10.00 in 14.00 Prenos iz parlamenta. 16.30 Od pet do šest. 17.45 Tretji kanal. 18.15 Sport. 18.35 Dober večer! 19.00 Očetov poslednji primer, tv-film. 20.35 Narodna glasba. 21.10 Krimi kronika. 22.00 Dnevnik. 22.25 Pred koncert. 22.45 Deset božjih zapovedi, poljska serija.

TV MADZARSKA TV MADZARSKA TV MADZARSKA TV MADZARSKA TV MADZARSKA TV MADZARSKA TV MADZARSKA

1. program: 6.45 Vaška tv. 7.30 Za otroke in ne le zanje. 11.00 Tv-magister. 13.00 Panorama. 14.00 Ameba. 14.30 Sosedje, pon. 15.00 Dokumentarni film. 16.10 Zakaj? madž. čb film. 17.45 Duzenja. 18.15 Za otroke. 18.45 Bosi. 19.30 Dnevnik, sport. 20.15 Krimi kviz. 21.50 Kamera variete. 22.55 Košarka. 0.35 Erotična serija. II. program: 7.00 Dobro jutro! 10.05 Prizma. 11.00 Risanka. 12.25 Calypshow. 12.55 Ujpest-Ferencváros, nogomet. 15.05 Za otroke. 15.45 Kviz. 16.15 Anglesčina. 16.45 Kino top 10. 17.15 Rock. 17.40 Za otroke. 18.10 Sport. 19.00 Serijski film. 20.35 Teta Ida. 22.00 Dnevnik. 22.35 Lovca, amer. film.
 I. program: 6.50 Za menedžerje. 7.35 Za otroke. 8.30 Nedeljski turnir. 11.10 Za stepe otroke. 12.00 Kosite pri nas! 13.00 Financial Times. 13.30 Muzikalni kino. 14.00 Alpe-Jadrana. 14.30 Videoklipi. 15.00 Hollywood, 7. del. 16.00 Barokohča. 16.40 Za evangelicane. 17.00 Walt Disney. 18.45 Naša dediščina. 19.00 Teden. 20.15 Lilijska tridejanka. 23.50 Kramljanje. II. program: 7.00 Dobro jutro! 9.00 Profiti. 9.20 Za otroke. 13.10 Podjetniški magazin. 14.10 Formula 1. 16.30 Gde. predsednica, madž. čb film. 18.05 Delta. 19.00 Familija d.d. serija. 19.35 Ovaduh, francoski film. 21.30 Dogodki tedna. 22.30 Šport. 23.30 Mozartov ciklus.
 I. program: 8.30 Nemško gledalo. 9.05 Paleta. 16.35 Naš ekran, v slovaščini. 17.30 Prehod. 18.05 Svet denarja. 18.15 Za otroke. 19.15 Videoklipi. 19.30 Dnevnik, sport. 20.15 Potovalni kviz. 20.50 Dediščina Guldenburgovih. 7. del. 21.40 Pred deseto. 22.05 Biti svojo bitko. I. del. 23.00 M. Barišnjakov, angl. film. II. program: 6.00 Dobro jutro! 10.00 in 14.00 Prenos iz parlamenta. 16.30 Od pet do šest. 17.45 Tretji kanal. 18.15 Sport. 18.35 Dober večer! 19.00 Očetov poslednji primer, tv-film. 20.35 Narodna glasba. 21.10 Krimi kronika. 22.00 Dnevnik. 22.25 Pred koncert. 22.45 Deset božjih zapovedi, poljska serija.

ZVEZDE VAM MEŽIKAJO

Ona: Vse prevečkrat se prilagaja splošnem mnenju, pa čeprav marsikdaj misli popolnoma drugače. Toda kaj hitro boš spoznala, da se lahko stvari uredijo le tako, da boš ravnala, kot ti veleva zdrava pamet.

On: Ni se ti treba bati nobenih posledic, saj je neľjub dogodek že skoraj pozabljen. A vseprav marsikdaj misliš popolnoma drugače. Toda kaj hitro boš spoznala, da se lahko stvari uredijo le tako, da boš ravnala, kot ti veleva zdrava pamet.

On: Nikar se ne oziraj na dogodke, ki te poskušajo spetjati na slepo pol. Vse skupaj je le dobro režirana slika, ki ti jo skuša vsiliti nekdo, ki si se mu spošteno zameril. Raje zaupaj svojemu partnerju — ne pa zal.

On: Poslovni dogovor se bo prevesel na stran, kjer ne bo dobička ne zate ne za tvoje partnerje. Vse prepozno si se zavedel, da ni vse v denarju, ampak je potrebno posvečati pozornost tudi obrobim rečem ...

On: Nečemu se boš prav od srca nasmejal, dobra volja pa se ti bo obdržala preko celotnega vikenda. Izlet z novimi prijatelji ti bo prinesel nepričakovano spoznanja o čustvih nekoga, do kogar nisi popolnoma ravnodušen.

Ona: Nič dobrega se ti ne piše! Se najbolje bo, da se potu-neš in čakaš kakšno ugodnejše obdobje. Prijatelji te bodo sicer vabili, a se jih boš na vsak način hotela otrestiti, kar ti bo na koncu tudi uspelo.

Ona: Kritičen pogled na do-seđanje avanture ti bo odkril tvoje realne možnosti pri ne-kom, ki ti nikakor ne gre iz glave. Nikar se ne podcenjuj, am-pak mu pokaži predvsem tvoje dobre lastnosti, slabe pa pusti raje za drugič.

Ona: Poležavanje s prijatelji-cami se bo sprevrglo v pravo zabavo in kaj hitro se boš za-vedla, da si šla nekoliko preda-leč. Zjutraj pa bo prostor ob te-bi bel in prazen, kot je bil že ne-količ z nekom povsem dru-gim.

Ona: Zaradi opravljanja te bo pošteno pekla vest. To bo povsem upravičeno, saj dobro veš, da si si s takšnim ravnani-jem nakopala cele kopice so-vražikov. Ne bi bilo slabo, če bi začela razmišljati o opraviči-lju ...

On: Četudi boš poskušal krivdo zvaliti na tuja ramena, se ti to vendarle ne bo v celoti posrečilo. Prijateljica ti bo to precej zamerila, kar se ti utegne še zelo otepati. Boš pa drugič raje dvakrat premislil ...

On: Obeata se zanimiv konec tedna z osebo, za katero si že daljši čas kar precej ogret. Naj te ne skrbi za posle, saj jim tvo-ja kratika odsotnost pač ne mo-re kdo ve kaj škoditi. In nikar se ne zagovori.

On: Nastopil boš s povsem novimi argumenti, kar ti bo pri-neslo dokajšen dvig tvojega po-slovnega ugleda. Z novo prijateljico pa nikar ne delaj preveč dolgoročnih načrtov, saj jo za kaj takega še premalo po-znaš.

On: Navdušenje te bo zane-slo na povsem negotova pota, a se bo vse skupaj izteklo na naj-boljši možni način. Poslovni uspehi se bodo pokazali malo kasneje, vendar pa se ti tudi se-daj ni potrebno prav nič bati.

On: Nikar ne čakaj, da se bo-dvo stvari uredile kar same od-sebe. Prijatelj, ki te opazuje, že dolgo čaka na vsaj približno ugodno priložnost, da bi ti ra-zodel svoja čustva. Nikar se pr-več ne igraj, ampak se raje odloči.

Ona: Stvari se bodo nepriča-kovano zapletle in kar naenkrat se boš znašla sredi kopice te-žav. Uspelo ti bo razočarati ne-koga, ki ti želi samo dobro. Ra-je se za nekaj časa potuhi in čakaj na ugodnejši trenutek.

Ona: Prihodnji teden se bo nekaj premaknilo, pa najsi to zadeva tvoje ljubezensko življe-nje ali pa tudi poslovnost. Vse-kakor pa bodo spremembe vplivale predvsem na tvoj odnos do partnerja, ki bo nad tem nema-lo presenečen.

Ona: Tvegana napoved ti lahko prinese prenekateri za-plati, ki pa bo bolj kromida na-rave in te ne bo kaj prida pra-zdel. Vsi skupaj se boš pred-vsem zabavali. Nekaj bo prišlo z zamudo, a bo vendarle prišlo.

On: Čakanje ti bo prineslo veliko več, kot pa da bi se spu-stil v tvegano naložbo. Šele ko se bo položaj popolnoma zbi-stril, se boš v posel vpletel tudi sam. Takšno ravnanje ti bo pri-neslo precejšen ugled.

On: Tudi ljubezen ne bo uspe-la nadomestiti tvoje velike želje po uspehu, ki te že dolgo preganja. Srečal boš osebo, ki ti bo sicer veliko obljubljala, ven-dar pa bi bilo dobro, da bi se zadeve lotil karseda pazljivo.

On: Prijatelna neznanka ti bo pokvarila sicer mirno življenje, v prihodnosti pa še marsikaj več. Zavedaj se, da se nekdo s tem ne bo hotel strinjati, pa naj-si bodo tvoji argumenti še tako prepričljivi.

On: Zaradi stvari, ki si jih na-redil, te nekdo obžuje, ker pa si priznal tudi svoje napake, je to le še dopolnilo tvoj dober vtis. Sprjmi povabilo, saj se ti obeta nekaj, česar doslej še nisi doživel. Le tako naprej!

Priznanja najlepšim krajem

Komisija za ocenjevanje krajev, delovnih organizacij in uspešnih turističnih organizacij ter zasebnikov v občini Ljutomer, je opravila svoje delo. Predsednik občinske turistične zveze (v njenem sklopu deluje omenjena komisija), Erih Mohorko, je v soboto zvečer izročil priznanja najbolje ocenjenim. V kategoriji najlepše urejeni kraji so imeli tri podkategorije: manjši kraji, krajevna središča in mesta. Najlepše urejen manjši kraj so Ključarovi, med krajevnimi središči so bili najbolje ocenjeni Križevci, mesto pa ima občina Ljutomer tako ali tako le eno — Ljutomer, ki je prejel 3,5 točke od 5 možnih.

Najlepše so urejene Radenske Banovske toplice (v kategoriji ocenjevanja delovnih organizacij in ustanov), med zasebniki in podjetji za kakovostno turistično ponudbo pa so se najbolj odrezale ponovno Radenske Banovske toplice ter gostilni Bobnar in Zorko ter turistična kmetija Šonaja, lončar Karel Žuman, spominkar Milan Belec in konjeniški klub Ljutomer. Najuspešnejše turistično društvo v občini Ljutomer je bilo v letu 1990 Železne dveri, sledijo pa Ljutomer, Branek iz Branoslavca ter Veržej.

Priznanja so le potrdilo uspeha in vložnega dela obenem pa spodbuda drugim je ob podelitvi dejal Erih Mohorko. D. L.

Pomurski gasilci so tekmovali

V Ljutomeru je bilo pred kratkim pomursko tekmovanje gasilcev v športnih disciplinah, ki je bilo hkrati kvalifikacija za republiško tekmovanje v Slovenji Gradcu. Tekmovali so v vseh kategorijah od pionirjev do članic, pomurski gasilci pa so pokazali primerno znanje.

Rezultati — pionirji (10 enot): 1. Žiški 880, 2. Grad 877, 3. Podgradje 877 točk; **pionitke (6 enot):** 1. Videm 871, 2. Ljutomer 868, 3. Podgorje 863 točk; **mladinci (6 enot):** 1. Boreci 1048, 2. Ljutomer 1026, 3. Srednja Bistrica 1002 točk; **mladinke (6 enot):** 1. Boreci 1012, 2. Ljutomer 991, 3. Lendava 969 točk; **člani A (8 enot):** 1. Gornja Radgona 898, 2. Murska Sobota 897, 3. Gersovšček 860 točk; **članice (3 enote):** 1. Podgorje 846, 2. Poznanovci 813 n 3. Melinci 805 točk. F. Maučec

Pričeli s šolanjem psov

MAJA LETOS JE BILO USTANOVLJENO KINOLOŠKO DRUŠTVO »GORIČKO«. ŽE NA USTANOVNEM OBČNEM ZBORU SO SI ZADALI PREČEJ NALOG, KI ZAHTEVAJO VELIKO ČASA IN DELA SVOJIH ČLANOV, SAJ SO ZAČELI TAKOREKOČ IZ NIČ. IZVEDLI SO DVODNEVNI POHOD S PSI PO GORIČKEM. POHOD SO ZAČELI NA BOKRAČIH, PRESPALI NA PROSTEM PRI GORNJIH PETROVCIH TER KONČALI NA BOKRAČIH. PREHODILI SO CA 65 KM, UDELEŽILO SE GA PA JE 15 ČLANOV.

V PROSTORIH OSNOVNE ŠOLE PUCONCI SO ORGANIZIRALI PASJO RAZSTAVO, KI JE VZBUDILA VELIKO ZANIMANJA PREDVSEM MED OSNOVNOŠOLSKO MLADINO. PRED KRATKIM PA SO PRIČE-

LI S ŠOLANJEM PSOV, KATERO JE ZA VSE ČLANE BREZPLAČNO.

PRIJAVE ZA ŠOLANJE SPREJEMAJO DO 1. 11. 1991 NA SEDEŽU DRUŠTVA PRI GROF VUADOTU, SEBEBORCI 109/A, TEL. 48-145 ALI PRI GRANFOL MARJANU, VUČJA GOMILA 8.

GOSTILNA ŽELEZEN IZ BEZNOVEC

VABI v soboto, 19. in nedeljo, 20. oktobra, na DOMAČE KOLINE Z BUJTO REPO.

VABIJENI!

MOTORNIA VOZILA

Z 126 P po delih prodam. ☎ 46-358, popoldan. M-3692
DIANO, letnik 1978, registrirano do 20. 3. 1992, prodam za 2.000 DEM. ☎ 26-566, Ulica ob Kanatu 3, Murska Sobota, M-3693
BMW 316 ugodno prodam. Lipa 37, ☎ 41-711, po 15. uri. M-3694
FORD TAUNUS, letnik 1980, popolnoma obnovljen, in glavo za kompresor, dvociлиндsko, prodam. Korpič, Sulinci 2 e, ☎ 56-093. M-3695
RENAULT 4 GTL, letnik 1985, prodam. Branko Prelec, Šalovci 165, ☎ 23-351. M-3456
ALFO ROMEO 1.5 T1 z električnimi stekli, centralno zaklepanje, z računalnikom, 30.000 km, ugodno prodam. Ivanuša, Dokležovje 72. M-3699
ZASTAVO 126 P prodam. ☎ 56-042. M-3705
MOTORNKO KOLO JAMAHA 350 RD ugodno prodam. ☎ 26-263. M-3712
ZASTAVO 101, letnik 1979, prodam. ☎ (062) 714-029. M-333
RENAULT 4, starejši letnik, obnovljen, z rezervnimi deli, registriran do maja 1992, prodam za 30.000 din. ☎ 81-529, po 20. uri. M-3334
GOLF 70 PS, 5 vrat, kovinsko srebrne barve, letnik 1981, ugodno prodam. Benko, Sotina 51, 69262 Rogasovci, M-3713
FORD CONSUL, letnik 1972, registriran do 5/1992, motor v slabem stanju, ugodno prodam. Gerlinci 88 a, M-3715
BELO POROČNO ORLEKO in čepico iz butika Iris, velikost 38-40 in harmoniko Melodija, 80-basno, prodam. Koltaj, Andrejci 26 b, M-3716
DIANO, letnik 1976, registrirano do aprila, prodam za 6.500 ATS. ☎ 53-097. M-3731
VW KOMBI, letnik 1971, neregistriran, vozen, ugodno prodam za 2.000 DEM. ☎ 43-082, 26-338 ali 31-225. M-3736
VARTBURG KARAVAN, star 10 let, neregistriran, prodam. ☎ 54-053, Domanjševci 74, M-3737
TALBOT HORIZON GLS, letnik 1979, registriran do avgusta 1992, prodam. ☎ 24-208. M-3755
FIAT 1100, vozen, letnik 1972, neregistriran, ugodno prodam. Čentiba 18, I.E.-4301
RENAULT 4, letnik 1983, prodam za 2.600 DEM. ☎ 24-561. M-3738
FIAT 126 GL, star 3 leta, prodam. Proletarskih brigad 6, M. Sobota, ☎ 23-016. M-3742
GOLF DIZEL, letnik 1983, prodam za 7.000 DEM. ☎ 47-054. M-2744
PEUGEOT 205, letnik 1990, prodam. ☎ 23-111. M-3748
GOLF DIZEL, letnik 1988, prodam za 12.000 DEM ali privrednost. ☎ 26-389. M-3749
PEL MANTO 1600, odlično ohranjeno, prodam. Šadl, Stara 20, Murska Sobota, M-3751
JUGO 45, Coral, letnik november 1988, ugodno prodam. Tišina 48.
ZASTAVO 128, registrirano do avgusta 1992, dobro ohranjeno, in rabljeno zaverno strešno opeko, 800 kosov, ugodno prodam. ☎ 26-296. M-3474
BMW 524 TD, letnik 1984, prevoženih 93.000 km, sive kovinske barve, registriran do 9. 1992, prodam za 20.000 DEM. ☎ 22-690. M-MM
VW HROŠČ 1303 S prodam. ☎ 23-038, sobota in nedelja. M-3764
LADO NIVO za 85.000 SLT in gradbeno parcelo za 35.000 SLT za ar prodam. Moravske Toplice, ☎ 48-410. M-3768
DIANO, starejši letnik, registrirano, prodam. ☎ 81-712, 17. dopoldan, ☎ 89-004, po 16. uri. M-3338
GOLF JGL, letnik 1982, dobro ohranjen, in FIAT ZASTAVA 750, starejši letnik, prodam. Marjan Kelenc, Sp. Krapje 64 a, p. Veržej. M-3337

TELICO, brejo 8 mesecev, kravo staro 8 let, dobro mlekarico, in motorno žago, novo, prodam zaradi starosti lastnika. ☎ 54-059. M-3710
KRAVO, brejo, staro 10 let, prodam. Magda Sabotin, Strehovci 71. M-3711
KRAVO, staro 7 let, brejo 9 mesecev, vozeno, prodam. Ivan Pucko, Renkovci 66. M-3722
PUJSKE prodam. Zvonko Brenčič, Rakičan, Partizanska 12, ☎ 24-278. M-3752
MLADIČE nemških ovčarjev (samičke) prodam. ☎ 70-048, zvečer. M-3745
DVE TELICI za plemo prodam. Golinar, Dankovci 8. M-3747
NEMŠKE BOKSERJE prodam Selo 55. M-3750
KRAVO, staro 6 let, po izbiri, prodam. Trimlini 58. M-4302

KMETJSKA MEHANIZACIJA

KROŽNE BRANE prodam. Skakovci 56. M-3704
STISKALNICO, hidravlično, z loparji, pokrovi in »pejičici«, dve hrastovi premični koriti 150 x 100 x 20 (stiskalnica ima dva koša — eden se polni, drugi se stiska, zmogljivost koša je 350 l, stara 4 leta, cena 3.000 DEM) prodam. IN-3335
ZETOR 5211 s čelnim nakladalnikom, plug in brane z mrviniki in koruzni kombajn na traktorski pogon prodam, Rogasovci 44. M-3434

POSEST

VINOGRAD s hišo v bližini Radgone prodam. ☎ 43-050, zvečer. M-3721
HIŠO ob prometni cesti, možnost preureditve v lokal, v Murski Soboti, prodam. ☎ 26-166. M-3724
DRUŽINSKO STANOVANJSKO HIŠO v Murski Soboti in pohištvo za spalnico, kuhinjo ter drugo pohištvo prodam. ☎ 22-011. M-3734
NAJEMEM SOBO v Murski Soboti ali bližnji okolici. ☎ 23-122. M-3679
HIŠO z gospodarskim poslopjem in sadovnjak prodam. Gornja Bistrica 192, ☎ 75-585. M-4270
GOZD, mešani, 27 arov, pri Mačkovičih, primeren za posek, prodam. ☎ 22-596. M-3754
HIŠO z zemljiščem, 37 arov, v Petišovcih, prodam. Petišovska 8, M-4307
LOKAL v centru Murske Soboti, 43 m², luksuzna izdelava, prodam. ☎ 22-709. M-3746
NJIVO, 22 arov, in koruzo z njive, 15 arov, oboje v Rakičanu, ugodno prodam. ☎ 23-978. M-3767
POSLOVNI PROSTOR v Moravskih Toplicah dam v najem. ☎ 23-793, po 16. uri. M-3434
STAREJŠO HIŠO v Veržeju prodam. ☎ (0602) 32-876. M-MM
GARAŽO na ulici Stefana Kovača prodam. ☎ 24-277. M-3770
V MURSKI SOBOTO prodam dvoipoln sobno stanovanje v bloku, staro 6 let, veliko 64 m² (s centralno, balkonom, južna lega, vseljivo v pol leta), ☎ 24-535, po 19. uri. M-3434
MOSKI, nekadilec, nealkoholik, urejen in zanesljiv isče v Murski Soboti enosobno stanovanje ali garsonjero. Informacije in ponudbe na upravi lista pod: Plačam redno. M-21383

Razno

Preključem veljavnost **DIPLOME** 493, izdane l. 1986/87 na Srednji šoli za gostinstvo in turizem v Radencih — smet kuhar. Darinka Sakovič, Perčova 97. M-3691

Pri ZAHVALI za pokojno Marijo Štaus

je nastala napaka. Pravilno besedilo se glasi:

30. septembra nas je zapustila naša draga mama, sestra in teta

MARIJA ŠTAUS
 rojena Matjašec iz Renkovec

ŽALUJOČI: vsi, ki smo jo imeli radi

Za napako se opravičujemo!

Gostilna VERES

pri mejnem prehodu

GEDEROVCI

vabi na domače kuhne z bujto repo, 18. in 19. oktobra.

Beltinci, Ravenska 27, tel.: 42-151

- LEVIS
- STRECH
- L'OREAL
- CHRISTIAN ROS'S

Preključem veljavnost zaključnega spričevala, izdanega pod zaporedno številko 67/89 na OS Jože Kramar-Juš, Lendava. Pavel Levačič, Vodna 10, Lendava. M-3698
MAČEHIE ugodno prodam. Sebeborci 94, ☎ 48-034. M-3700
OTROŠKO POSTELJICO z vzmetno jogi in novo termoakumulacijsko peč, 4,5 kW, ugodno prodam. Andrej Černe, Rački Vrh 1, Radenci M-3702
OTROŠKI AVTOSEDEŽ, otroško posteljo z jogijem in posteljino prodam. ☎ 69-008, po 15.30. M-61
DELE ZA ZASTAVO 101 in motor prodam. Branko Kovač, Hrastje-Mota 78 a, M-59
MOTOR ZA RENAULT 4 GTL in druge rezervne dele prodam. ☎ 21-064 od 7. do 15. ure. M-LK
KAKOVOSTNO BELO VINO (rizling, šipon), filtrirano in ustekleničeno v litrski embalaži prodam po 50,00 din (približno 600 l). Ljutomer, Soboška 15, ☎ 81-262. IN-3336
JABOLKA, neškropljena, prodam. Sidorovi Novak, Košarovi 4, Križevci v Prekmurju. M-3709

Preključem veljavnost pogodbe stanovanjske zadrage Žabjak št. 4472 o medsebojnih premoženjskih razmerjih, izdana 25. 9. 1991. Martin in Darja Pozderec, Melinci 152, p. Beltinci. M-3717
GLASBENI STOLP UNIVERSUM HI-FI 4000, 4 zvočniki, 2 x 60 W in 2 x 90 W, prodam. ☎ 65-204. M-3714
GROZDJE z brajč v Moravskih Toplicah prodam. Ludvik Flisar, Černe-lavci, Gederovska 20, ☎ 26-295. M-3725

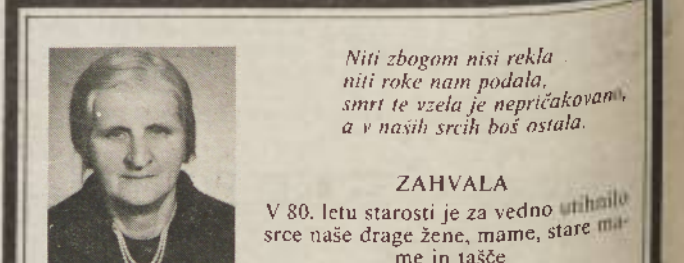
RDEČE GROZDJE prodam. Tišina 16, ☎ 46-491. M-3726
KORUZO za siliranje ali v zrnu (lahko zvezemo ali zdrobimo) po 4 SLT prodam. Domajinci 42. M-3727
RAČUNALNIK COMMODORE 64 ugodno prodam. ☎ 31-168, po 16. uri. M-3730
GROZDJE z brajč, jurka, klinton, in lansko koruzo na storžih, večjo količino, prodam. ☎ 23-221. M-3732
VINSKE SODE prodam. Aleksander Horvat, Domanjševci 74, ☎ 54-053. M-3737
STREŠNO OPEKO — zarezno, tramove 20/18, žlebove in odtočne cevi, že rabljene, ugodno prodam. ☎ 82-843. M-MM
VINO, RIZLING, ŠIPON, zelo ugodno prodam. ☎ 70-516. M-4311
TELEVIZOR BLAUPUNKT, 55 cm, teletekst, star 4 leta, prodam. ☎ 23-895 in 099-610-350. M-3739
TISKALNIK NECP 7+ s podajalcem papirja in MODEM prodam. ☎ 23-895 in 099-610-350. M-3740
SMREKOV OPAŽ ni posušen, 7 cm, 130 tolarjev, pripeljem na dom, prodam. ☎ (063) 33-343. M-3743
GARDEROBNO OMARO, regal, črne hrve, sedežno garnituro in otroški vozček prodam. ☎ 32-228. M-3753
VARAŽDINSKO ZELJE, po 6 SLT, prodam. Tišina 56, ☎ 46-631. M-3757
GROZDJE Z BRAJČ, šmarnico in klinton, prodam po 10,00 SLT in 8,00 SLT. ☎ 51-353

KLINTON IN JURKO z brajč, v Banovcih 31, prodam. Kavaš, Banovci 32, ☎ 87-341 ali 21-251.
KORUZO, 70 arov, z njive, prodam. ☎ 70-325. M-3765
GROZDJE, šmarnico, jurko, iz vseh gradov na žici, prodam. ☎ 22-589. M-3762
SUH ŽAGAN LES, ostrešje, dolžina 20 m, špirovci 7,5 m, smreka — bet, deske, debeline 3, 5 in 8 cm, deske debeline 5 cm, prodam. ☎ 26-603. M-3763
GROZDJE, laški rizling, prodam. Kolodvorska 12 a, Lendava, ☎ 75-429. M-3747
PEČ NA TRDO GORIVO in peč na olje prodam. ☎ 21-545. M-3766
GROZDJE, jurko in izabelo, prodam. Sovjak 118, p. Videm ob Savinji (ali pri sosedu). M-3769
C 6411, disketnik 1541 II, tiskalnik MPS 802, kasetofon, 2 yojstrica, TURBO modul, 50 posnetih diskov, 30 posnetih kaset in veliko literaturo prodam. ☎ (069) 76-034. M-3771
GROZDJE (rizling, burgundec), 300 kg, prodam. Perš, Gornji Petrivci 91. M-3434
PREKLJUČEM veljavnost zaključnega spričevala OS Sročič, vas, izdanega 80/81 na ime Jože Kramar, Pristava 42, Ljutomer. M-3339
GROZDJE, burgundec, laški rizling, renski rizling, prodam. ☎ 24-130. M-NE
JABOLKA, zlati delišes, jonatan, prodam po 15 do 20 SLT za kilogram. Prodaja jabolk vsak dan od 16. ure v soboto in nedeljo ves dan. Milena Čigan, Odranci, Ribiška 8, ☎ 70-173. M-3603

delo

V REDNO DELOVNO RAZMERJE SPREJMEM kvalificiranega strojarja, enega polkvalificiranega, enega kvalificiranega soboslikarja, enega kvalificiranega soboslikarja in dva kvalificirana delavca. Brezplačno stanovanje preskrbljeno. OD pr. danu voru. Zidarski mojster Jože Kolosa, Kričevska 54, Košaki, ☎ (062) 24-994. M-3728
GOSTILNA v Avstriji zaposli natakarico. Pogoji: znanje nemškega jezika. ☎ 9943-031-76202. M-3733
ZAPOSILIM NATAKARICO ali delke za delo v gostinstvu. ☎ 99-079. M-3741
ANSAMBEL ISČE SOLO KITARISTA — VOKALISTA z opremo. ☎ 70-145 ali 70-499, popoldan. LE-4310

MLADEGA DELAVCA (ko) isčem za pomoč na kmetiji. ☎ 43-054. M-3755
storitve
BIOENERGIJA — ZANESLJIVA POMOČ pri večini telesnih in psihičnih boleznih. ☎ (042) 644-171, vsak dan. Igor Husadžič, Vladimira Nazora 24, Mursko Središče. M-3718
INŠTRUIRAM NEMSKI JEZIK za osnovno in srednjo šolo ter prevajanje. ☎ 23-038. M-3764

Niti zbogom nisi rekla niti roke nam podala, smrt te vzela je nepričakovano, a v naših srcih boš ostala.

ZAHVALA

V 80. letu starosti je za vedno utihnilo srce naše drage žene, mame, stare matere in tašče

Franciške Baler

roj. Novak iz Košarovec

Z bolečino v srcih se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, dobrim sosedom, znancem in prijateljem, ki so nam v težkih trenutkih pomagali in sočustvovali z nami, nam izrekli sožalje, pokojnici darovali vence in cvetje ter jo pospremili k njenemu zadnjemu počitku.

Iskrena hvala g. župniku za lep pogrebni obred ter pevcom za odpete žalostinke.

Žalujoci: mož Gregor, hčerka Aranka s sinom Romanom, snaha Anica s sinom Robertom ter drugo sorodstvo

ZAHVALA

9. oktobra nas je po krajši boleznini v 84. letu starosti za vedno zapustila naša draga

Gizela Kovač

roj. Lazar iz Murske Soboti

Z žalostjo in bolečino v srcih se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, znancem in prijateljem, ki ste v težkih trenutkih sočustvovali z nami.

Hvala vsem, ki ste nam izrekli ustno ali pisno sožalje, darovali vence, cvetje ter jo pospremili na njeni zadnji poti.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Žalujoci: vsi njeni

NOVO! NOVO! NOVO! NOVO! NOVO!

Podjetje BALIGAČ

GORNJA BISTRICA, d.o.o.

- Odpri smo **novi trgovino s kmetijsko mehanizacijo**, rezervnimi deli, umetnimi gnojili, krmili in drugimi izdelki za kmetijstvo in gospodinjstvo.
- **Izdelujemo kmetijsko mehanizacijo**: traktorske žage, mline in stiskalnice za grozdje in sadje ter drugo kmetijsko mehanizacijo po naročilu.

NEMČAVCI 1 d BTC — 69000 MURSKA SOBOTA. Tel. 069 310 45, 31 0 46 Fax: 069 31 0 47

V obrtni coni — BTC prodamo

zazidalno stavbno parcelo v skupni izmeri 19.268 m².

Cena po dogovoru.

Ponudbe pošljite na naslov: EDOO International Tovarni nogavic M. Soboti.

VESTNIK

VESTNIK — Izdaja Podjetje za informiranje Murska Sobota

Irma Benko (direktorica in glavna urednica), Ludvik Kovač (namesnik odgovornega urednika), Renata Bakan-Ficko, Bernarda Balažič-Peček, Jani Dominko, Jože Graj, Majda Horvat, Milan Jerše, Feri Maučec, Štefan Smej, Štefan Sobočan, Endre Gontč (tehnični urednik), Nataša Juhnov (fotografija), Nevenka Emri (lektorica).
 Naslov uredništva in uprave: Murska Sobota, Titova 29. Telefoni: novinarji in odg. urednik 21 383, 21 064 in 25 019, glavna urednica in direktorica 22 403, računovodstvo in lajtništvo 21 383 in 21 064M GPS (trženje) 22 403, telefaks 22 419. Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo.

Tekoči račun pri SDK Murska Sobota: 51900-603-30005. Devizni račun pri A-banki Ljubljana: 50100-620-00112-5049512. Tisk GZP Mariborski tisk, Maribor. Vestnik je oproščen temeljnega davka od prometa proizvodov.

V SLOVO

OČETU

Beli Beznecu

iz Vaneče

Hvala vsem, ki so ga pospremili k večnemu počitku!

HČERKI DRAGICA IN MAJDA Z MOŽEM, VNUKI RENATA, BARBARA, TAMARA IN TOMAS

ZAHVALA

V 84. letu starosti je za vedno utihnilo srce našega dragega moža, očeta, starega očeta, pradedka in brata

Karla Kerčmarja

iz Gornjih Petrovec

Hvala vsem, ki ste ga poznali in spoštovali.

Žalujemo: žena Terezija, sin Feri z ženo Sidonijo, sin Karel z družino iz Avstralije, vnuk Janez z družino in vnučinja Cvetka z družino, sestri Marija in Vilma z družinama ter drugo sorodstvo

Prazen ostal je naš dom, ker ti si za vedno zaspala, toda dokler bomo živeli, boš v naših srcih ostala.

V SPOMIN

Heleni Kocon

iz Radmožanec

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste sočustvovali z nami ter s prisotnostjo, mislijo, besedo in cvetjem lajšali slovo. Posebna hvala g. duhovniku za besede slovesa in pevcem za odpete žalostinke.

Žalujemo: mož Vendel, sin Vendel in hčerka Magdalena z družinoma

Življenje tvoje je težko bilo, za vse si skrbel, le zase časa nisi imel.

ZAHVALA

3. oktobra 1991 se je v 64. letu za vedno in mnogo prezgodaj ustavilo plemenito srce dobrega moža, očeta in dedka

Alojza Mlinariča

iz Žepovec

Z brlečino v srcih se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so nam v težkih trenutkih pomagali in sočustvovali z nami, izrazili sožalje, darovali vence, cvetje in za sv. maše in vsem, ki so ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti.

Zahvalo izrekamo tudi g. župniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke ter govornikom za poslovilne besede.

Posebna hvala tudi LD Apače.

Za njim žalujejo vsi, ki smo ga imeli radi

Čprav tvoj glas se več ne sliši, beseda tvoja v nas živi, povsod te čutimo mi vsi, med nami si. (Rabič)

V SPOMIN

15. oktobra mineva 5 žalostnih let, odkar je umrla naša draga žena, mama, stara mama

Emilija Lovenjak

roj. Šiftar
iz Polane pri Murski Soboti

Za njo je ostala neizmerna praznina, ki je nihče na svetu ne more popolniti. Hvala vsem, ki se ustavite ob njenem grobu, prižgete sveče ali se vsaj z mislimi ustavite pri spominu nanjo.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

ŽALUJOČI VSI NJENI NAJDRAJŠI

A dan je črni moral priiti, bridkosti dan, ož dan solzan, težko bilo se je ločiti, a solze vse, ves jok zaman.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega moža, očeta, brata, tasta in dedija

Franca Drvariča

iz Murske Sobotne

se zahvaljujemo vsem sorodnikom, dobrim sosedom, prijateljem in znancem, ki so nam priskočili na pomoč v najtežjih trenutkih, mu poklonili toliko lepega cvetja ali v druge namene, ga pospremili na njegovi zadnji poti, nam pa izrekli ustno ali pisno sožalje.

Posebna hvala zdravniškemu osebju internega oddelka Splošne bolnišnice Murska Sobotna, zlasti dr. Štefanu Vučaku in dr. Antoniču iz torkalnega oddelka Splošne bolnišnice Maribor za pomoč med boleznijo, seniorju Novaku za pogrebni obred in predstavniku KS za besede slovesa.

Hvala vsem, ki ste ga v življenju spoštovali in imeli radi.
Murska Sobotna, 2. 10. 1991

Žalujemo vsi njegovi

Ne jokajte ob mojem grobu, le mirno k njemu pristopite, pomislite, kako trpel sem, in večni mir mi zaželite.

ZAHVALA

V 65. letu starosti nas je po daljši in hudi bolezni zapustil dragi mož, oče in brat

Zoltan Zavec

upokojeni cestar
iz Kušanovec 2

Z žalostjo v srcih se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem ter vsem, ki ste nam v najtežjih trenutkih pomagali, sočustvovali z nami in ga pospremili na njegovi zadnji poti, mu darovali vence, cvetje in izrazili sožalje.

Posebna hvala osebju pljučnega oddelka bolnišnice v Rakičanu, dr. Kiršnerju in patronažnima sestram, ki so ga obiskovali.

Zahvalo izrekamo g. Balažicu za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke ter govornikom za poslovilne besede.

Vsem še enkrat — hvala!

Žalujemo: žena Terezija, sin Slavko z družino, sestra Irma z družino in drugo sorodstvo

ZAHVALA

Tiho in brez slovesa je v 87. letu starosti za vedno utihnilo plemenito srce naše drage mame, stare mame in tašče

Julijane Trplan

iz Kroške ulice 48
v Murski Soboti

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znancem. Posebno hvala družinoma Müller in Novak za nesebično pomoč, izrečeno sožalje, darovane vence in cvetje.

Iskrena hvala g. kaplanu za pogrebni obred in pevcem za odpete žalostinke.

Globoko zahvalo izrekamo tudi osebju patronažne službe iz Murske Sobotne.

Hvala tudi delavcem Pomurskih mlekarn.

Žalujemo: vsi tvoji najdražji

Niti zhogom nisi rekla niti roke nam podala, smrti te vzela je prehitro, a v naših srcih boš ostala. Ne jokajte ob mojem grobu, le tiho k njemu pristopite, spomnite se, kako trpela sem, in večni mir mi zaželite.

ZAHVALA

Tiho in brez slovesa je v 70. letu starosti za vedno utihnilo plemenito srce naše drage žene, mame, tašče, babice, prababice, sestre in tete

Marije Kozlar

roj. Zver
iz Gaberja

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste nam izrekli sožalje, darovali vence, šopke, za sv. maše ter jo pospremili na njeni zadnji poti.

Iskrena hvala g. kaplanu Jožetu Rajnarju za pogrebni obred ter odpete žalostinke, pevcem Gaberja in pevcem iz Rakičana.

Posebna hvala višji medicinski sestri Ireni Nerad z internega oddelka.

Še enkrat — vsem iskrena hvala!

Žalujemo: mož Štefan, sin Štefan z družino ter hčerke Marija, Rozalija in Anica z družinami, vnuki in pravnuki

Tu je tvoj dom, srce v njem nemirno ti počiva, našlo je mir, konec je našlo želja. Trpečih se jok tja gori ne čuje, vse tiho je, vse miruje.

ZAHVALA

Francka Glavač

roj. Kouter
iz Beltinec

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki so jo pospremili na njeni zadnji poti. Posebna zahvala predstavniku KS Beltinci, g. župniku za cerkveni obred, moškemu in ženskemu pevskemu zboru iz Beltinec, g. doktorju Jožetu Zadravcu ter zdravstvenemu osebju ZD Beltinci ter vsem sorodnikom, znancem in sosedom, posebno družini Mihaela Sušca iz Beltinec za vsestransko pomoč. Hvala vsem, ki so darovali vence in šopke ter v druge dobrodelne namene.

Žalujemo: vsi, ki smo jo imeli radi

Ne boš več v zvezdnatih nočeh bedel, ne boš več sanjal in ne boš več pel, ne boš nemiren čakal več spomladi, kdaj breskve vzcvetejo in tri nasadi. (A. Gradnik)

ZAHVALA

Mного prezgodaj v 58. letu je ugasnilo življenje dragemu možu, očetu, bratu, dedku in sinu

Štefanu Kočarju

iz Zenkovec 84

Z žalostjo v srcu se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem, ki ste dragega Štefana pospremili v tako velikem številu na njegovi zadnji poti, mu darovali vence in cvetje, nam pa izrekli ustno in pisno sožalje.

Besedo zahvale smo dolžni g. duhovniku Jošarju, pevcem, govorniku KS in vsem gasilcem.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

ŽALUJOČI VSI, KI SMO GA IMELI RADI

Tako je daleč svet minulih dni, da komaj v njem še tvoj nasmeh ujamem. V jesenskih vejah se spomin solzi. Rada bi prikrija ga, skrila nekje nam pred smrtjo, ki vse sanje nam drobi.

ZAHVALA

Po dolgi in težki bolezni nas je za vedno zapustil naš dragi mož, oče in dedek

Gabriel Čizič

Zahvaljujemo se vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so nam izrekli sožalje, darovali vence in šopke, za sv. maše in ga pospremili k njegovemu zadnjemu počitku. Zahvalo izrekamo tudi g. župniku, pevcem za odpete žalostinke in pevskemu zboru Štefana Kovača iz Murske Sobotne.

Vsem skupaj — iskrena hvala!

Žalujemo: vsi njegovi

Kje si ljubi mož, ata, kje tvoj skrbni je obraz, kje je tvoja skrbna roka, ki skrbel je za nas?

ZAHVALA

V 78. letu starosti nas je zapustil naš dragi, dobri mož, oče, dedek in pradedek

Karel Benčec

iz Borejec 16

ob nenadni, boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, znancem in prijateljem, ki ste darovali vence in nam izrekli sožalje ter ga v tako velikem številu pospremili na njegovi rani zadnji poti.

Iskrena zahvala g. seniorju za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, govornikom GD in KS, gasilskim desetnam, kolektivom Pomurke-Transport, Pomurskim mlekarnam ter Mesoizdelkov iz Gornje Radgone.

Posebna zahvala vsem najbližjim dobrim sosedom, ki ste nam v teh najtežjih trenutkih stali ob strani.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Žalujemo: žena Anuška ter sinovi Gusti, Miki in Karči z družinami

ZAHVALA, naročena za Karla Benčeca iz Borejec, bi morala biti objavljena 3. oktobra, ker pa smo imeli težave s prostorom, jo objavljamo ta teden. Naročniku zahvale se opravičujemo!

RES JE, da si neki doslej še ne povsem identificiran Večerov novinar zelo prizadeva, da bi postal minister za informiranje v Samostojni — Neodvisni — Suvereni Republiki Prekmurje. Mednarodno in domačo javnost sproti in skrbno obvešča o dogajanjih v »mladi Oligarhiji«.

(POJASNILO: oligarhija = vladavina peščice, je politična ureditev, ki ne zaupa množici, je torej nasprotje od demokracije, pogosto pa se skriva za njenim videzom.)

RES JE TUDI, da bo imel predstveni na ministrski stolček v Brigiti Bavčar zelo zagrizeno tekmičo.

NI PA RES, da bi oligarhična komisija pri Svetu Republike Prekmurje zahtevala, da mora imeti minister za informiranje tako grgrajoče napet glas, kakršnega ima Jelko Kacin. Zato lahko vsi tisti, ki prihajajo na avdicijo, kamenček iz grla izpljunejo.

Irma Benko — Mama Grande in direktorica podjetja za informiranje sporoča vsem svojim tekmicam za direktorsko mesto: Moje ime je Irma — RES PA JE, da bi bila morebiti Imelda, če bi bila Spanka. NI PA RES, da ima Mama tolikšno garderobo, kakor jo je svojčas imela žena odstavljenega filipinskega predsednika Marcosa Imelda Marcos, znana filipinska lepotica. TUDI NI RES, da se Mama Grande vsako jutro preobleče v jahalno opremo in udarjajoč z usnjanim bičem po skornjih hodih po redakcijskih prostorih. Ne drži tudi, da bi iz strahu pred njo eden od novinarjev zadnjič visel z »lustra«, kamor se je v strahu zatekel. RES PA BO NEMARA, da se bo po prihodu novega urednika Vestnika Jauka Votka začela vključevati v postkomunistični jet-set, saj kaže nemalo zanimanja za konjeniški šport.

NI RES, da je kravato, ki si jo zadnje čase okrog svojega macho vratu zavezuje »premier na čakalnju« Emil Milan Pintar izbrala Vestnikova novinarka Renata Ficko.

Pintar je bil svoj čas znan kot najbolj ležerno oblečen višji politik, po intervjuju, ki ga je z njim opravila Fickova, pa si je začel zdrgovati kravato. RES PA JE, da sta se Fickova in Pintar »čudovito ujela«.

NI RES, da je zloglasnega polkovnika Popova tisti teritorialni ostrižecel zgrešil po naročilu radgonskega gradbeniškega lobija... Zato, da bi razjarjeni Popov po možnosti Radgono parcialno zbrisal s prostora, s čimer bi bilo mogoče pridobiti ogromno gradbenih del.

RES PA JE, da radgonski politiki, potem ko so izkusili neprijateljsko »sodelovanje« z vojaško naravo, pri sanaciji starih zgradb uporabljajo tehniko kasetnih in nevtronskih bomb. Obedve ubojni naravi odstranjujeta, kakor je znano, samo živo silo. Tudi radgonski politiki po naročilih investitorjev najprej odstranijo ves človeški faktor. Najprej so tako naredili s stanovalci negovskega gradu, ki ga preureja gradbeno podjetje Lovce, zdaj pa so enakega vojnega postopka deležni tudi stanovalci radgonskega gradu. Tega bo dobil v last Milan Herczog-Vojvoda.

RES JE, da pomeni ime zdravniške organizacije FIDES toliko kot »vesti«. IN RES JE TUDI, da so doktorji Camplia, Hodošček, Palancsay in Sumak med najbolj zvestimi — toda ne svojemu stanu, marveč tenisu, ki so ga med stavko igrali s kolegi na Madžarskem. OBENEM PA JE RES, da so tako po eni strani brez načete Hipokratove prispege — saj je bila tako ali tako stavka in bi bili za nenujne paciente nedostopni (kar bi jih seveda moglo dregnuti v Prisego) — opravili svojo mednarodno dolžnost, po drugi strani pa so delovanje svojega Fidesa združili z madžarskim Fidesom, kakor se z enakim imenom imenuje tamkajšnja politična organizacija, ki je opravila glavno delo pri odstranjevanju partije z oblasti.

RESEDA NI KONJ

IŽAKOVCI

Nova mrtvašnica, obnovljena kapela

V Ižakovcih je bila preteklo nedeljo krajevna slovesnost, na kateri so blagoslovili in predali namenu novo mrtliško vežo, zvonik z zvonom in obnovljeno kapelo. Gre za pomembne pridobitve za kraj, ki so jih dosegli s pridnim delom in velikim razumevanjem krajanov. Najprej je bil mašni obred z blagoslovitvijo kapele, ki ga je opravil beltinski župnik Jože Hožjan ob asistenci Andreja Baligače, salezijanskega duhovnika, domačina. O obnovi kapele je govoril Martin Mlinarič in pri tem posebej izrekel zahvalo pridnim krajanom, ki so prispevali svoj delež k tej delovni zmagi. Slovesnost so nadaljevali pri mrtliški veži, kjer je govoril predsednik sveta KS Ižakovci Mirko Poredoš. Tudi on je izrekel zahvalo krajanom, ki so sredstva krajevnega samoprispevka več kot podvojili še s prostovoljnimi prispevki, da so lahko mrtliško vežo v teh težkih časih tako hitro dokončali. Posebej se je zahvalil Rozaliji Horvat, ki je bila pripravljena prodati zemljišče, in Jožetu Kerčmarju, začasno zaposlenemu v Nemčiji, ki je daroval zvon. Zatem so blagoslovili mrtliško vežico z zvonikom in zvonom ter si ogledali prostore nove mrtliške veže. F. M.

LJUTOMER

Otroci jutranje zarje navdušili

Abana Ba Stela med mašo v Ljutomeru, foto: G. R.

Enomesečni obisk v Sloveniji so Otroci jutranje zarje (Abana Ba Stela) sklenili prav na god svojega misijonarja Miha Drevenška v cerkvi sv. Janeza Krstnika v Ljutomeru. Otroci so s patrom Mihom (njegov rojstni kraj je Videm pri Ptuj) in s sestro iz misijona sv. Jožefa iz Kaluluše (Zambija) sodelovali pri večerni sv. maši, ki je napolnjena z ritmom tamtama trajala dve uri, vendar se ni nihče naveličal. Preprosti otroci, ki izhajajo iz različnih plemen, so navduševali ne le odrasle, temveč tudi šolarje. Naši otroci so jim v dar prinesli zvezke in svinčnike. Pater Miha je pripovedoval o življenju ljudi v njegovem misijonu, o otrocih in njihovem šolanju, saj vztrajni prepešajo po 15 km, primanjkuje pa jim zdravil in zdravnikov. Gimnazijo obiskujejo dijaki brez učbenikov, včasih še ni krede. Njihove pesmi so preproste kot oni sami, polne molitve, ljubezni in miru, saj znajo zapeti tudi v slovenskem jeziku.

Po maši so pripravili koncert in ga strnili s pesmijo Mi se imamo radi. Sproščeno so se objemali z našimi otroki in radostno zapeli. Nepovnovljena vzdušje in ritem tamtama bo še dolgo ostajal v naših srcih in naši črni prijatelji se nas bodo radi spominjali in ljubili in molitvi vsakdanjega življenja.

Majda Kodba

Enotno na sejmu Narava-zdravje

Na sejmu Narava-zdravje 91 v Ljubljani, ki bo od 23. do 27. oktobra, se bo Pomurje končno predstavilo na enotnem razstavnem prostoru (150 kvadratnih metrov) v hali A Gospodarskega razstavišča.

Koordinator »ponudbe zdravja« iz Pomurja bo Pomurska turistična zveza, tovrstna predstavitev pa bo prav gotovo učinkovitejša in cenéjša za vse sodelujoče. Ideja se je pojavila na gornjeradgorskem kmetijsko-živilskem sejmu, prvi poskus pa smo lahko opazili že na spomladanskem sejmu Alpe-Jadran v Ljubljani. Kot kaže, je manjkal neodvisen koordinator, torej je bila pomurska turistična zveza ustanovljena še pravi čas. Na skupnem razstavnem prostoru se bodo predstavila vsa tri pomurska naravna zdravilišča, kmetijsko-predelovalna industrija in trgovina, lovni turizem, domača obrt in kultura. Za obiskovalce sejma Narava-zdravje bo to zanimiv in nov način predstavitve Pomurja z lončarji, izdelovalci košar iz šibja in izdelkov iz slame, folklorno skupino iz Apač, Marko bando in harmonikarjem.

Poseben poudarek bo dan »mekemu turizmu«, kajti to (ki je v svetu vse bolj popularna) bo tudi glavna usmeritev Pomurske turistične zveze.

bbp

BRATVA

Daleč prek gričev nosi veter pesem klopotev, hvalnico zemlji, vodi in soncu, ki nam obeta obilno letino. V sladke grozdne jagode ujeti sončni žarki so vinogradniku plačilo za trdo delo.

Fotografije: Jure Zauneker

Ženske roke so kot nalašč za nežne, zrele jagode.

Trta je bogato obrodila, zato je posoda hitro polna.

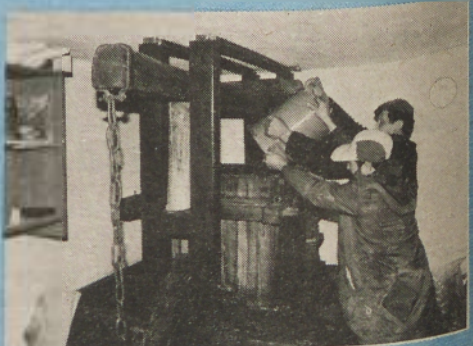
Tam, kjer je bilo grozdje zdravo, so ga lahko dajali celo v košare.

Vino se ne sme pokvariti, to je treba pripraviti čisto sode.

Nič ne de, če je mlin za grozdje star, le da je čist in dobro melje.

Hidraulična stiskalnica? Ne, tudi tate lesena je še dobra.

DRUGAČNA TRGOVINA

TRGOVINA JE ŽIVA

Na Prešernovi ulici v Ljutomeru je od minulega četrtka odprta prva obmurska trgovina tipa »reformhaus« in v njej Darja, ki tam vztrajno kupuje, ob vsakem nakupovanju poučuje mladega moža, ki v trgovini streže, o tem in onem. Kako naj postreže, kaj naj kupcem pove o blagu, ki ga prodaja — in mladi mož je vseh takšnih nasvetov potreben.

Trgovina se imenuje Živa, njen podnaslov je »zdrava hrana, naravni materiali«, ustanovitelj trgovine je podjetje Mikrokozmos iz Ljutomera. Na nemškem govornem območju, takšni vrsti trgovine pravijo »reformhaus«, ker v njej prodajajo reformni živež. To se pravi hrano, ki je čim manj krščena z raznimi dodatki in čim bolj takšna, kakršno bog da.

Peciva in kruhi so iz »polnovrednih« mok, kar pomeni, da otrobov pri mletju niso ločili, marveč so omešeni zraven. Kdor si hoče polnovredno mleti sam, si v trgovini lahko kupi majhne žrnje na električni pogon. V trgovini dišijo različne bolj redke začimbe in naravne dišave, čaji in druge take reči, kakor so na primer suhe hruške in »studentenfuter«, kakor se spet z nemškim izrazom, ki nikoli ne bo iskreno preveden, pravi mesanici vse-mogočnega suhega sadja in semenja.

V kotu nasproti vhoda so na polici sveže bukove ostrige — to je drevesna goba, ki je za jesti. Zraven je sojin sir, ki se mu pravi »tofu«, pa meke kitajske gobe, ki se imenujejo »shiitake«. »Seitan« je pšenično meso, potem pa je spet vse mogoče iz soje: maslo, omaka, tinktura pa še kaj, čemur ne vem imena. Tam na drugi strani vrat pa so spet kakšne pleterske reči in od patra Ašica. Pa spet kakšne druge.

Razna škrgetala iz bambusa so za odganjanje strahov in zlih duhov, saj včasih samo reševanje hrana ni dovolj za boljše zdravje. Tudi igrača za meditacijo in izdelke iz »camphillov« imajo. To so po posebnem načinu vodeni domovi za manj prečne ljudi.

Iz delavnice pod posebnimi pogoji, to pa »camphilli« po naše, ki jih imajo na OS Cvetka Golarja v Ljutomeru, so »šürcis«, tkane preproge in tapiserije.

Stefan Sinj

Narečna popevka '91

Že zdaj se veselijo naslednjega, jubilejnega 25. festivala, saj jim je, po ravno pravnih zapletih, finančne narave, se ve, le uspelo ohraniti pri življenju tako prijeten festival. Tisti z visokimi normami, gledajoč nekaj mimo vsega, se bodo norčevali iz trditve prijeten, toda ustvariti in negotovni nekaj etničnega, to je zagotovo lahko le v prid človeku.

Je že res, da je bilo na 24. festivalu Narečna popevka '91 v Mariboru, ki je bila 12. oktobra v dvorani Tabor, od šestnajstih predstavjenih skladb zanimivih, tako po glasbeni ali literarni vsebini, morda le štiri, pet, toda ali ni vsaj toliko vsako leto dovolj, da obogatimo odnos do narečij in sežemo z glasbo v srce takole po ljudsko. Pa saj so vendar tudi drugi festivali, ki naj bi prikazali vso veličino zabavne popevke, pa tega tudi oni še zdaleč ne zmorejo. In tako naj živi Narečna popevka v Mariboru; toda

ob tem si želim, da bi bila besedila zares pristna, dosledno in rečju — žal se to tudi leto ne zgodilo. Nagrado za najboljšo besedilo je dobil Miroslav Golarja Miroso za skladbo Marjana Golarja Gda cufaš. Gre za oblačilno sanja perja. Pri poslušatelju je sanjanje srca skladba Edvina Flisarja na besedilo Metke Karba. Muoje pjesmi, muoje želje, ki sta jo zapela Edvin Flisar in Dušan Kobal ter istočasno izvedla. Nagrado za najboljšo izvedbo je dobila go nagrado občinstva je dobila skupina Magnet iz Murske Sobotice s skladbo Jožeta Rušiča. Zate s skladbo Marjana Golarja Marušič in Jože Pavlinje. Tretjo nagrado občinstva sta dobila s skladbo Pridi v Maribor Sedi in Vrčkovnik in Srečko Sedl. Po mnenju strokovne žirije pa je bila najboljša skladba Glas iz Maribora. Na besedilo Frana Milčiča. Sreška Jezka jo je uglasbil in priredil Mojmir Sepe, zapel pa Lado Leskovar. Skladba je dobila tudi drugo nagrado za besedilo Smilja Baranja.

Zmagala sta Dušan Kobal in Edvin Flisar. Foto: Večer.